

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА
СРЕДА И ВОДИТЕ
РИОСВ – ГР. СТАРА ЗАГОРА

УТВЪРДИЛ:

МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

/ИВЕЛИНА ВАСИЛЕВА/

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА” 2015 г.

Планът е разработен с подкрепата на:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.”

Европейски фонд за регионално развитие

www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПРОЕКТ: № DIR -5113325-1-88, ДЕЙНОСТИ ПО УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЗЕРВАТИ И ПОДДЪРЖАНИ РЕЗЕРВАТИ –
ИЗКЛЮЧИТЕЛНА ДЪРЖАВНА СОБСТВЕНОСТ В ТЕРИТОРИАЛНИЯ ОБХВАТ НА РИОСВ – СТАРА ЗАГОРА”

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА АБРЕВИАТУРИТЕ В ТЕКСТА	9
РЕЧНИК – Специфични думи и съкращения, употребени в ПУ	11
РЕЗЮМЕ	17
ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ	20
0.1. ОСНОВИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА.....	20
0.1.1. Законова и нормативна основа	20
0.1.2. Договор с Възложителя.....	21
0.1.3. Утвърдено Задание от Министъра на околната среда и водите	22
0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ. УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ.	22
0.2.1. Планът за управление се разработва от колектив от експерти в съответните области, в който е задължително участието на биолог и лесовъд.	22
0.2.2. Описание на процеса на изготвяне на плана за управление - основните етапи и всички участници и заинтересовани страни- РИОСВ, ТП - ДГС/ДЛС, общини, институции, НПО и др.	26
0.2.3. Описание на проведените работни срещи, консултации, обществени обсъждания с участието на заинтересованите държавни органи и институции, научни, обществени и неправителствени организации.	27
0.2.4. Резултати от задължителното обществено обсъждане.	27
0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА.	27
0.3.1. Описание на предназначението на Плана, от гледна точка на:	28
0.3.1.1. Опазване на флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях специфични ландшафтни и екосистемни условия	28
0.3.1.3. Осигуряване на база от данни за резерват „Лешница“ и набелязване на мониторингови схеми за нейното допълване;.....	29
0.3.2. Главни особености на Плана, отчитащи спецификата на резерватната територия.	32
0.3.2.1. Локалните биотични и абиотични условия	32
0.3.2.2. Местните социално-икономически и културни условия;	32
ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“	34
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	34
1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ	34

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

1.0.1. Описание на местоположението на резервата според физикогеографското райониране, административното деление, както и близки селищни образувания, градове, села и особености	34
1.0.2. Обзорна едромащабна карта с неговото разположение;	34
1.0.3. Описание на границите на резервата съгласно заповедта за обявяване, като за основа се ползват актуалните данни от картата на възстановената собственост за землището на с. Ясеново, общ. Казанлък.	34
1.0.4 Карта в подходящ мащаб, включваща площта предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност (бивша буферна зона) “Сечи камък” и др. прилежащи територии с обща информация за тях и връзките на резервата със съседни населени места, селищни образувания, обекти и съоръжения, пътна мрежа и маршрути, други защитени територии и зони, обекти на туризма - хижи, заслони, съоръжения и маршрути, основни водни площи, съседни областни, общински и землищни граници	35
1.0.5. Ортофото карта с нанесени граници на защитената територия.....	35
1.0.6. При констатирани несъответствия установени при теренните проучвания между картата на възстановената собственост и действителното положение на терена, те да се представят в списък, вкл. и в цифров вид.	35
1.0.7. Карта с границите и номерата на кадастралните/поземлени имоти	35
1.1. ПЛОЩ.....	35
1.1.1. Площ на защитената територия по заповедта за обявяване и действителната площ към момента съгласно картата на възстановената собственост.....	35
1.1.2. Исторически причини за нейното изменение и коригиране, вкл. актуализиране в резултат на съвременни прецизни замервания.....	36
1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ	36
1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ	36
1.3.1. Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото.	36
1.3.2. Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия.....	37
1.3.3. Описание законовия статут на резервата, произтичащ от Закона за защитените територии, Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, Закона за устройство на територията, Закона за водите, Закона за държавната собственост, Закона за лова и опазване на дивеча и др. закони и подзаконовни нормативни актове.	37
1.4. СОБСТВЕНОСТ	42
1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА.....	43
1.5.1 Организационна структура и администрация. Описание на институциите, които управляват резервата и техните основни функции.	43
1.5.2. Персонал-функции.....	44
1.5.3. Материално-техническо обезпечаване	45

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ	45
1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА	45
1.7.1. Зоните и режимите съгласно утвърдени проекти, отнасящи се до защитената територия	45
1.7.2. Информация за наличие на определени режими, произтичащи от законови и подзаконови нормативни актове	45
ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ	47
1.8. КЛИМАТ	47
1.8.1. Фактори за формиране на местния климат.....	47
1.8.2. Елементи на климата.....	47
1.8.2.1. Температура на въздуха	47
1.8.2.2. Валежи.....	47
1.8.2.3. Ветрове.....	47
1.8.2.4. Вегетационен период.....	47
1.8.2.5. Влажност на въздуха	47
1.8.2.6. Слънчево греене	47
1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ	48
1.9.1. Геоложки строеж	48
1.9.1.2. Стратиграфия и литология	48
1.9.1.3. Тектонски строеж.....	48
1.9.1.4. Геоложки строеж на резерват „Лешница“	48
1.9.2. Геоморфология на релефа	49
1.9.2.1. Принадлежността на територията спрямо геоморфоложкото деление на страната. ..	50
1.9.2.2. Характеристика на всички налични форми на съвременния релеф и характерни релефоизменящи процеси.....	50
1.9.2.3. Карта на релефа.....	50
1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ	51
1.10.1. Хидроложки условия на територията на резервата	51
1.10.1.1. Представяне на основна хидроложка, хидрографска и хидробиологична характеристика, на водните ресурси, включваща: водни течения на територията на резервата; гъстота на речната мрежа по литературни данни. Фактори, влияещи на водния режим и динамиката на водните количества и средногодишен баланс на отделните водни течения и общо за ЗТ.....	51
1.10.1.1.1. Орография и хидрография	51

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

1.10.1.2. Хидрографската мрежа, илюстрирана с Карта в подходящ мащаб, на която се показват, при наличие, и съществуващи хидротехнически съоръжения.....	53
1.11. ПОЧВИ	53
1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите.....	53
1.11.2. Почвени процеси	55
1.11.2.1 Местата с установени ерозионни процеси (при наличие) - вид, степен и др.....	55
1.11.2.2. Карта на почвите в подходящ мащаб, отразяваща степените на ерозионните процеси, противоерозионните съоръжения и местата с повърхностно преовлажняване	55
БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	56
1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ	56
1.12.1. Биологична характеристика - на видово и екосистемно ниво.	56
1.12.1.1. Описание на основните типове биотопи на територията на резервата.	56
1.12.1.2. Представяне на данните от проекта на дирекция „НСЗП“, „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове—фаза I“ за резерват „Лешница“	58
1.13. РАСТИТЕЛНОСТ.....	61
1.13.1. Класификация на растителността	61
1.13.2. Характеристика на горскодървесна растителност	62
1.14. ФЛОРА.....	69
1.14.1. Нисши растения и гъби.....	69
1.14.1.1. Мъхообразни.....	69
1.14.1.2. Лихенизиранни гъби (лишеи)	71
1.14.1.2. Макромицети.....	72
1.14.2. Висши растения.....	74
1.14.2.2. Състояние на популациите на консервационните видове	76
1.14.2.3 Лечебните растения в резервата. Обща характеристика.	77
1.14.2.4. Характеристика на находищата на някои лечебни растения	79
1.14.2.5. Инвазивни видове във флората на резервата	80
1.15. ФАУНА	81
1.15.1. Безгръбначни животни.....	81
1.15.1. 1. Водни безгръбначни	81
1.15.1. 2. Сухоzemни безгръбначни	83
1.15.2. Земноводни и влечуги.....	85

5

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

1.15.3. Риби.....	88
1.15.4. Птици.....	90
1.15.5. Бозайници	92
1.15.5.1. Прилепи	94
КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	96
1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ОБЕКТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ.....	96
1.16.1. Население и демографска характеристика	96
1.16.1.1. Брой население, възрастова и образователна структура, протичащите демографски процеси;	96
1.16.1.2. Кратка характеристика на структурата и тенденциите на трудовата заетост за селищата в района на защитената територия и общините.	97
1.16.1.3. Кратко описание на основните дейности на населението.	98
1.16.2. Селищна мрежа	99
1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради	100
1.16.4. Туризм и рекреация	100
1.16.5. Информираност на обществеността за резервата и отношението към него.	100
1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ	101
1.17.3. Описание на настоящите дейности на населението: земеделие, риболов, животновъдство, промишлени производства, строителство на инфраструктурни обекти, туризм, народни занаяти и традиционни производства.	102
1.17.5. Описание на начина на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии.....	104
ПЪРВА ОЦЕНКА.....	105
1.18. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА	105
1.18.1. Уязвимост	105
1.18.1.2. Оценка на необходимостта от мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие.....	107
1.18.2. Рядкост.....	109
1.18.2.1. Оценка на рядкостта на видовете и местообитанията в световен, европейски, национален и локален мащаб по отношение на:.....	109
1.18.3. Естественост	112
1.18.3.1. Оценка на степента на повлияване на екосистемите и ландшафтите от антропогенните фактори. Оценка на влиянието на прилежащите територии върху екосистемите и биологичното разнообразие.	112

6

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

1.18.4. Типичност	114
1.18.5. Размери	116
1.18.6. Биологично разнообразие	117
1.18.7. Стабилност и нестабилност	119
1.19. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА	123
1.19.1. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите	123
1.19.2. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията	123
1.19.2.1. Формулиране на основните и специфичните проблеми за резервата	123
1.19.2.2. Посочване и оценка на факторите и причините, които водят пряко или косвено до възникване на констатираните проблеми от различен характер	124
1.20. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	125
ЧАСТ 2 : ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ	126
2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ	126
2.1.1 Определяне на главните цели	126
2.1.2 Определяне на второстепенните цели	126
2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ	128
2.2.1. Тенденции от естествен характер	128
2.2.2. Тенденции от антропогенен характер	130
2.2.3. Други ограничения и тенденции	131
ВТОРА ОЦЕНКА	132
2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ.	132
2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ.	142
ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ	143
3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ.	143
3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ	144
3.2.1. Валидни за зоните определени по т.3.1.	144
3.2.2. Други режими и норми	144
ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ	145
4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ	145
4.2. ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ	145
4.2.1.ПРОГРАМА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО - МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ	145

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

4.2.1.1. Проект: Проучване на флората, фауната, микотата, растителността и природните местообитания.	145
4.2.1.2. Проект: Проучване на приоритетни видове животни	146
4.2.2. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ	146
4.2.2.1. Проект: Изследване на потенциалния риск от въздействие на пожари	146
4.2.3. ПРОГРАМА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ	146
4.2.3.1. Проект : Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм.	146
4.2.4. ПРОГРАМА ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ	147
4.3. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ	147
4.5. РАБОТЕН ПЛАН	147
ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ	149
5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	149
5.1.1. Преглед на актуалността на поставените цели на управление на Р и необходимост от корекции на петата година от влизане в сила на на плана, както и проверка доколко планираните и осъществени проекти и задачи ефективно водят до постигането на целите.	149
5.1.2. Схема за извършване на прегледа, включваща участници и критерии.	149
5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ	149
ПРИЛОЖЕНИЯ	150

18

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

СПИСЪК НА АБРЕВИАТУРИТЕ В ТЕКСТА

БАН	Българска академия на науките
БРЗТЗ	Биологично разнообразие, защитени територии зони
ГИС	Географска информационна система
ДВ	Държавен вестник
ДГС	Държавно горско стопанство
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕО	Екологична оценка
ЕКАТТЕ	Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗМ	Защитена местност
ЗТ	Защитена територия
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИБЕИ	Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания
КВС	Карта на възстановената собственост
КОПС	Комитет за опазване на околната среда
МВР	Министерство на вътрешните работи
МОСВ	Министерство по околната среда и водите
МПС	Моторно превозно средство
МС	Министерски съвет
НАСЕМ	Национална система за екологичен мониторинг

9

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

НСМБР	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
НСЗП	Национална служба за защита на природата
НСИ	Национален Статистически институт
ПБД	Персоналната база данни
ПР	Поддържан резерват
ПУ	План за управление
Р	Резерват
РБ	Република България
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
ТП	Териториално поделение
ФАО/FAO	Организация за прехрана и земеделие
GPS	Глобална система за позициониране
IUCN	Международен съюз за защита на природата
SOM	Хербарени образци на ИБЕИ-БАН

10

РЕЧНИК – Специфични думи и съкращения, употребени в ПУ

Абиотичен	Отнасящ се до неживата природа
Абиотични фактори	Фактори на неживата природа
Антропогенен	Предизвикан от човека
Антропогенни фактори	Съвкупност от разнообразни човешки дейности, които действат върху живата и неживата природа
Асоциация	Основна синтаксономична категория при класификация на растителността
Бентос	Организми, обитаващи дъното на воден басейн
Биомаса	Масата на организмите на единица площ или обем
Биотичен	Свързан с живите организми и живата природа
Биотичен индекс	Показател, който се използва за оценка за качеството на водата чрез показателните организми и таксономичното разнообразие на съобществата
Биотичните фактори	Фактори на живата природа
Биотоп	Биотопът е пространство с относително еднородни условия за живот. Той е неживата част от природата на дадено място и заедно с живата част (биоценоза) образува екосистемата
Биоценоза (съобщество):	Съвкупност от популации на различни видове организми (растения, животни и микроорганизми), които са взаимно свързани и обитават определена територия с еднородни условия (биотоп).
Възстановяване	Пресъздаването на цели съобщества от организми и местообитания по модел на естествено възникващите
Генезис	Произход
Геоморфология	Наука за възникването и развитието на релефа
Горски фонд	Територия извън строителните граници на населените места, предназначена основно за гори и обхващаща гори, храсти, земи за залесяване, недървопроизводителни земи, посочени в единния кадастър с изключение на горите, създадени върху земи от поземления фонд.
Доминанти	Видове организми, които в борбата за съществуване са достигнали до господстващо положение във фитоценозите или екосистемите
Доминантен вид	Вид, който преобладава по численост, оказва съществено влияние върху средата и обмена на енергия в биоценозата

Едификатор	Преобладаващ (доминиращ) вид в главния (структуроопределящия) етаж на съобществото.
Едификатори	Доминиращи растителни видове, които имат определяща роля при формирането на микробиотичния комплекс; видове с най-високо обилие в господстващия етаж
Екземпляр	Екземпляр е всяко животно или растение, живо или мъртво, всяка лесно разпознаваема част от тялото или всеки продукт, получен от животно или растението.
Екосистема	Динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица
Ендемични видове	Видове с ограничен ареал на разпространение
Ерозия	Процес на механично рзрушаване и отнасяне на почвата под влияние на водата или вятъра.
Естественост	Незасегнатост от човешка дейност; липса на окултуряване или опитомяване (EUROSITE).
Жизнена форма	Външния облик на растенията, отразяваща тяхната приспособеност към условията на средата.
Култура	Изкуствено създадена гора от дървесни видове
Инвентаризация	Установяване на количествените и качествените показатели на определена група организми, обитаващи сходни местообитания
Ихтиофауна	Риби
Еутрофикация	Насищане с хранителни вещества, което води до повишена биологична продуктивност.
Застрашен вид	Вид, който е заплашен от изчезване в целия си ареал или в голяма част от него.
Зониране	Разпределение на пространството в зони въз основа на определени характеристики.
Изветряне	Процес, при който под действие на екзогенни фактори се осъществява промяна във физичната структура или в химичния състав на скалите и минералите от земната кора.
Инвазивни видове	Растенията и животните, които навлизат в нови, чужди за тях местообитания, могат да превземат местообитанията на местната флора и фауна и да им нанесат вреда.
Инфилтрация	Просмукване, проникване
Каламитет	Масово размножаване на даден вид за много кратко време
Климакс	Краен етап в протичането на екологичната сукцесия, при който се установява самоподдържащо се, относително стабилно съобщество, което се намира в равновесие с физичната среда.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Консервационно значим	Вид или друг таксон, съобщество, екосистема, природно местообитание, признати в научно издание за застрашени в някаква степен или притежаващи съществена екологична роля (напр. включени в национални или международни червени книги или списъци, в приложения към конвенции или директиви и други подобни документи).
Ландшафт	Обособена територия, появата на някои от елементите на която е възникнала като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори.
Макрофит	Висши водни растения и талофитни водорасли
Меандър	Извивка на речното корито във формата на подкова, образувала се под действието на съвкупност от фактори.
Мезофилен	Съществуващ при умерени температури
Мезофит	Растение, приспособено за живот върху средно влажни почви
Мезофити	Растения, растящи на средно влажни почви
Местообитание	Пространствено ограничена съвкупност от условията на абиотичната и биотичната среда, които осигуряват пълния пълния цикъл на развитие на индивида, популацията или дадени вид като цяло
Миграция	Под миграция разбираме всички онези по-големи или по-малки придвижвания на организмите, продиктувани от възможността те да използват предимствата на две или повече местообитания.
Мониторинг	Продължително във времето еднотипно проследяване състоянието на даден показател, фактор, структура и т.н., с цел оценка, прогнозиране, контрол и въздействие за тяхното оптимизиране; система за наблюдения
Обилие	Показател за количественото участие на вида, изразен пряко или косвено
Орнитофауна	Съвкупност от птиците, населяващи определена територия или срещащи се в даден период от време.
Плътност	Броят на индивидите (количеството биомаса) отнесен към единица пространство (площ, обем) се нарича плътност на популацията.
Поддържан резерват	За поддържани резервати се обявяват екосистеми, включващи редки и/или застрашени диви растителни и животински видове и местообитанията им.
Подлес	Сенкоустойчивата горска растителност от храсти и ниски дървета под свода, образуван от короните на по-високите дървета.
Подраст	Млади израстъци, филизи на растение
Популация	Група от индивиди на даден вид, които населяват определено пространство, взаимно се кръстосват като дават

13

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

	плодовито потомство, имат общи морфологични, физиологични и поведенчески особености и са свързани функционално помежду си.	
Предноазиатски вид	вид с граница на ареал Иран, Ирак, Сирия	
Представителност	Характеристика на извадка от популацията на даден вид, отразяваща възможно най-точно характерните особености на цялата популация.	14
Приоритетен вид	Видове, които поради своята биологическа ценност се нуждаят от специални мерки за опазване, или са определени като такива по силата на международни споразумения.	
Приоритетни видове	Видове с особено важно значение за статута на местообитанието или защитената територия	
Програма	Група проекти, с които се изпълнява определена оперативна цел/цели в определен период от време.	
Проект	Отделна дейност, фиксирана във времето, определена по вид и стойност. Понякога се нарича задача (EUROSITE).	
Работен план	План за действие за специфичен период от време (обикновено година и не повече от пет).	
Разнообразие	Степен на разнообразие на хабитати и хабитатни структури, биологични групи и видове в регионален и национален план (EUROSITE).	
Режим на опазване	Съвкупността от разрешени и забранени действия за дадена територия, определени от закона и целите, функциите и предназначението на въпросната територия.	
Релевантен	Съответен, приложим	
Реликт	Таксон, който е преживял до днешно време от минали геологични епохи.	
Реликтен вид	Вид, който в миналите геологични епохи е имал широко разпространение, а днес заема неголеми територии	
Реликти	Стари във филогенетично отношение таксони, които са имали в миналото много по-широко разпространение	
Рудерален вид	Слабо конкурентен вид с големи възможности за бързо семенно и вегетативно размножаване, който се среща на антропогенно повлияни площи - селища, обработваеми земи и др.	
Рудерални растения	Растения, развиващи се върху смет, боклук, остатъци, съпътстващи човека, характерни с високо съдържание на органични вещества, азотни съединения и др.	
Рядкост	Малочисленост на популацията и ограничено	

	териториално разпространение на вида.
Рядък вид	Вид, чиито популации са малобройни, разпръснати или зависими от специфични фактори и ако не непосредствено, то косвено е застрашен или потенциално застрашен.
Седимент	Утайка
Синтаксон	Тип фитоценоза от определена синтаксономична категория; основна синтаксономична категория е асоциацията.
Синтаксономична категория	Съвкупност от всички синтаксони на съответно равнище от йерархичната класификация
Синантропни видове	такива които гнездят в или в близост до неговите населените места и/или други антропогенни структури и комплекси.
Срещаемост	Показател, оценяващ характерът на разпространението на индивидите на отделните ценопулации; изчислява се в проценти
Стабилност	Степен на устойчивост на защитената територия и отделните и елементи към природните процеси и антропогенната намеса (EUROSITE).
Субендемит	Таксон, които освен в дадена област има изолирани находища и в друга близка географска област
Сукцесия	Изменения на растителните съобщества, които се проявяват в смяната на една фитоценоза с друга; развитие на екосистемата, смяна на една екосистема с друга
Сциофити	Сенколюбиви растения, които не понасят пълно осветление и техният оптимум е при по-слаба интензивност на светлината
Съобщество	вж. Биоценоза
Таксон	Наименование на класификационните единици, показващи тяхното място в системата; съвкупност от организми, разглеждани като формални обединения на съответните нива от йерархичната класификация; основна таксономична единица е видът
Типичност	Обичайна реакция на растителните и животинските съобщества към местните абиотични фактори (геоложки, почвени, климатични особености и воден режим) и определени ползвания в рамките на дълъг период от време (EUROSITE).
Туризм	Икономическа дейност, която е насочена към създаването, предлагането и реализирането на стоки и услуги, формиращи туристическия продукт.
Устойчиво управление	Управление на ползването, развитието и опазването на природните ресурси по начин и степен, които дават възможност на настоящите поколения и общности да си осигуряват социални, икономически и културни блага, без да се: а) намалява възможността на бъдещите поколения и общности да задоволяват социални, икономически и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

	културни нужди;
	б) нарушава способността на екосистемите да осъществяват своите почвозащитни и климаторегулиращи функции;
	в) намалява значително биологичното разнообразие.
Уязвимост	Степен на чувствителност на защитената територия и нейните елементи към определени процеси и явления (EUROSITE).
Фауна	Съвкупност от животински видове, които се срещат на определена територия или акватория
Фитоценоза	Растително съобщество
Флора	Съвкупност от растителни видове, които се срещат на определена територия или акватория.
Флора	Група от видове, които се срещат на определена територия и образуват всички растителни съобщества
Хабитат	вж. Местообитание
Херпетофауна	Съвкупност от земноводни и влечуги, населяващи определена територия или срещащи се в даден период от време.
Хидробионти	Организми, които обитават водна среда
Хумус	Хумусът е органичната част на почвата, която до голяма степен определя почвеното плодородие
Численост	Параметър, характеризиращ големината на популацията. Изразява се в брой индивиди

| 16

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

РЕЗЮМЕ

Резерват "Лешница" е разположен във водосбора на р. Лешница в землището на с. Ясеново. Планът за управление е разработен в периода 12.12.2013 г. - 31.05.2015 г. въз основа на одобрено от МОСВ задание и представлява документ, в който е описано актуалното състояние на територията, идеи и препоръки за нейното бъдещо развитие и за постигане на определените цели на управление на защитената територия в рамките на 10-годишен период.

17

ФИНАНСИРАНЕ

Възложител е РИОСВ - Стара Загора. Разработването на ПУ се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз (ЕФРР) и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

Информацията в План за управление на Резерват "Лешница" е систематизирана в 5 (пет) основни части съгласно изисквания формат и съдържание съгласно Техническо задание.

Във въвеждащата част на ПУ са описани законовия статут на територията, предназначение и особености на плана и е посочена управленската структура на институциите, ангажирани в управлението на Резерват "Лешница".

ЧАСТ 1 „ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ОЦЕНКИ“

Изготвена е характеристика на абиотичните фактори, включваща данни за климат, геология и геоморфология, хидрология и почви. Основен акцент на документа е биологичната характеристика. В резултат на извършените проучвания и анализи са определени 10(десет) основни типа биотопи. Изготвена е детайлна характеристика на горско-дървесната растителност, която включва проучвания за здравословното състояние, инвентаризация на горско-дървесната растителност и характеристика на горско-дървесната растителност по основни таксационни показатели.

Територията на Р "Лешница" се отличава с висока степен на биологично разнообразие на висши растения - на сравнително малка територия са представени около 11 % от видове в България. В резултат на проучване за целите на ПУ са установени 428 вида висши растения (без мъхове), които се отнасят към 274 рода и 74 семейства. Мъховата флора е представена от 13 вида мъхове, отнасящи се към 1 отдел, 1 клас, 9 семейства, 11 рода; 5 вида са лихенизираните гъби, разпределени в 1 клас, 2 подкласа, 3 разреда, 4 семейства и 5 рода; 10 вида макромикети, които се отнасят към 1 отдел, 1 клас и 7 семейства.

Регистрирани са 57 вида наземни безгръбначни животни и 28 водни безгръбначни животни.

Установени са 7 вида земноводни и 10 вида влечуги.

Бозайната фауна е представена от около 41 вида плюс установени 8 вида прилепи/ потенциално обитаващи 14 вида.

В границите на Р "Лешница" са установени общо 86 вида птици по литературни данни и теренни проучвания. Като сигурно гнездящи са определени 50 вида птици, а 6 са вероятно гнездящи. За други

17 вида сигурно гнездене е доказано само в прилежащите територии на резервата, намиращи се в непосредствена близост до границата му. Вероятно гнездящи в тези територии са 2 вида.

Ихтиофауната на река Лешница на територията на резерват "Лешница" по литературни данни е представена от 4 вида.

Биотичните компоненти в резервата са оценени по отношение на тяхната естественост, уязвимост, типичност, рядкост, стабилност/нестабилност, размери.

В плана е представена културна и социално-икономическа характеристика, която включва социално-икономически аспекти и дейности в прилежащите на резервата територии. Формирани са основните и типични проблеми на територията, както и потенциалната ѝ стойност.

ЧАСТ 2 „ГЛАВНИ ЦЕЛИ И ЗАПЛАХИ“

Определени са дългосрочни цели и ограничения съгласно изискванията на ЗЗТ, приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата (IUCN), на базата на характеристики и оценки на преходните части на ПУ и на база изследвания потенциал на територията. Формулирането на главните цели е свързано с идеята за опазване и поддържане на биоразнообразието в рамките на територията на резервата в дългосрочен план - 10-годишен планов период.

Главна цел 1: Опазване и възстановяване на природните местообитания

Главна цел 2: Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове

Второстепенна цел 1: Популяризиране на резерватната територия

Второстепенна цел 2: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

Второстепенна цел 3: Институционално развитие

Второстепенна цел 4: Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия

Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели съответстват на направените констатации и оценки. Представени са основните фактори (тенденции), които потенциално биха могли да окажат влияние на изпълнението на целите, идентифицирани в процеса на изготвяне на настоящия план за управление.

ЧАСТ 3 “ ЗОНИРАНЕ”

На територията на резерват "Лешница" чрез ПУ се обособяват 2 зони, съобразно спецификата и целите му .

- Зона на съхранение
- Зона за посещение

ЧАСТ 4 „ПРИОРИТЕТНИ И ПРОГРАМНИ ПРОЕКТИ“

На базата на направените характеристики и оценки, определените потенциална стойност и възможности за реализация на поставените цели, съответстващи на международните конвенции, Националният план за опазване на биологичното разнообразие и др. са определени приоритетни направления за 10-годишния период на действие на Плана, а именно:

| 19

- * Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на защитената територия;
- * Управление на територията с цел опазване на природните ресурси и биологичното разнообразие.
- * Дългосрочен мониторинг за опазване на биологичното разнообразие.
- * Природозащитно образование.
- * Популяризиране на защитената територия.

За периода на действие на плана се определят следните проекти/дейности, групирани в 4 основни програми за всяка от програмите са посочени проекти, които да се изпълняват през целия период на действие на плана за управление.

ПРОГРАМА: ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО - МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ

Проект: Проучване на флората, фауната, микотата, растителността и природните местообитания.

Проект: Проучване на приоритетни видове животни

ПРОГРАМА: НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ.

Проект: Изследване на потенциалния риск от въздействие на пожари

ПРОГРАМА: ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ.

Проект: Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм.

ПРОГРАМА: ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ.

Проект: Подобряване на материално-техническата база за целите на управление на Резервата.

Проектите от всички програми, които следва да се изпълняват от началото на действие на плана са детайлизирани за три години и са представени в Работен план. Проектите и задачите, предвидени за изпълнение през първата година, са остойностени.

Неразделна част от настоящия план за управление са приложенията, които са 55 броя, систематизирани в 7 свитъка.

ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

Основна предпоставка за разработване на настоящия план за управление е необходимостта от съвременен подход за управление на категорията резерват, стандартизирано с общеевропейските изисквания за прилагане на мерки за специализирано опазване на защитената територия.

| 20

Основание за разработване на плана за управление е необходимостта от координиране на усилията на съответните държавни органи с правата и интересите на ползвателите за опазване на разнообразието в природата както и създаване и стимулиране на регионален и национален интерес към стойностите на природата.

Като основни нормативни и административни предпоставки за разработване на плана за управление, както и определяне на структурата и съдържанието му, критериите за оценка, режимите и нормите за определяне на резерват "Лешница" могат да се посочат следните основни законови нормативни документи.

0.1.1. Законова и нормативна основа

Резерватните територии в Република България се управляват съобразно изискванията на европейското и хармонизирано българско законодателство, както и международните конвенции, по които тя е страна.

Директиви на ЕС:

- Директива на Съвета № 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно опазването на дивите птици;

Конвенции и протоколи по конвенции:

- Конвенция за биологичното разнообразие;
- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания;
- [Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна \(CITES\)](#);
- Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни;
- Рамсарска конвенция за влажните зони;
- Европейска конвенция за ландшафта;
- [Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство](#)

Споразумения:

- за опазване популациите на европейските прилепи;
- за опазване на мигриращите водолюбивы птици.

Регламенти на Европейския съюз: и за тези територии е важно да се спазват стриктно регламентите на Съюза за ГМО и новите за инвазивните видове.

Национално законодателство:

- [Закон за защитените територии](#) (обн. ДВ, бр.133/1998 г., посл. изм. ДВ, бр.66/2013 г., в сила от 26.07.2013 г.);
- [Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии](#) (обн.ДВ бр.13 от 15.02.2000 г., изм. и доп. ДВ бр.55/20.07.2012 г.);
- [Правилник за условията и реда за управлението, възлагането на дейностите по поддържане и възстановяване, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии - изключителна държавна собственост](#) (обн. ДВ бр.49/14.06.2005 г.);
- [Правилник за устройството и дейността на дирекциите на националните паркове](#) (обн. ДВ бр.28/19.03.2013 г.) – доколкото някои резервати се стопанисват и управляват от тези Дирекции, дори и когато не са в границите на Националния парк – например близкия до „Лешница“ резерват „Еленова гора“.

| 21

Пакет закони и подзаконовни нормативни актове, в които пряко съществуват текстове, касаещи резерватите:

- ❖ Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (В сила от 11.09.2007 г. Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г.Обн. ДВ. бр.73 от 11 Септември 2007 г. посл. изм. ДВ. бр.94от30.11.2012г.) – където по изискванията на чл.6, ал.1 когато планове, програми, проекти или инвестиционни предложения засягат територия, която има статут едновременно на защитена територия по Закона за защитените територии и на защитена зона по ЗБР, компетентният орган се произнася само по реда на Наредбата.
- ❖ Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони (Приета с ПМС № 349/30.12.2008 г.,посл.изм. ДВ, бр.93от24.11.2009г.,в сила от 24. 11.2009 г.). – където в чл. 6, ал.1, 3 и 4 се регламентира устройването в случай на пълно или частично териториално припокриване на защитена територия и защитена зона.

В пакета закони и подзаконовни нормативни актове регламентации относно защитените природни територии са въведени и от Законите за опазване на околната среда, за биологичното разнообразие, за лечебните растения, за генетично модифицираните организми, за лова и опазване на дивеча, за рибарството и аквакултурите, за подземните богатства и др.

0.1.2. Договор с Възложителя

Настоящият План за управление за резерват Лешница се разработва въз основа на договор ДИР - 88 - 7/12. 12. 2013г. между Регионалната инспекция по околната среда и водите-Стара Загора и ДЗЗД "ГЕО КОНСУЛТ" по проект „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати – изключителна държавна собственост в териториалния обхват на РИОСВ – Стара Загора“, със следните обособени позиции: 1. Разработване на план за управление на резерват „Кутелка“; 2. Разработване на план за управление на резерват „Горна Топчия“; 3. Разработване на план за управление на резерват „Каменщица“; 4. Разработване на план за управление на резерват „Лешница“; 5. Разработване на план за управление на поддържан резерват „Сини бряг“; 6. Актуализиране на план за управление на поддържан резерват „Долна Топчия“; 7. Актуализиране на план за управление на поддържан резерват „Балабана“.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

0.1.3. Утвърдено Задание от Министъра на околната среда и водите

Утвърденият документ представлява неразделна част от договора съгласно т. 0.1.2. от Техническото задание и включва подробно разписано съдържание, като се посочват пояснения и насоки за информацията, които трябва да съдържат точките от структурата, точни параметри на приложенията, карти и базата данни, които задължително се представят като приложения към актуализирания план. В **Приложение № 1** е представено „Задание за разработване на ПУ на Р Лешница“, утвърдено от Министъра на околната среда и водите, което е неразделна част от Договора между РИОСВ- Стара Загора и ДЗЗД „ГЕО КОНСУЛТ“. В **Приложение № 2** са представени копия от Заповед №508 от 28 март 1968г.; Заповед №793 от 10 август 1984 г.; Заповед № РД 951 от 28.12.2007 г.

22

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ. УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ.

0.2.1. Планът за управление се разработва от колектив от експерти в съответните области, в който е задължително участието на биолог и лесовъд.

В процеса на разработване на плана за управление на резерват „Лешница“ участват 24 бр., специалисти. Всички експерти притежават богат опит в областта, в която са компетентни и компонента, за който отговарят в плана за управление. Компетентността на ключовите експерти е доказана със съответните документи. Подробна информация за експертния екип е налична в **Таблица № 1**.

Таблица № 1. Експертен екип по разработване на план за управление на резерват Лешница

ЕКСПЕРТЕН ЕКИП ДЗЗД "ГЕО КОНСУЛТ"				
№	ЕКСПЕРТ	ПОЗИЦИЯ		УЧАСТИЕ НА ЕКСПЕРТИТЕ ПО РАЗДЕЛИ
1.	Маг. Камелия Радева	Ръководител Проект; икономист, еколог	Специалист	Подпомага Ръководителя на проекта при изпълнение на неговите задължения, координира дейността на експертния екип, изготвя междинни доклади за напредък и окончателен доклад за изпълнение на проектите и ги предоставя за одобрение от Ръководителя на проекта, осъществява комуникацията между Възложителя и Изпълнителя на Проекта, докладва и отчита резултати от дейността на експертния екип, изготвя и предоставя екологични констатации и становища за опазване компоненти на околната среда, координира процеса на изготвяне на планове за управление, координира процеса на набавяне на изходни данни от институции, координира осъществяването на теренни проучвания на експертния екип с представител от РИОСВ - Стара Загора; Координира експертния екип и

		ръководителя; организира срещи за представяне на планове във връзка с обществените обсъждания, изготвя доклади за напредък и отчети за Възложителя; финансово управление на проекта;
		Участва в разработване на всички части от плана относно екологични и социално-икономически въпроси
2.	Инж. Любислав Ковачев	Ръководител екип
		Цялостна организация, координация и контрол на изпълнението. Участие в разписването на всички части на плана, организиране и участие в срещи със заинтересованите страни, др.
3.	Проф. Светослав Герасимов	Ключов Експерт зоолог; дребни бозайници
		Участие в изготвяне на биологичната характеристика в частта фауна - бозайници; Формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ; Участие в изготвянето на Първа оценка, дългосрочни цели и ограничения, Втора оценка, Част 3 и 4 от плана; Участие в срещи със заинтересованите страни, др.
4.	Гл. ас Николай Коджабашев	Експерт Птици; Експерт наземни бозайници
		Участие в изготвяне на биологичната характеристика – орнитофауна, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
5.	Добромир Ганев	Експерт Земноводни и влечуги
		Участие в изготвяне на биологичната характеристика – земноводни и влечуги, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
6.	инж. Бойка Ангелова Рангелова	Ключов експерт лесоинженер
		Таксиране на площите, обработване на данните, съставяне на таблици за таксационна характеристика за резерватите, събиране и обработка на семантичната база данни за защитените местности. Изчисления за запасите и отчетите на горския фонд и участие в текстовата обработка на събраните данни.

7.	инж. Илия Петров Балабанов	Геодезист	Инструментални измервания с GPS, уточняване на граници, очертаване на пробна площ; Планиметриране и изчисление на площите на подотделите и оформяне на картите.
8.	Доц. Теньо Мешинев	Ключов Експерт флора	Участие в изготвяне на биологичната характеристика в частта висша флора. Формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ. Участие в изготвянето на Първа оценка, дългосрочни цели и ограничения, Втора оценка, Част 3 и 4 от плана. Участие в срещи със заинтересованите страни, др.
9.	Доц. д-р Анна Ганева	Експерт мъхове	Участие в изготвяне на биологичната характеристика на мъхове и лишеи, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
10.	Доц. д-р Мелания Гьошева	Експерт гъби	Участие в изготвяне на биологичната характеристика на макромицетите, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
11.	Д - р Кирил Василев	Експерт флора	Участие в изготвяне на биологичната характеристика в частта висша флора. Формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ. Участие в изготвянето на Първа оценка, дългосрочни цели и ограничения, Втора оценка, Част 3 и 4 от плана. Участие в срещи със заинтересованите страни и др.
12.	Маг. Любомира Любомирова	Експерт водни безгръбначни	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – водни безгръбначни животни, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
13.	Маг. Пенчо Пандъков	Експерт дребни пойни, гнездящи и мигриращи птици	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – орнитофауна, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

25

14.	Доц. д-р Иван Пандурски	Експерт прилепи	Участие в изготвяне на биологичната характеристика в частта фауна - прилепи; Формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ. Участие в изготвянето на Първа оценка, дългосрочни цели и ограничения, Втора оценка, Част 3 и 4 от плана. Участие в срещи със заинтересованите страни, др.
15.	Ас. д-р Теодора Теофилова	Експерт наземни безгръбначни	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – наземни безгръбначни животни, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
16.	Васил Колев	Експерт риби	Участие в изготвяне на биологичната характеристика – риби, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
17.	Д - р инж. Силвия Кирилова - Йовчева	Експерт хидролог	Участие в изготвяне на Част Хидрология, формулиране на препоръки за изготвяне на ПУ.
18.	Гл. ас. д - р Ива Бонева	Експерт по ГИС	Участие при изготвяне на картен материал и създаване на ГИС бази данни.
19.	Инж. Антония Александрова Стойчева	Графична обработка на данни	Планиметриране на площите, обработване на графичната информация за резерватите и защитените местности и оформяне на горскостопанските и тематичните карти
20.	Васил Манолов Мерджанов	Техник -земемемер	Боядисване на границите на резерватите и спомагателни дейности при теренната работа
21.	Доц. Ирина Маринова	Геология	Проучване на литература, теренни проучвания, изготвяне доклади в част Геология и Геоморфология.
22.	гл. ас. Деян Гочев	Експерт по климат	Проучване на литература, теренни проучвания, изготвяне доклади в част Климат

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

24.	Руслан Емануилов	Нормативна уредба	Проучва релевантната нормативна база; правно експертния екип;
25.	Александра Иванова	Нормативна уредба	Проучва релевантната нормативна база; правно експертния екип;

0.2.2. Описание на процеса на изготвяне на плана за управление - основните етапи и всички участници и заинтересовани страни- РИОСВ, ТП - ДГС/ДЛС, общини, институции, НПО и др.

В процеса на разработването на ПУ са спазени максимално изискванията на утвърденото „**Техническо задание**“ по отношение на всички компоненти: теренни проучвания; провеждане на работни срещи и обсъждания за всеки етап от работата; анализи; методи; оценки; зонироване и перспективни планове, програми и проекти, както и по отношение на оформянето и представянето на проекта и картния материал към него и др.

Началото на процеса се бележи от подписването на Договор между РИОСВ-Стара Загора като Възложител и ДЗЗД "ГЕО КОНСУЛТ".

Основните етапи при разработването се изразяват в:

1. Събиране и обработка на изходни данни за изготвяне на обща информация за резервата, съставяне на характеристика за абиотични фактори, състояние на биологична характеристика, културна и социално-икономическа характеристика, определяне на дългосрочни цели и ограничения.
2. Обобщаване, анализ на резултати от етап I и генериране на информация, необходима за изготвяне на актуализиран план за управление за резервата, Първа оценка (т. 1. 18 от Плана за управление), Втора оценка (т. 2.3 от Плана за управление), изготвяне и представяне на работен вариант на плана.
3. Отразяване на корекции, допълнения и съгласуване.
4. Обществено обсъждане на проектоплана за управление на резерват Лешница.
5. Утвърждаване на плана.

Основни заинтересовани страни при разработването на плана за управление са :

- Централни органи на властта:
  - Министерство на околната среда и водите /МОСВ/
  - Изпълнителна агенция по горите
- Местни и регионални органи на властта:
  - Общинска администрация гр. Казанлък
  - Областна администрация гр Стара Загора
  - РИОСВ - Стара Загора
  - РДГ Стара Загора
  - ДГС Казанлък
  - ДЛС Мазалат – със седалище в с.Горно Съхране
  - Басейнова дирекция за управление за водите Източнобеломорски район – Пловдив

- Екологични Неправителствени организации
  - Българско дружество за защита на птиците
  - Сдружение с нестопанска цел "Зелени балкани"
  - Сдружение за дива природа „Балкани“
- Научни организации:
  - Национален природонаучен музей
  - Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при Българска академия на науките
  - Аграрен университет - град Пловдив

0.2.3. Описание на проведените работни срещи, консултации, обществени обсъждания с участието на заинтересованите държавни органи и институции, научни, обществени и неправителствени организации.

ПУ е разработен със съдействието и помощта на Министерство на околната среда и водите, РИОСВ Стара Загора, Изпълнителна агенция по горите, Общинска администрация гр. Сливен, Областна администрация гр. Сливен, РДГ Сливен, ДГС Стара река, Басейнова дирекция за управление за водите Източноевропейски район – Пловдив, Обществени институции и организации, Неправителствени организации и др. За да осигури информация свързана с разработване на ПУ на заинтересованите страни, ДЗЗД „ГЕО КОНСУЛТ“ проведе няколко работни срещи за информираност и дискусии.

0.2.4. Резултати от задължителното обществено обсъждане.

Задължително обществено обсъждане е проведено на 22.05.2015 г. в гр. Стара Загора. Резултатите от него са представени в Протокол, неразделна част от настоящия план.

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА.

Като инструмент за управление на защитени територии плана за управление е предназначен да:

- ⇒ Осигурява необходимата информация за типове местообитания и видове, предмет на европейски директиви.
- ⇒ Решава основните проблеми, свързани с опазването на биологичното и ландшафтното разнообразие.
- ⇒ Създава начална база данни и географската информационна система /ГИС/.
- ⇒ Определя лицата, отговорни за различните аспекти на управлението на защитената територия.
- ⇒ Определя режимите и нормите за ползване на територията.
- ⇒ Определя приоритети и мерки за развитие и ползване и действия за изпълнението на поставените задачи.
- ⇒ Осигурява необходимата информация за приоритетни програми и проекти.
- ⇒ Определя участниците, партньорите и формите на тяхното участие в реализирането на плана.

Основните цели, поставени пред ПУ са да:

- Посочи комплексни задачи за опазване и съхранение на биологичното и ландшафтното разнообразие и перспективите за тяхното ползване;

- Определи приоритети и мерки за развитие и действия за изпълнението на поставените задачи и постигане на целите;
- Осигури необходимата гъвкавост при взимане на решения в процеса на планиране, като позволи адаптиране на плана в съответствие с промените в общите условия (напр. законодателство, промени в политиката, биологични тенденции и др.).

0.3.1. Описание на предназначението на Плана, от гледна точка на:

0.3.1.1. Опазване на флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях специфични ландшафтни и екосистемни условия

Предназначението, целите на управление, режимите на опазване и ползване на ресурсите на резерватите се определят от Закон за защитените територии. За всяка конкретна защитена територия, с оглед на нейните особености, изискванията на закона се конкретизират и доразвиват чрез нейния план за управление. По такъв начин, този план е основният документ, който регламентира режимите, нормите и действията на съответната територия.

Планът за управление е инструмент за МОСВ и РИОСВ - Стара Загора, които са отговорни за неговото управление.

От една страна планът за управление дава описание на основните абиотични и биотични елементи на резервата, а от друга и на социалните дадености. Затова са използвани всички достъпни данни, както от литературни източници, така и от целенасочените проучвания на резервата през 2014 г. Пълната информация за някои абиотични и биотични елементи се съдържа в доклади към настоящия план, представени в отделни приложения.

Планът също така дава две оценки на значимостта на природните и социално-икономическите дадености на територията. В първата оценка са определени елементите на резервата със световна, европейска и национална значимост. На тяхна основа са изведени идеалните и дългосрочните цели на поддържаня резерват. При втората оценка се разглеждат заплахите за резервата. Тази оценка служи като основа за обективен избор на управленските цели, които са свързани със запазването на редки и защитени местообитания, растителни видове и птици. Тези цели са конкретни и обвързани с определен период от време. Основните цели от своя страна са залегнали в основата на зонирването на резервата. Направено е описание на предназначението на всяка зона, териториалния ѝ обхват, режимите и свързаните с тях норми. Планът също така съдържа и описание на програмите и съставлящите ги проекти, осъществяването на които ще доведе до постигане на управленските цели.

ПУ осигурява необходимите условия за перспективно природосъобразно управление и образователна стойност на резервата. Отчетени са особеностите на резервата, както и местните социално-икономически и културни условия, регламентиран достъп за преминаване. В ПУ се посочват взаимосвързките между целите на природозащитата, регионалното развитие, баланса на интересите и координация на институциите и други заинтересовани лица, към които е насочен. Конкретните цели за управлението на територията са насочени и съобразени със спецификата на резервата. Чрез направените проучвания се създава ГИС база данни за резервата по отношение на екосистемите, биотопите, флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях ландшафти.

За целите на опазването на околната среда е биологичното разнообразие е целесъобразно да се разглежда като съвкупност от трите му нива: екосистемно, видово и популационно (или генетично). Доколкото в резервата не се опазват популации с уникален генетичен фонд, които не се срещат извън неговите граници, акцентът остава върху екосистемното и видовото ниво.

0.3.1.2. Перспективите за природосъобразно управление и оценката за научната и образователна стойност на защитената територия.

По време на разработване на плана се разкриха редица нови елементи на биологичното разнообразие и тяхното топографско местоположение. Чрез получените резултати се създаде предпоставка за по-добра образователна дейност в района на защитената територия, с което се повишава природозащитната култура на подрастващото поколение.

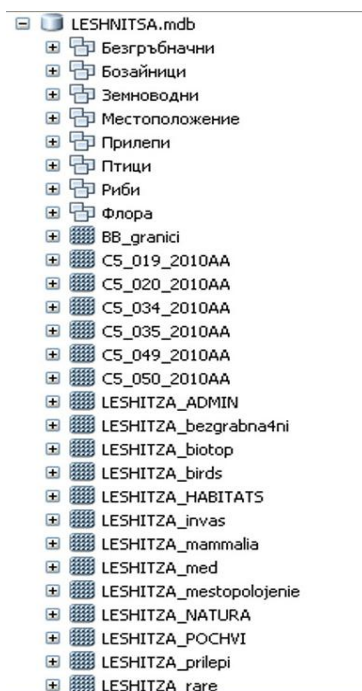
| 29

0.3.1.3. Осигуряване на база от данни за резерват „Лешница“ и набелязване на мониторингови схеми за нейното допълване;

0.3.1.3.1. Персонална база от данни за поддържан резерват „Лешница“

Общо описание

Общата структура на Персоналната база данни за резерват „Лешница“ (ПБД-Р „Лешница“) е показана на *фиг.1.*

Фиг.1. Обща структура на Персоналната база данни за резерват „Лешница“

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДАННИТЕ

Данните са организирани във формат на ЕСРИ Персонална ГеоБаза Данни (ESRI Personal GDB във формат-mdb (Leshnicamdb). Основните градивни елементи на геобазата данни са:

ВЕКТОРНИ СЛОЕВЕ

- Класове обекти (FeatureClasses);
- Таблицы (AttributeTables);

На *фиг.2.* е показана структурата на Класовете от обекти (Feature Classes);

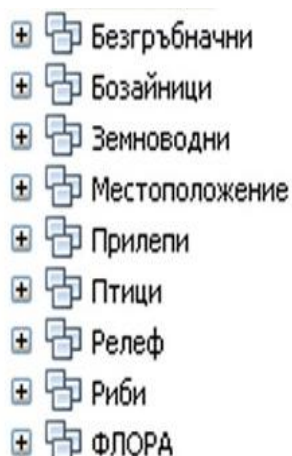

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

| 30

фиг.2. Структура на класовете от обекти (Feature Classes) за резерват „Лешница“

РАСТЕРНИ СЛОЕВЕ

- Тематични карти;

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на
Околната среда и водите

На *фиг.3.* е показана структурата на растерните слоеве, които представляват отделни тематични карти.

- + BB_granici
- + C5_019_2010AA
- + C5_020_2010AA
- + C5_034_2010AA
- + C5_035_2010AA
- + C5_049_2010AA
- + C5_050_2010AA
- + LESHITZA_ADMIN
- + LESHITZA_bezgrabna4ni
- + LESHITZA_biotop
- + LESHITZA_birds
- + LESHITZA_HABITATS
- + LESHITZA_invas
- + LESHITZA_mammalia
- + LESHITZA_med
- + LESHITZA_mestopolojenie
- + LESHITZA_NATURA
- + LESHITZA_POCHVI
- + LESHITZA_prilepi
- + LESHITZA_rare

| 31

Фиг.№ 3. Структура на растерните слоеве на Персоналната база данни за резерват „Лешница“

Всички данни са в единна референтна координатна система: WGS_1984_UTM_Zone_35N.

0.3.1.3.2. Мониторингови схеми за допълване на персонална база от данни за резерват „Лешница“

За резерват „Лешница“ трябва да се предвидят междинни мониторингови изследвания за съответните раздели, свързани с флората и фауната. Това трябва да включва обновяване на персоналната геобаза данни в среда на ГИС (географска информационна система). В този случай могат да се използват мобилни приложения, което означава, че геобазата данни може да се редактира (обновява) и всички нови данни, които са резултат от междинните мониторингови изследвания да бъдат внесени в нея. Така създадената персонална база данни е отворена и може да бъде обновявана, когато се извършват предстоящи мониторингови изследвания. Междинните мониторингови изследвания трябва да се предвидят в тези периоди от годината, които са най-подходящи за обектите, които са в отделните слоеве на базата данни. Времето на извършване на мониторинговите изследвания се преценява от експертите, които са участвали при създаването на плана за управление на резерват „Лешница“.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

0.3.2. Главни особености на Плана, отчитащи спецификата на резерватната територия.

0.3.2.1. Локалните биотични и абиотични условия

Река Лешница е основното ядро на резервата. Хидрологичната, хидрохимична и хидробиологична характеристика на реката я причисляват към най-чистите водни басейни в България. Вдясно по течението на реката се виждат интересни скални образувания – Бигорова скала, Жълтата скала, Стръмната скала, Карталкая и др. Релефът между билото на резервата и реката е доста стръмен. Тези площи са заети от букови комплекси, които надолу преминават в смесени и дъбови гори. Фаунистичните комплекси са формирани според биотопичните екологични условия в отделните участъци на резервата – дадени в съответните раздели на Плана за управление.

32

0.3.2.2. Местните социално-икономически и културни условия;

Селата в близост до резервата са сравнително съхранени. Близостта им до град Казанлък не ги е обезлюдявала. Хората са ползвали редовен транспорт и работа в предприятията на работническия град. Най-близкото селище до резервата е с. Ясеново, където освен местното население има оформена вилна зона. Местните младежи обичат разходки покрай реката, обикновено до беседката на Раомаданова чешма.

Около селото има тракийски могили и е в близост до долината на Тракийските царе. Съществуват много останки от крепости - Момина поляна, Вършитбен камък (Харманкая), Асара. Посочените обстоятелства заедно с характерните абиотични и биотични характеристики на резервата (т. 0.3.2.1.), са благоприятен фактор за реализацията на екологосъобразен туризъм като спелеология, алпинизъм, скално катерене, ски, пешеходни преходи, планинско колоездене, кайт-бординг, фототуризм и др.

0.3.2.3. Значението на резерватната територия за формирането на цялостен природен комплекс заедно със съседната защитена местност (бивша буферна зона) и други прилежащи територии

Цялостният природен комплекс се формира в границите на водосбора на река Лешница. Обхваща няколко пояса по лесовъдски по Класификационната схема на типовете горски месторастения в Република България (2011). Резерватът Лешница има основополагащо значение като еталон за поддържане на структурата, правилното управление, стопанисване и ползване на горските участъци, не само по южните склонове на Стара планина, но и в други сходни райони в страната. Резерватната територия има ключово местоположение и значение за укрепване на НЕМ Натура 2002 в района. Според **Приложение №4. Тематична карта: "Защитени зони по Натура 2000 в резерват Лешница"** територията на резервата е разположена в границите на защитена зона BG0001493 Централен Балкан-буфер“.

0.3.2.4. Създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение за различни възрастови групи

Едно от предназначенията на плана за управление е да създаде възможност за екологично образование и природозащитно поведение за различни по възраст групи. Отчитайки наличния флористичен и фаунистичен ресурс на резервата и имайки предвид дългосрочните цели и фактори, които оказват влияние върху тяхното изпълнение в плана за управление са формулирани основни приоритети по отношение на устройство, организация и управление за 10-годишен период на действие на плана за управление. Природозащитното образование е част от приоритетите в плана. В този смисъл резерватът е един уникален местен ресурс за развитие на природозащитно образование

за подрастващи от различни възрастови групи. Това пряко отговаря на съвременните тенденции за формиране на устойчиво опазване на природни обекти с активното участие на населението.

Образователните програми могат да се реализират при

- посещения на място;
- провеждане на лектории, чествания или зелени училища в района.

Съществуват отлични дадености за образователна и природозащитна дейност на територията на резервата.

33

0.3.2.5. Идентифициране на всички потенциални заплахи, произтичащи от близостта до обработваеми земи/гори и лесен достъп/ недостъпност до резервата и преодоляването им с цел недопускането на негативни необратими промени в състоянието му.

Територията на резервата, въпреки близостта си до с. Ясеново и наличието на автомобилен път, преминаващ през територията на резервата, е недостъпна. Много стръмният и скалист характер на терените допринасят за това. Резерватът е достъпен от западната си страна до 200 м от билото в източна посока, след което наклоните на терена стават над 30 градуса и се появяват отвесни скали.

Автомобилният път, пресичащ част от територията на резервата по поречието на р. Лешница, предоставя на посетителите панорамни гледки, но не и достъп до териториите, поради много стръмните и скалисти скатове.

Построеният камионен път в отдел 33 преди повече от 20 години е прекъснат от Киселиши дол и обрасъл с 10-15 годишен бук, позволява движение само на хора и животни. Обявената със заповед № РД 951/ 28.12.07 г. екологична пътека в отдел 49 е прекъсната. Обработваеми земи в близост до резервата няма.

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“ ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

34

1.0.1. Описание на местоположението на резервата според физикогеографското райониране, административното деление, както и близки селищни образувания, градове, села и особености

Резерват "Лешница" е разположен във водосбора на р. Лешница в землището на с. Ясеново и съхранява разнообразни и характерни екосистеми в ниско-планинския горски пояс (Шипченски дял на Стара планина), както и местообитания на редки и защитени видове. Той е с географски координати: 42°42'47"N 25°13'5"E. Близки населени места са с. Ясеново, с. Горно Сахране с. Скобелево, гр. Априлци, гр. Севлиево, гр. Троян.

1.0.2. Обзорна едромащабна карта с неговото разположение;

Местоположението на резервата е представено в *Приложение № 5. Тематична карта "Местоположение и граници на резерват Лешница"*

1.0.3. Описание на границите на резервата съгласно заповедта за обявяване, като за основа се ползват актуалните данни от картата на възстановената собственост за землището на с. Ясеново, общ.Казанлък.

Границите на резервата са следните:

- На север- Киселички дол
- На запад – билото от м. Воденицата до м. Сечи камък

На изток - река Лешница до м. Бигоровата скала, тръгва на изток по билото на скалния масив Хармански камък до 100 м. под билото, прави чупка и се връща на запад – 150 м. и се качва отново на граничното било между отдел 50 и 49. Тръгва по билото, спуска се по скалите до м.Чешмата, тръгва по камионния път – 100 м, качва се 100 м на югоизток по билото и се спуска до р. Лешница при м. Воденицата.

Това описание на границата на резервата съвпада с описанието в заповед №793 от 10 август 1984 г. на КОПС с изключение в последната част – достига до местността Чешмата и по реката завършва в местността Воденицата.

Резерватът попада в поземлен имот с кадастрален № 202.11- с площ 3889,548 дка от картата на възстановената собственост на с. Ясеново ЕКАТТЕ 87641, община Казанлък, област Стара Загора. Територията по вид е горскостопанска, по собственост – изключително държавна.

Границите на ПР в съответствие със заповедите за тяхното обявяване, прилежащите им територии са представени в *Приложение № 6.Тематична карта "Граници на резерват Лешница"*. На магнитен носител в ГИС са разработени слой „Административни граници“, слой „Пътна мрежа“.

1.0.4 Карта в подходящ мащаб, включваща площта предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност (бивша буферна зона) “Сечи камък” и др. прилежащи територии с обща информация за тях и връзките на резервата със съседни населени места, селищни образувания, обекти и съоръжения, пътна мрежа и маршрути, други защитени територии и зони, обекти на туризма - хижи, заслони, съоръжения и маршрути, основни водни площи, съседни областни, общински и землищни граници

Тематична карта е подходящ мащаб е изобразена в **Приложение № 7. Тематична карта “Фондова и административна принадлежност на резерват “Лешница”**.

1.0.5. Ортофото карта с нанесени граници на защитената територия.

Картата е представена в **Приложение № 6**.

1.0.6. При констатирани несъответствия установени при теренните проучвания между картата на възстановената собственост и действителното положение на терена, те да се представят в списък, вкл. и в цифров вид.

При теренните проучвания не са констатирани несъответствия между картата на възстановената собственост и действителното положение на терена.

1.0.7. Карта с границите и номерата на кадастралните/поземлени имоти

Виж **Приложение № 8. Карта на кадастралните единици в резерват Лешница** и **Приложение № 9. Кадастралните единици със сечение с подотдели за с. Ясеново**.

1.1. ПЛОЩ

1.1.1. Площ на защитената територия по заповедта за обявяване и действителната площ към момента съгласно картата на възстановената собственост.

Със Заповед № 508 от 28 март 1968г. на МГПП (Министерство на горите и горската промишленост) на основание чл. 16 и 22 от Закона за защита на природата, държавна гора в местността „Сапка“ в превод Злия камък – подотдел **22 а** – стар **45 а** – нов, с площ **24,0 ха**, на ГС Казанлък е обявена за резерват, с цел запазване девствения характер на вековна букова гора. Резерватът попада в землището на с. Ясеново.

Със Заповед № 793 от 10 август 1984 г. на КОПС (Комитет за опазване на природната среда) при МС на основание чл. 16 и 22 от Закона за защита на природата е обявен резерват Лешница с обща площ **390 ха**, с цел запазване на разнообразни и характерни екосистеми в нископланинския горски пояс на Шипченска планина и находища на редки и застрашени растителни и животински видове. В резервата са включени следните отдели и подотдели от ГС Казанлък: 33; 34; 45; 46; 47; 48- 1; 49 а, б, в, г част, д част, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 – с обща площ 390 ха. Резерватът попада в землището на с. Ясеново, Старозагорски окръг.

В резервата е включен резерват „Злия камък“ (никой не знае точното му местоположение или коя от многото скали се нарича Злия камък) и природната забележителност Бигоровата скала.

Със Заповед № РД 951 от 28.12.2007 г. на МОСВ на основание чл. 42 ал. 6 от Закона за защитените територии е актуализирана площта на резервата от 390,0 ха на 3889,548 дка (**388,9 ха**). Тази площ съвпада с площта на кад. номер 202,11 от картата на възстановената собственост на землището на с. Ясеново.

36

Площта на защитената територия по заповеди за обявяване и действителната площ към момента съгласно картата на възстановената собственост са идентични.

1.1.2. Исторически причини за нейното изменение и коригиране, вкл. актуализиране в резултат на съвременни прецизни замервания.

Площта на резерват „Лешница“ не е претърпяла промени през последните 30 години. Разликата от 0,05 ха се дължи на различните методи на измерване.

Таблица № 4. Площ на Резерват Лешница през годините

ГОДИНА	1968	1984	2007	2014
ПЛОЩ В ХА	24,0	390,0	388,9548	388,9548

1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

През 1984 г., годината на обявяване на резервата, неговата територия е била в териториалния обхват на дейност на ГС Казанлък – РУГ Стара Загора. През 2001 г. се създава ДДС Мазалат с. Горно Сахрене и част от територията на ДГС Казанлък преминава към териториалния обхват на дейност на ДДС Мазалат, като в тази територия е резерват Лешница. През 2008 г. ДДС Мазалат е преименувана на в ДЛС Мазалат. През 2011 г. ДГС Павел баня се влива със заповед на Министъра в ДЛС Мазалат. По настоящем резерватът попада в териториалния обхват на дейност на ТП ДЛС Мазалат, с. Горно Сахрене – териториално поделение на ЮИДП ТП гр. Сливен, като контролната дейност се извършва от РДГ Стара Загора.

1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ

1.3.1. Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото.

На 28 март 1968 г. държавна гора в местността „Сапкая“ в превод Злия камък е обявена за резерват, с цел запазване девствения характер на вековна букова гора. Резерватът попада в землището на с. Ясеново.

КОПС (Комитет за опазване на природната среда) при МС на основание чл. 16 и 22 от Закона за защита на природата и със Заповед № 793 от 10 август 1984 г. е обявен резерват Лешница с обща площ **390 ха**, с цел запазване на разнообразни и характерни екосистеми в нископланинския горски пояс на Шипченска планина и находища на редки и застрашени растителни и животински видове. В резервата са включени следните отдели и подотдели от ГС Казанлък: 33; 34; 45; 46; 47; 48- 1; 49 а, б, в, г част, д част, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 – с обща площ 390 ха. Резерватът попада в землището на с. Ясеново, Старозагорски окръг.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Площта на резервата е актуализирана от 390 ха на 388. 9 ха на базата на Заповед № РД 951 от 28.12.2007 г. на МОСВ.

1.3.2. Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия

- Със Заповед 508/ 28. 03. 1968 г. на Министерство на горите и горската промишленост държавна гора в местността „Сапкая“ в превод Злия камък , с площ **24,0 ха**, на ГС Казанлък е обявена за резерват, с цел запазване девствения характер на вековна букова гора. Резерватът попада в землището на с. Ясеново със заповед 793/ 10. 08. 1984 г. на Комитет за опазване на природната среда при Министерски съвет е обявен Резерват "Лешница".
- Със Заповед РД - 30. 08. 2004 г. на Министерство на околната среда и водите са определени два броя пътеки за посетители.
- Със Заповед РД - 951/ 28. 12. 2007 г. Министерство на околната среда и водите актуализира площта на резервата.

1.3.3. Описание законовия статут на резервата, произтичащ от Закона за защитените територии, Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, Закона за устройство на територията, Закона за водите, Закона за държавната собственост, Закона за лова и опазване на дивеча и др. закони и подзаконовни нормативни актове.

Законовият статут на резервата се определя в следните нормативни актове:

- **Закона за защитените територии**

Чл. 16. (1) За резервати се обявяват образци от естествени екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им.

(2) Резерватите се управляват с цел:

1. запазване на естествения им характер;
2. научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
3. опазване на генетичните ресурси;
4. запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемитни и реликтни видове;
5. развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
5. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г.) потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

38

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.

• Закон за биологичното разнообразие

Чл. 3. (1) Държавата изгражда Национална екологична мрежа, включваща:

1. (доп. - ДВ, бр. 94 от 2007 г.) защитени зони като част от Европейската екологична мрежа "НАТУРА 2000", в които могат да участват защитени територии;

2. защитени територии, които не попадат в защитените зони.

3. (отм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.)

(2) (Доп. - ДВ, бр. 88 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2007 г.) В Националната екологична мрежа приоритетно се включват КОРИНЕ места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологични важни места.

Чл. 5. Защитените зони по чл. 3, ал. 1, т. 1 са предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

§ 8. (1) Буферните зони около резервати и поддържани резервати, без тези, попадащи в национални паркове, обявени по реда на отменения Закон за защита на природата, запазват своите граници и режими, освен ако не са променени по реда на глава втора, раздел IV на този закон.

(2) Буферните зони около резервати, попадащи в национални паркове, се заличават с този закон.

(3) Вековните дървета, обявени за защитени по реда на отменения Закон за защита на природата, запазват своите режими, освен ако не са заличени по реда на глава пета на този закон.

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.

• Закон за лечебните растения

Чл. 9. Забранява се ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27.

Чл. 10. (1) Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция.

(2) Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в "Държавен вестник".

(3) Специалният режим обхваща:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

1. забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;
2. определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;
3. разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

| 39

(4) Определените в заповедта по ал. 2 количества билки се разпределят от регионалните инспекции по околната среда и водите между билкозаготвителите от района на инспекцията.

(5) Разпределянето по ал. 4 се извършва със заповед на директора на регионалната инспекция по околната среда и водите въз основа на заповед на министъра на околната среда и водите за условията и реда за разпределение на количествата билки, която се обнародва в "Държавен вестник".

Чл. 11. (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Събирането на генетичен материал от естествени находища на лечебни растения под специален режим с цел култивиране се разрешава със заповед на министъра на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 11. Събирането на генетичен материал от естествени находища на лечебни растения под специален режим с цел култивиране се разрешава със заповед на министъра на околната среда и водите.

Чл. 12. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2011 г., в сила от 05.04.2011 г.) Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедите по чл. 10, ал. 2 и 5.

Чл. 12. Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта по чл. 10, ал. 2.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2011 г., в сила от 05.04.2011 г.) Билките, събрани от лечебни растения под специален режим, се придружават до лицата, които ги използват със или без преработване за производство на лекарствени продукти, храни и козметика със следните документи:.....

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2011 г., в сила от 05.04.2011 г.) За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и планове за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Чл. 15. (1) За опазване на биологичното разнообразие от лечебни растения в защитените територии и на естествените процеси във включващите ги екосистеми се спазват следните изисквания:

1. в резерватите се забраняват всякакви дейности, свързани с лечебните растения, с изключение на събирането на семенен материал и лечебни растения с научна цел или за възстановяването им на други места в природата, в количества, по начини и във време, изключващи нарушения на екосистемите;

6. в защитените местности по отношение на лечебните растения се забранява:

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

а) извършване на дейности, противоречащи на изискванията за опазване, поддържане или възстановяване на популациите и условията в местообитанията им;

б) ползването им, когато това е определено със заповедта за обявяването на защитената територия.

(2) Изключенията по ал. 1, т. 1 и 4 се уреждат със заповед на министъра на околната среда и водите за всеки конкретен случай. | 40

(3) За опазване на лечебните растения в защитените територии се спазват изискванията на чл. 16, ал. 2, 3 и 4 и чл. 17, ал. 1.

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.

• Закон за устройство на територията

Чл. 8. Конкретното предназначение на поземлените имоти се определя с подробния устройствен план и може да бъде:

4. (изм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.) в защитени територии - за природозащита (природни резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, плажове, дюни, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони, защитени крайбрежни ивици) и за опазване на обектите на културно-историческото наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение);

5. в нарушени територии - за възстановяване и рекултивация на кариери, рудници, насипища, хвостохранилища, депа за отпадъци, свлачища, срутища и други;

6. (нова - ДВ, бр. 28 от 2013 г.) в територии, заети от води и водни обекти - за вътрешните морски води и териториалното море, българския участък на река Дунав, реките, езерата и язовирите;

7. (нова - ДВ, бр. 28 от 2013 г.) в територии на транспорта - за републиканските и местните пътища, железопътната инфраструктура, пристанищата и летищата.

изм. ДВ. бр.105 от 19 Декември 2014г.

• Закон за водите

Чл. 49. (1) (Изм. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) По смисъла на този закон обществени интереси се нарушават, когато в резултат на водовземане или ползване се създава опасност от:

4. негативни въздействия върху бреговете, върху съоръженията, върху качеството на водите и върху защитени територии или при разхищението на води.

Чл. 118в. (Нов - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) Не се разрешава водовземане от подземни води, когато:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) общото водовземане от подземно водно тяло надвишава разполагаемите му ресурси и/или ако максимално допустимото експлоатационно понижение на водното ниво надвишава определеното за водното тяло допустимо понижение;

2. водовземното съоръжение не е включено в регистъра на водовземните съоръжения по чл. 118г;

3. се създава опасност от:

г) понижаване на нивата на подземните води в участъците, от които се подхранват водите на влажните зони, зоните за опазване на стопански значими водни организми, защитени територии и защитени зони;

Чл. 119а. (Нов - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) (1) Зоните за защита на водите са:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) водните тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119, ал. 4;
2. зоните с води за къпане;
3. зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
  - а) уязвими зони;
  - б) чувствителни зони;
4. зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
5. защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

(2) Директорите на басейнови дирекции:

1. водят регистър за зоните по ал. 1;
2. подготвят кратък преглед на регистъра, който включва карти, на които е посочено местоположението на зоните по ал. 1 и основанието, съгласно което са обявени като такива.

Чл. 119б. (Нов - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) За териториите и зоните по чл. 119а, ал. 1, т. 5 могат да бъдат определени специфични изисквания към състоянието на водите, които трябва да се постигнат и/или поддържат според:

1. заповедта за обявяването, издадена по реда на Закона за защитените територии или Закона за биологичното разнообразие;
2. влязъл в сила план за управление на защитена територия или защитена зона;
3. влязъл в сила план за действие за растителен или животински вид.

изм. ДВ. бр.17 от 6 Март 2015г.

• **Закон за лова и опазване на дивеча**

Чл. 7. (1) Ловната площ на страната се разпределя на ловностопански райони независимо от фондовите граници и собствеността върху земите, горите и водните площи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2002 г.) Не се обособяват ловностопански райони върху природни резервати.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) В защитените територии стопанисването на дивеча се извършва съгласно техния режим и план за управление, а в обектите, непосредствено свързани с отбраната и националната сигурност на страната - поред, определен със заповед на министъра на земеделието и храните, съгласувана с министъра на вътрешните работи и министъра на отбраната

§ 10. В Закона за защитените територии (обн., ДВ, бр. 133 от 1998 г.; изм., бр. 98 от 1999 г., бр. 28 и 48 от 2000 г.) в чл. 14 се създава ал. 4:

"(4) Заграждане на площи в защитени територии, без тези в резерватите и националните паркове, се допуска за изграждане на бази за развъждане на дивеч след съгласуване с министъра на околната среда и водите."

изм. ДВ. бр.62 от 12 Юли 2013г.

Европейската стратегия „Европа 2020“ – основополагащ стратегически документ на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

В **Приложение № 10. Законов статут** е представен списък на основните нормативни актове и международните конвенции, които имат пряко отношение към управлението на резервата.

1.4. СОБСТВЕНОСТ

Горите и земите на територията на резервата са изключителна държавна собственост, определена със Закон за защитените територии: | 42

Чл. 8. (1) Парковете с национално значение, посочени в Приложение № 1, и **природните резервати**, посочени в Приложение № 2, които служат за задоволяване на обществени потребности с общонародна значимост, са изключителна държавна собственост.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) Парковете с национално значение са територии по чл. 5, т. 2, които включват естествени екосистеми с голямо разнообразие на растителни и животински видове и местообитания и имат площ над 1000 хектара. В границите им не влизат селища и селищни образувания.

(3) Природните резервати са територии по чл. 5, т. 1 и 4, включващи образци на естествени екосистеми, опазването на които изключва всякаква или допуска минимална човешка намеса.

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.

Собствеността на природните резервати е регламентирана и в Конституция на Република България:

Чл.18. (1) Подземните богатства, крайбрежната плажна ивица, републиканските пътища, както и водите, горите и парковете с национално значение, природните и археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост.

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1 Организационна структура и администрация. Описание на институциите, които управляват резервата и техните основни функции.

Управлението на резервата се осъществява от Министерство на околната среда и водите /МОСВ/ и неговия регионален орган Регионална инспекция по околната среда и водите /РИОСВ/ - гр. Стара Загора. | 43

Дирекция "Национална служба за защита на природата" при МОСВ осъществява контролни функции по отношение управлението на защитената територия. Непосредственото управление и осъществяване на държавната политика за резервата се извършва от РИОСВ–Стара Загора, отдел "Контрол на околната среда", главни експерти и инспектори. РИОСВ Стара Загора е основната административна структура, пряко отговорна за изпълнение на дейностите и мерките за опазване на територията, посочени в плана за управление.

Съгласно Закона за защитените територии:

Чл. 46. (1) Министерството на околната среда и водите и неговите регионални органи провеждат и осъществяват:

1. управлението и контрола в защитените територии;
2. (изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) управлението, възлагането на дейностите по поддържането и възстановяването, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии - изключителна държавна собственост.

(2) Дейностите по ал. 1, т. 2 се извършват при условия и по ред, определени с правилник, утвърден от министъра на околната среда и водите.

Чл. 50. В изпълнение на своите правомощия директорите на регионалните органи на Министерството на околната среда и водите в защитените територии в своите райони:

1. осъществяват или организират управлението на защитените територии;
2. организират разработването на планове за управление;
3. прилагат планове за управление в защитени територии - изключителна държавна собственост, и осъществяват охраната в тях;
4. (изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) възлагат изпълнението на поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни дейности, туристически дейности в защитените територии - изключителна държавна собственост;
5. (изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) издават годишни разрешителни за паша и разрешителни за ползване на дървесина от местното население в рамките на поддържащите и възстановителните дейности в горите, в националните паркове и поддържащите резервати, в съответствие с планове и проектите по глава четвърта;
6. (изм. и доп. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) издават разрешителни за събиране с търговски цели на гъби и диворастящи плодове, с изключение на такива от лечебните растения в националните паркове в съответствие с планове и проектите по глава четвърта;
7. контролират дейностите на собствениците или ползвателите на гори, земи и водни площи;
8. координират и контролират прилагането на планове за управление в областта на научноизследователската работа, поддържащите и възстановителните мерки за застрашени видове и местообитания, просветните и образователните екологични програми и други природозащитни дейности, осъществявани от други държавни органи, общини, неправителствени организации и лица;

9. организират мониторинг върху качествата на компонентите на околната среда;
10. (отм. - ДВ, бр. 23 от 2002 г.)
11. организират функционирането на посетителски центрове;
12. санкционират нарушители в предвидените случаи.

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.

44

Съгласно ЗЗТ, чл. 52, ал. 1 „Министерството на земеделието и храните, Изпълнителната агенция по горите, както и физическите и юридическите лица и общините – собственици на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, осъществяват тяхното стопанисване, опазване и охрана, съгласно разпоредбите на този и други специални закони”.

РИОСВ – Стара Загора е органът, който следва да координира дейностите на собствениците и ползвателите на земи и гори и ще контролират прилагането на Плана за управление.

Конкретните функции и задачи на РИОСВ по отношение на опазването на биологичното разнообразие и защитените територии са посочени в Правилника за устройство дейността на РИОСВ (ДВ, бр. 103 от 23.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г.). В най-общи линии те се свеждат до регулиращи, контролни функции, свързани с превантивен, текущ и последващ контрол върху стопанисването и опазването на възобновимите и невъзобновимите природни ресурси; контрол по опазване на биологичното разнообразие.

По-важни функции на РИОСВ по други закони са:

- контролира спазването на изискванията за опазване на биологичното разнообразие при осъществяване на дейностите на собствениците или ползвателите на земи, гори и водни площи, включени в Националната екологична мрежа;
- координира и контролира прилагането на ПУ, включително и интегрирането му в общинските планове и програми;
- контролира опазването на растителните и животински видове, предмет на ЗБР;
- съдейства на общините при опазване на околната среда чрез писмени предписания и заповеди;
- контролира изпълнението на плановите документи, свързани с ползването на лечебни растения, дейността на билкозаготвители, вида и количеството на билките за преработка, опазването на находищата на лечебни растения.

1.5.2. Персонал-функции

В **Приложение №11.Органиграма на структурата на РИОСВ – гр. Стара Загора** е дадено подробно разпределение на длъжностите, взаимовръзките между тях и йерархичната структура на РИОСВ – Стара Загора. Задълженията и дейностите на регионалната инспекция са разпределени в три дирекции: „Административни, финансови и правни дейности“, „Контрол на околната среда“ и дирекция „Превантивна дейност“. Последната се състои от три направления: „ЕО и ОВОС“, „Биологично разнообразие, защитени територии и зони“ и „Специализирани регистри и връзки с обществеността“. Съобразно Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите, управлението, стопанисването и контролът на защитените територии, включително резерват „Лешница“, се осъществява от служители в направление „Биологично разнообразие, защитени територии и зони“ в дирекция „Превантивна дейност“.

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване

Резерват "Лешница" не е приет за стопанисване от РИОСВ - Стара Загора и към момента се охранява от съответните горски и ловни стопанства. Контролът и осъществяването на дейностите във всички резервати се извършва от четирима експерти в направление "Биологично разнообразие, защитени територии и зони" към дирекция "Превантивна дейност" в РИОСВ.

| 45

➤ Сграден фонд:

Сградният фонд е собственост на РИОСВ – Стара Загора, няма сграден фонд, ползван под наем. За управлението на резерват „Лешница“ няма самостоятелна сграда. В сградата на РИОСВ – Стара Загора са ситиуирани работните места на служителите, които отговарят за резервата.

➤ Офис оборудване:

За управлението на Р „Лешница“ няма изрично закупено офис оборудване. Експертите от направление "БРЗТЗ" в РИОСВ - Стара Загора разполагат със следното оборудване: 5 персонални компютъра, преносим компютър, цветен принтер, плотер, фотоапарат, зрителна тръба, бинокъл, GPS приемник, високопроходим автомобил, моторен трион и хросторез. За камералната работа се ползва помещение в сградата на ДГС - Елхово.

В **Приложение № 12. Списък на Материално-техническо обезпечаване** е представен пълен списък с описание на броя и вида на офис оборудването на експертите от направление „БРЗТЗ“.

➤ Транспортни средства:

На служителя, отговарящ за охраната на резервата, е осигурен високопроходим автомобил, мобилен телефон, униформено облекло и оръжие.

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

Няма информация за наличие на минали и настоящи проектни разработки и дейности, извършвани на територията на резервата.

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА

1.7.1. Зоните и режимите съгласно утвърдени проекти, отнасящи се до защитената територия

Към момента не е налично функционално зонироване, тъй като не е изработен и утвърден план за управление. Целият резерват представлява зона за опазване на биологичното разнообразие.

1.7.2. Информация за наличие на определени режими, произтичащи от законови и подзаконови нормативни актове

Резерват "Лешница" не е променял режима си от обявяването му за такъв през 1984г. В рамките на площта му се включва резерват "ЗЛИЯ КАМЪК"/ САРП - КАЯ/.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

В Закона за защитените територии са регламентирани режима на резервата и допустимите дейности в него.

- **Закон за защитените територии**

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
5. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г.) потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

1.8. КЛИМАТ

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

| 47

Климатът е умерено-континентален. През последните години по отношение на валежите картината е много неблагоприятна. Почти през всички месеци те са по-малко от нормата. След временно подобряване на условията за валежи (април и май) през лятото отново настъпва относително засушаване. Минимумът на валежите през летните месеци съвпада с повишената изпаряемост през същия период. Това увеличава риска от пожари.

Преходно-континенталният климат в района (средна надморска Н=760 м.) се формира под влияние на фактори, характерни както за континенталния, така и за континентално-средиземноморския тип климат. Важна роля за формиране на климата е, че от север Старопланинската верига ограничава нахлуването през зимата на студени въздушни маси. Допълнителен фактор за туширане на резки промени е локалното орографско екраниране, поради разположението в склоновете на планината. Неизвестна и спорна е етиологията за безспорните глобални промени. Резултатът е изменение на албедото, термичния и воден обмен океан-атмосфера, разстройване на височинния обмен. Променящата се активност на центровете за действие предизвиква контрастни по амплитуда кратко периодични и дребно мащабни промени, които усилват неустойчивостите в гранични райони като обсъждания.

1.8.2. Елементи на климата

1.8.2.1. Температура на въздуха

1.8.2.2. Валежи

1.8.2.3. Ветрове

1.8.2.4. Вегетационен период

1.8.2.5. Влажност на въздуха

1.8.2.6. Слънчево греење

Подробности относно климатичните елементи в резервата са включени в **Приложение № 13. Окончателен доклад Климатична характеристика на РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“**, СВИТЪК ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ.

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж

1.9.1.1. Геоложка изученост

Геоложката изученост за голяма част от района е добра. Изключение прави най-югоизточният край (най-западният завършек на Тревненска Стара планина). Интензивната тектонска обработка на триаските скали в района и липсата на съвременни представи за техния строеж са в основата на недобрата изученост на тези скали.

Вж. **Приложение № 14. Тематична карта: ГЕОЛОЖКИ СТРОЕЖ НА РАЙОНА НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“**

1.9.1.2. Стратиграфия и литология

В разглеждания район на повърхността се разкриват разнообразни скали с много широк възрастов обхват – от докамбрий до кватернер. С най-голямо разпространение са докамбрийските, триаските, юрските, кредните и палеогенските скали

1.9.1.3. Тектонски строеж

Разглежданият район е сложна съвкупност от тектонски единици, чиито скали носят белезите на различни по време и характер деформации. Налице са следи от рифейско-раннопалеозойски, палеозойски, раннокимерски, австрийски, субхерцински, ларамийски, ранно- и късноилирски структурни планове. От тях единствено късноилирският план е добре запазен и дава представа за тектонския строеж на района.

1.9.1.3.1. Късноилирски структурен план

Изразява се в суперпозиционно разположение на навлечени от юг на север алохтонни Троянска, Камчийска и Твърдишка единици, Шипченска наединица с няколко включени в нея единици и Ботеввършка единица.

1.9.1.3.2. Неотектонско развитие

След мащабните късноилирски навличания от юг на север се оформя неотектонския структурен план на разглеждания район. Това е времето от началото на неогена до плиоцена. Развива се блокова тектоника в резултат на разтягащи тектонски напрежения в условията на крехка деформация. Оформили са се първоразрядните за България Среднопредбалканско хълмисто и платовидно структурно стъпало, Старопланинска хорстова система и Задбалканска грабенова система

1.9.1.4. Геоложки строеж на резерват „Лешница“

1.9.1.4.1. Стратиграфия и литология

Въпреки малката площ на Р „Лешница“ в пределите му се разкриват разнообразни скали, отнесени към няколко свити. За подложка на разкриващите се скали служат скалите на Берковската група с възраст рифей-камбрий. На повърхността геоложкият разрез започва с триаски скали, които принадлежат на Искърската карбонатна група (възраст среден-горен триас), които се покриват съгласно от скалите на горнотриаската Амбаришка свита. Нагоре в разреза със стратиграфско

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

несъгласие следват скалите на обединените Костинска и Озировска свита с възраст средна-горна юра. Те се покриват съгласно от средноюрската Етрополска свита. Нагоре съгласно следват отложенията на Яворецката свита с възраст средна-горна юра и на горноюрската Гинска свита. Следват съгласно скалите на горноюрската Нешковска свита. Най-отгоре в разреза следват долните нива на обединените Нешковска и Златаришко-Черниосъмска свити с възраст горна юра – долна креда.

В най-югозападния ъгъл на резервата попада малко тяло от южнобългарски гранитоиди с горнопалеозойска възраст и размери около 200x500 м.

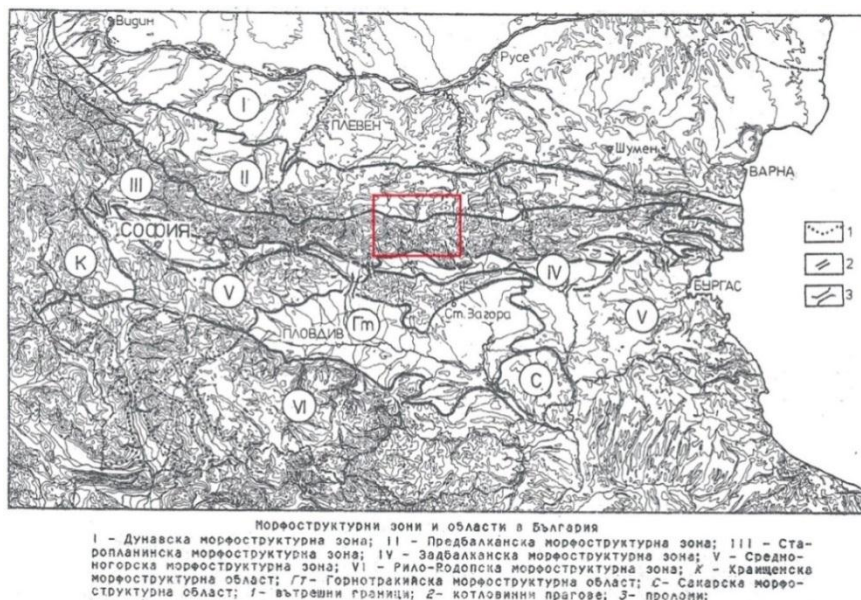
Скалите в пределите на резервата залягат с наклони главно 30-40° на юг и югоизток.

1.9.1.4.1.2. Тектонски строеж

Резерват „Лешница“ попада изцяло в обсега на Старопланинската хорстова система, интензивно разломена от надлъжни и напречни разломи в неотектонско време. Източната и западната граници на резервата почти съвпадат със север-северозападни стръмни разседи, резултат от неотектонската блокова разломна тектоника на района, развита напречно на Старопланинската хорстова система. В югозападния край на резервата преминава надлъжен разсед–отсед - част от разломите, ограничаващи от север Шейновския задбалкански грабен. В северната част на резервата един разсед се явява контакт на скали от Искърската карбонатна група със скали от Амбаришката свита. А още по на север друг разсед надлъжен за Старопланинската хорстова система разсича скалите на Амбаришката свита.

1.9.2. Геоморфология на релефа

Разглежданият район обхваща части от три морфоструктурни зони: Предбалканска, Старопланинска и Задбалканска (фиг.4). Конкретно Резерват „Лешница“ попада в Старопланинската зона, на границата ѝ със Задбалканската зона.

Фиг. 4. Място на разглеждания район в морфоструктурната подялба на страната (по Д. Канев, 1989)

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и
от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма
„Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

1.9.2.1. Принадлежността на територията спрямо геоморфоложкото деление на страната.

Предбалканска морфоструктурна зона

Предбалканската морфоструктурна зона съвпада с физикогеографската област Предбалкан и обхваща ниските и средновисоките планини, котловините и долинните разширения, които изпълват ивицата между Дунавската равнина на север и Стара планина на юг. Обособява се като геоструктурна единица през средния еоцен.

Разглежданият район обхваща южната част на Средния Предбалкан и в него попада само южната граница на зоната (фиг. №4). Южната граница преминава в северното подножие на Калоферска и Шипченска Стара планина, следвайки линията Габрово-Трявна. По-високите планини и възвишения в разглежданата част на Средния Предбалкан са Севлиевските височини и плоскогорието Старатажа. По-голяма котловина е Севлиевската, на юг от Севлиевските височини. В разглеждания район ридовете на Предбалканската морфоструктурна зона са ориентирани изток-запад. Речните долини са развити както надлъжно, така и напречно и образуват тесни и дълбоки проломи като проломът на р. Росица при Севлиевските височини. Склоновете на планинските ридове и възвишения имат наклони 15 до 90°. В зоната преобладават моноклиналните гребени с асиметрично развити склонове. Челните склонове на гребените имат наклони от 85 до 90°, а тилните – от 15 до 45°. Ето защо макар и с малка надморска височина моноклиналните гребени са стръмни и трудно достъпни. Надморската височина на планинските ридове и възвишения е в пояса 500-1000 м. В Предбалканската морфоструктура хълмистият релеф заема 89.6% от цялата площ. Планинските била с височина от 600 до 1500 м заемат само 10.4%.

1.9.2.2. Характеристика на всички налични форми на съвременния релеф и характерни релефоизменящи процеси

Подробности за геология и геоморфология в резервата са включени в **Приложение № 15. Окончателен доклад Геология и геоморфология на територията на Резерват „Лешница“, СВИТЪК ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИ ФАКТОРИ.**

1.9.2.3. Карта на релефа

Картата е представена в **Приложение №16. Тематична карта Релеф в резерват „Лешница“.**

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ

1.10.1. Хидроложки условия на територията на резервата

1.10.1.1. Представяне на основна хидроложка, хидрографска и хидробиологична характеристика, на водните ресурси, включваща: водни течения на територията на резервата; гъстота на речната мрежа по литературни данни. Фактори, влияещи на водния режим и динамиката на водните количества и средногодишен баланс на отделните водни течения и общо за ЗТ.

51

Водни ресурси

Територията на общината се напоява от река Тунджа и притоците ѝ. Водното количество на Тунджа не е разпределено равномерно през цялата година. Максимумът е през пролетта (април и май), което се дължи на интензивното снеготопене и сравнително високите валежи през пролетта. За регулирането на оттока през летния сезон, когато са и минималните водни количества, голяма роля играят подпочвените води на значителните по обхват и мощност наносни конуси. На запад от Казанлък е построен язовир „Копринка“, който има много важно стопанско значение.

Река Тунджа приема много притоци на територията на общината, като старопланинските са най-многобройни и по-пълноводни. Те се характеризират с буйни течения, стръмни и урвести склонове, водни падове и сравнително постоянен дебит, който се дължи на по-честите и обилни дъждове и по-продължителното задържане на снежната покривка по главната Старопланинска верига. Особено живописни са реките Енинска, Лешница и Крънска с техните дълбоко всечени долини в старопланинския склон. Характерни за тези притоци са големите количества наносни материали, особено за река Енинска. На 2-3 км северно от Казанлък реките Енинска и Крънска са свързани с отводнителен канал, който събира водите, насочени към града. Южно от града също има изградена отводнителна система, която отвежда губещите се в поройния наносен конус води от р. Енинска и р. Крънска към Тунджа. На територията на общината са построени 20 микроязовира. Действат две водноелектрически централи - ВЕЦ „Копринка“ и ВЕЦ „Енина“ с обща мощност 13,5 МВт. Находище на топла минерална вода с действащи 5 геотермални сондажа има в района на с. Овощник, с общ дебит около 28 л/сек и температура при изворите от 45°C до 75°C.

1.10.1.1.1. Орография и хидрография

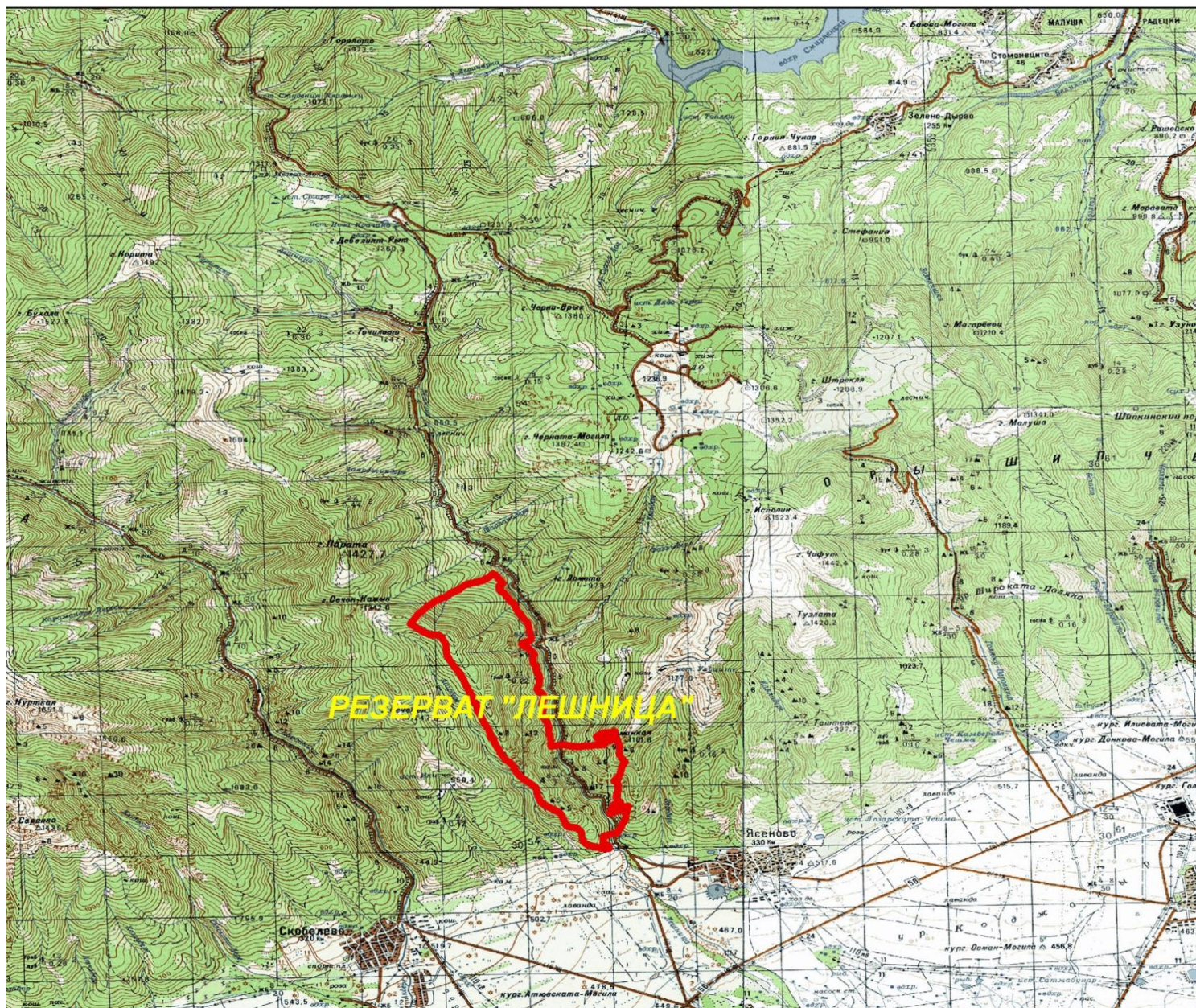
Шипченска планина е част от Средна Стара планина и е с посока изток-запад, с дължина около 25 км и ширина от 15 до 25 км. На запад долината на р. Росица, имитлийският проход (Ясеновски проход, 1210 м надморска височина) и долината на р. Лешница я отделят от Калоферската планина, а на изток долината на Дряновска река от басейна на р. Янтра, седловина висока 1061 м и долината на Мъглижка река (ляв приток на Тунджа) – от Тревненската планина. На север по линията Габрово-Трявна преминава условната граница със Средния Предбалкан, като на север от нея остават Габровските височини на Предбалкана, а на северозапад с рида Осениковец чрез седловина висока 865 м се свързва с предбалканския Черновръшки рид. На юг със стръмни склонове се спуска към Казанлъшката котловина (фиг. № 5).

Билото на Средна Стара планина е плоско с височина 1250-1500 м, с отделни заоблени, слабо изразени върхове. Най-висока точка е връх Триглав с височина 2275.5 м и близкия до него Зли връх – 2196.9 м в планината Триглав – най-източната част на Калоферската планина. Околните върхове са значително по-ниски: Корибашица (1659.9 м), Корита (1492.3 м), Парата (1427.7 м), Тузлата (1420.2 м), Шипка (1328.9 м), Бедек (1488.1 м), Българка (1445.1 м).

. Местоположение на Поддържан резерват „Лешница“. Топографска карта в М 1: 100 000.

Фиг. №5. Хидроложки условия на територията на Резерват Лешница

Южните склонове на Средна Стара планина, обърнати към Казанлъшката котловина са стръмни, с дълбоко всечени речни долини (леви притоци на Тунджа), в подножието заети от многобройни, добре изразени наносни конуси. Северните склонове са по-полегати и дълги, разчленени от р. Янтра и горните ѝ притоци.

Предбалканът представлява северната хълмиста и нископланинска ивица на Старопланинската (Балканската) зона и се явява междинно звено между Дунавската равнина на север и същинската високопланинска част на Старопланинската зона. В разглеждания район попада част от Средния Предбалкан. Средният Предбалкан е най-широката част на Предбалкана и се простира от р. Вит на запад (извън района) и Стара река на изток (извън района). Средната му надморска височина е 420 м. Има хълмист и нископланински релеф. Средният Предбалкан представлява сложно съчетание от надлъжни височини и платовидни ридове, очертани от дълбоко всечени напречни проломи и надлъжни долини, придружени със значителен по обхват долинни разширения. В Средния Предбалкан има няколко котловини и височини. В разглеждания район попадат Габровските височини (940 м) и всечените напречни проломи на реките Росица и Янтра.

Габровските възвишения (или Габровски височини) са хълмисто-ридово възвишение в структурата на Средния Предбалкан. Те се издигат между долините на реките Янтра и Белица, които ги отделят съответно от Черновръшкия рид на запад и Еленските възвишения на изток. На север възвишенията достигат до долината на Дряновска река и левия ѝ приток река Андък, като на северозапад, в района на с. Дониноседловина висока 537 м ги отделя от платото Стражата (на север от Габрово). Южната граница на възвишенията се явява и условна граница между Предбалкана и Стара планина, като границата следи долината на Жълтешка река (десен приток на Янтра), преминава южно от гр. Трявна и достига до р. Белица в района на с. Белица (на изток от района). Дължината на възвишенията от север на юг са от 11-12 км на запад до 25-26 км на изток, а ширината им от запад на изток е 14-15 км. Най-високата част на височините се намира в южната им част, връх Кашенци (Овчаря, 869,2 м). Габровските възвишения се състоят от отделни плоски заоблени била, проломени почти по средата от юг на север от Тревненската река.

Казанлъшката котловина е една от подбалканските котловини и е разположена между планините Триглав, Шипченска и Тревненска Стара планина) на север и Сърнена Средна гора на юг.

1.10.1.2. Хидрографската мрежа, илюстрирана с Карта в подходящ мащаб, на която се показват, при наличие, и съществуващи хидротехнически съоръжения

Вж. Приложение №17. Тематична карта: "Хидрографска мрежа на резерват Лешница".

1.11. ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

Определение, генезис и разпространение на основните типове и видове почви в района на обекта.

На територията на резервата се срещат кафяви горски почви наситени и ненаситени.

Най-широко разпространен почвен тип в нископланинския пояс на Шипченската планина. Формиран се е под влиянието на широколистна горско-дървесна растителност, върху основна скала – диорит.

На терени със северни изложения и висока влажност са се формирали наситени кафяви горски почви, които са добри лесорастителни свойства. Те са средно богати до богати почви, добре запасени с хумус и азот, средно дълбоки до дълбоки в микропонижения, песъчливо глинести с основна реакция. Формирали са се средно богати месторастения от типа С2 (71).

Таблица № 15. Разпределение на дървопроизводителната площ по почвен тип и дълбочина на почвата

| 54

ПОЧВЕН ТИП	ПЛИТКА	СРЕДНО ДЪЛБОКА	ДЪЛБОКА	ВСИЧКО	%
кафява наситена	-		7,9	7.9	2.0
кафява наситена	-	162.4	-	162.4	41.9
кафява ненаситена	204.4	12.9	-	217.3	56.1
ОБЩО	204.4	175,3	7,9	387,6	100

На отцедливи терени с южно изложение и ниска влажност са се формирали ненаситени кафяви почви, които са с лоши лесорастителни свойства за широколистната растителност. Те са бедни, сухи, слабо запасени с хумус и азот, плитки, силно каменливи. Формирали са се бедни месторастения от типа В1,2 (72).

За плодородието на кафявите почви, за съдържанието на хумус, азот и физическа глина в различните хоризонти са взети данни от залаганите почвени профили при изготвянето на горскостопанския план на ДЛС Мазалат.

Таблица № 16. Съдържание на физическа глина, общ азот и рН по хоризонти и почвен тип

ТИП ПОЧВА	МЕХАНИЧЕН СЪСТАВ			ХИМИЧЕН СЪСТАВ								
	Физическа глина-%			Хумус - %			Общ азот - %			рН		
	А	В	С	А	В	С	А	В	С	А	В	С
кафява горска наситена	20,23	16,32	11,07	4,26	0,73	0,11	0,112	0,047	0,37	5,9	5,5	5,7
кафява горска наситена	16,31	16,22	5,54	4,51	1,48	0,49	0,317	0,148	0,084	5,7	5,6	5,3
кафява горска ненаситена	9,73	-	-	0,77	-	-	0,06	-	-	6,9	-	-

Таблица № 17. Разпределени на дървопроизв. площ и запаса с клони по типове месторастения

КОД МЕСТОРАСТЕНЕ	ТИП МЕСТОРАСТЕНЕ	ПЛОЩ	%	ЗАПАС	%
T-II-1	-	387.6	100.0	77255	100.0
C2 (71)	Свежо, на кафява горска наситена почва	170.3	43.9	65980	85.4
B1, 2 (72)	Сухо до свежо, на кафява горска ненаситена почва	217.3	56.1	11275	14.6
Всичко		387.6	100.0	77255	100.0

1.11.2. Почвени процеси

1.11.2.1 Местата с установени ерозионни процеси (при наличие) - вид, степен и др.

В района на резервата не се наблюдават интензивни ерозионни процеси. Скалните масиви са подложени на обичайното изветряване на скалите под въздействието на слънцето, вятъра и водата. Стръмните склонове на река Лешница са покрити с дървесна растителност, която спира активните ерозионни процеси. Наличието на мъртва горска постилка с дебелина от 3-6 см в буковите насаждения също допринася за спирането на изнасянето на повърхностния почвен слой при обилни валежи. Често на пролет река Лешница има пороен характер, приижда и се разлива. Подкопава двата си бряга и причинява щети.

155

1.11.2.2. Карта на почвите в подходящ мащаб, отразяваща степените на ерозионните процеси, противоерозионните съоръжения и местата с повърхностно преовлажняване

В **Приложение №18. Тематична карта: "Почви в резерват Лешница"** е представена информация само за вида почви, разпространени в границите на поддържаения резерват. Не се наблюдават интензивни ерозионни процеси, не са налични противоерозионните съоръжения и не са установени места с повърхностно преовлажняване.

Подробности за почви в резервата са включени в **Приложение №19. Окончателен доклад Разпространение и характеристика на почвите на територията на резерват „ЛЕШНИЦА“, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – ХАРАКТЕРИСТИКИ НА АБИОТИЧНИ ФАКТОРИ.**

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ

1.12.1. Биологична характеристика - на видово и екосистемно ниво.

|56

1.12.1.1. Описание на основните типове биотопи на територията на резервата.

Резерват „Лешница“ се отличава с голямо разнообразие от теренни форми, стръмни склонове с различно изложение, скални масиви и скални излази на повърхността под склопа на горите, различна интензивност и начини на ползуване във времето преди обявяване а резерватния статут. Всичко това създава условия за формиране на богат набор от биотопи/екосистеми, които могат да бъдат класифицирани както следва:

1. Биотопна *Fagus sylvatica*, (Обикновен бук)
2. Биотоп на *Carpinus betulus* (Обикновен габър)
3. Биотоп на смесени широколистни дървета и храсти с издънков произход
4. Биотоп на открити скални масиви
5. Биотоп на скални разкрития под склопа на гората
6. Биотоп на мъртвата дървесина
7. Биотоп на фрагменти от тревни съобщества над скалистите склонове (Satureion)
8. Биотоп на мозайка от дървесни, храстови и тревни фрагменти между реката и шосето
9. Биотоп на водното течение на река Лешница
10. Биотоп на изкуствена култура от черен бор (*Pinus nigra*)

1. Биотопна *Fagus sylvatica* (Обикновен бук)

Формира се върху значителна част от резерватната територия. Заема стръмни склонове с източно и северозточно изложение във високите северни части на резервата. Обикновеният бук е представен от елитни дървета със семенен произход и има средно проективно покритие 0.8. Създава се унифицирана среда, в която биологичното разнообразие от растителни видове е ниско.

Общата площ на биотопа възлиза на 173,06 ха., или на 42,52 % от площта на резерватната територия.

2. Биотоп на *Carpinus betulus* (Обикновен габър)

Обикновеният габър формира съобщества, в които доминира върху ограничени площи в най-ниските части на буковия пояс. Благоприятни за него са условията на по-висока почвена и въздушна влажност в близост до крайбрежието на река Лешница.

Общата площ на биотопът възлиза на 0,29 ха., или на 0,07 % от площта на резерватната територия.

3. Биотоп на смесени широколистни дървета и храсти с издънков произход

Този биотоп заема обширни площи по склоновете с източно изложение в ниските части на резервата. В резултат на провеждани сечи преди обявяване на резерватния статут, на мястото на бивши дъбови гори днес се развиват смесени съобщества от дървета и храсти с издънков произход. Върху много стръмните склонове са протекли процеси на повърхностна ерозия, в резултат на което почвите са плитки и сухи. Отвореният склоп на дърветата и храстите позволява формиране на разнообразие от микрохабитати като малки поляни, скални разкрития, засенчени и просветлени участъци и всичко това благоприятства по-богато флористично разнообразие.

157

Общата площ на биотопът възлиза на 64,8 ха., или на 15,93 % от площта на резерватната територия.

4. Биотоп на открити скални масиви

Това е характерен биотоп за резерват Лешница. Огромни скални масиви от варовикови скали се разкриват по склоновете с източно и западно изложение. Скалите са много стръмни, на места почти отвесни и непристъпни. Главно в подножието им се развива оскъдна хазмофитна растителност.

Общата площ на биотопът възлиза на 149,4 ха., или на 36,71 % от площта на резерватната територия

5. Биотоп на скални разкрития под склопа на гората

Формира се под склопа на буковите и на габъровите гори. Въпреки липсата на почвен субстрат, в условията на засенчване и на висока въздушна влажност, скалните разкрития имат мезофитна среда, индикирана от високо покритие на мъхове. Важно местообитание за родопския силивряк (*Haberlea rhodopaensis*).

6. Биотоп на мъртвата дървесина

Представен дифузно и с различна плътност в участъците заети от гори на бука и на обикновения габър. С важно значение за развитието на мъхове, дървесни гъби и много представители на животинския свят.

7. Биотоп на фрагменти от тревни съобщества над скалистите склонове (Satureion)

Фрагменти от тревни съобщества се формират върху неголеми по площ относително заравнени площадки над групите от открити скални масиви. Плитките ерозиран почви и варовиковата подпочвена скала създават условия за развитие на ксерофилна тревна растителност. В това местообитание намират благоприятна среда голям брой представители на висшата флора.

8. Биотоп на мозайка от дървесни, храстови и тревни фрагменти между реката и шосето

Между река Лешница и успоредно прокарания път се образува ивица с ширина от няколко метра до няколко десетки метра, в която няма плътно покритие на дървесна растителност. По същество това е крайречна тераса с по-мощни и богати почви. Това позволява образуването на групи от храсти и петна от тревна растителност с голямо разнообразие във видовия състав. Въпреки наличието на множество рудерални и плевелни видове, може да се счита, че този биотоп е с най-голям принос във формиране на флористичното богатство на резервата.

| 58

Общата площ на биотопа възлиза на 15,92 ха., или на 3,91 % от площта на резерватната територия.

9. Биотоп на водното течение на река Лешница

Биотопът има значение за хидрофилната фауна.

Общата площ на биотопа възлиза на 1,68 ха., или на 0,41 % от площта на резерватната територия.

10. Биотоп на изкуствена култура от черен бор(*Pinus nigra*)

Заема ограничена площ по склона със западно изложение в ниската част на резервата.

Общата площ на биотопа възлиза на 0,56 ха., или на 0,14 % от площта на резерватната територия.

На базата на дефинираните целеви биотопи е направена карта на разпространението им в района на резервата – **Приложение № 20. Тематична карта: "Биотопи в резерват Лешница"**

1.12.1.2. Представяне на данните от проекта на дирекция „НСЗП“, „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове—фаза I“ за резерват „Лешница“.

В проекта на Дирекция НСЗП не са открити данни за инвентаризация на резервата по отношение на местообитанията от Директива 92/43 и от ЗБР.

<http://natura2000.moew.government.bg/Home/Documents>

В рамките на извършеното проучване са установени и картирани местообитанията от Директива 92/43 и ЗБР:

1. 91W0 Мизийски букови гори /G1.69. Moesian Fagus forests/

Общата площ на местообитанието възлиза на 173,06 ха., или на 44 % от площта на резерватната територия.

2. Открити скални масиви /H3.2A13. Balkan Range calcicolouschasmophyte communities/

Общата площ на местообитанието възлиза на 15,92 ха., или на 4 % от площта на резерватната територия.

3. 40A0 * Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества /F3.2413. Peri-Pannonic thickets/

Общата площ на местообитанието възлиза на 0.79ха, или 1% от площта на резерватната територия.

4. **9170 Дъбово-габърови гори от типа *Galio-Carpinetum* /G1.A322 : Dacio-Moesian hornbeam forests/**

Общата площ на местообитанието възлиза на 0.84 ха, или 1% от площта на резерватната територия. Територии извън обхвата на директивата – 199 ха или 51% от площта.

Обща площ на резервата: 390 ха

Карта на местообитанията от Директива 92/43 и от ЗБР е представена в **Приложение № 21. Тематична карта "Местообитания в резерват Лешница"**.

Карта на резерватната територия спрямо Натура 2000 е представена в **Приложение № 4. Защитени зони по Натура 2000 в резерват Лешница.**

159

1.12.1.3. Преглед на литературните данни за минали проучвания на видовете и екосистемите в резерватната територия.

Видовете, екосистемите и природните местообитания на територията на резервата до момента не са били обект на проучване. Общи данни за буковата растителност в района на централна Стара планина се съдържат в работите на Радков (1963), Гарелков (1967), Маринов & Стоянова (1982), Маринов и др. (1987).

Според Радков (1963) относно типовете гора и горските формации в страната, горската растителност в резервата попада в средната лесорастителна зона. Екологичните и фитоценотичните характеристики на буковите гори са проучени от Маринов и др. (1987). В това изследване се анализира почвозадържаща, противоерозионна и хидрологична роля на буковите гори. Буковите ценози имат и съществено значение в задържането на замърсяващи въздуха частици, чрез голямата повърхност на надземна маса от листа, клони и стъбла. Маринов & Стоянова (1982) правят проучване върху еколого-типологичните характеристики на буковите гори в долния планински пояс в централна Стара планина. Според класификацията на буковите гори, която предлагат, буковите ценози в резервата са екологически най-близки до свежите и влажни типове букови гори. Това са гори, които се развиват по сенчести условия на месторастене с мощни, богати и добре овлажнени почви. Гарелков (1967) предлага класификация на буковите гори в Стара планина, базирана на климатичните и почвените условия, при които се развиват и индикаторната роля на тревната растителност. Тази класификация е направена в границите на 3 подпояса на бука – долен буков пояс (500-900 m. н.в), среден буков пояс (1000-1300 m. н.в) и горен буков пояс (над 1400 m. н.в).

В **Приложение №22. Литературна справка** се съдържа подробна информация за литературните източници, използвани при преглед на литературните данни при минали проучвания на видовете и екосистемите в резерватната територия.

1.12.1.4. Анализ на съвременното състояние на екосистемите и промените настъпили в исторически план.

Екосистемите на територията на резервата са добре запазени и може да се възприемат като първични. Поради резерватния режим на управление и трудно достъпния терен са слабо антропогенно повлияни. Горско-стопанските дейности в съседните територии през годините не са повлияли негативно на биоразнообразието в резервата. Като цяло екосистемите в резервата съхраняват богато и типично биоразнообразие.

160

Липсват данни за предходни проучвания, свързани с екосистемите или отделните компоненти на биоразнообразието от територията на резервата, поради което не може да се направят изводи за евентуални промени настъпили в исторически план.

Територията на резервата съхранява няколко важни във фаунистично отношение типа местообитания: в долната си част резервата обхваща карстови склонове с много голяма денивелация и скални отвеси, обрасли с ксеротермна растителност, дървесната растителност с преобладаване на заклевял издънков дъб. Скални отвесни масиви без растителност или с тревиста ксеротермна такава на платовидните си върхове и по билата. Мезофилна букова семенна гора с рядък подръст и мъртва дървесина. Планинска река с характерните за нея крайбрежни местообитания, на места с обикновен габър.

Резерватът не е проучван никога, поради което конкретни данни за миналото няма. Не са възможни и анализи за обективно прогнозиране на тенденциите във фаунистично отношение. Липсата на научна информация за животинското население и видовия състав наложи използването на екстраполативни методи за допълване на видовете списъци, както и на индуктивни похвати при определяне на качеството на фаунистичните местообитания. Направените фаунистични и зооценологични проучвания са първите за конкретния резерват и полагат основите на първоначалната база данни, която може да се използва дедуктивно за анализиране на състоянието и при прогнозиране на бъдещото развитие на фауната. Информация за едрите бозайници в района е ползвана от наличната за ДЛС „Мазалат“, който граничи с резервата и където има целогодишно постоянна охрана от ловни надзиратели. Използвана е информация от проучвани относително близки територии, каквито са НП „Централен Балкан“ и ПП „Българка“, както и ЗЗ „Централен Балкан – буфер“ от екологичната мрежа Натура 2000.

Резерватът изпълнява функциите си за опазване на фаунистичното разнообразие и единствено е необходим многогодишен мониторинг за установяване на тенденциите в естествените сукцесии на различните екосистеми.

1.13. РАСТИТЕЛНОСТ

1.13.1. Класификация на растителността

1.13.1.1. Инвентаризация на растителните съобщества на територията на резервата и прилежащата му територия. Представяне на резултатите като класификация на съобществата, описание на класифицираните единици и площно разпределение.

|61

По време на теренните проучвания е събрана информация и за екологичните условия за всяко фитоценотично описание. Параметрите, които са документирани, са следните:

Надморската височина, която е отчетена в метри с GPS апарат. Изложението е измерено с компас, като се отчитат както основните 4, така и междинните на тях посоки.

Наклонът на склона е преценен окомерно. За описанията, които са на заравнени терени, е поставен наклон 0°.

Мощността на почвата е отчетена визуално в 3-степенна скала: 1 – плитки, 2 – средно-мощни, 3 – мощни.

Почвената влажност е оценявана визуално в 4-степенна скала: 1 – сухи, 2 – умерено влажни, 3 – влажни и 4 – преовлажнени.

В границите на площадките е отчитано и общото проективно покритие на висшите растения (в %), а освен него е отбелязвано и проективното покритие на дърветата, храстите, тревистите видове, мъховете и лихенизираните гъби (в %). За горските съобщества е измервана и оценявана и максималната височина на отделните дървесни и храстови етажи, както и средния диаметър на стъблата на дърветата в пробните площадки.

На територията на резервата са установени 13 вида с конзервационна значимост. (**Приложение № 23. Тематична карта Консервационно значими видове растения в резерват „Лешница“**). При теренните проучвания са направени 22 фитоценотични описания, които са представени в **Приложение №24. Фитоценотични описания в резерват „Лешница“**. Те са класифицирани към 5 класа, 4 разряда, 4 съюза и 1 асоциация и 2 съобщества.

В резултат на проведеното проучване са установени следните синтаксономични категории:

Клас *Querc-Fagetea* Braun-Blanq. et Vlieger in Vlieger 1937

Смесени широколистни гори от умерения климат в Централна и Западна Европа.

разред *Fagetalia sylvaticae* Pawł. et al. 1928

Широколистни гори и храсталаци върху по-богати почви.

съюз *Fagion sylvaticae* Luquet 1926

Букови и смесени буково-елови гори в Западна, Централна и Северна Европа

асоциация *Asperulo-Fagetum sylvaticae* Sougnez et Thill 1959

съюз *Carpinion betuli* Issler 1931

Широколистни гори богати на габър върху богати на варовик или неутрални почви.

Съобщества на *Carpinus betulus*

Клас *Quercetea pubescentis* (Oberd. 1948) Doing Kraft 1955

Термофилни гори с листопадни дъбовеот Източно-Субмедитеранския регион
разред *Fraxino orni-Cotinetalia* Jakucs 1961

Термофилни мъждрянави съобщества в покрайнините на издънкови гори
съюз *Syringo-Carpinion orientalis* Jakucs 1959

Термофилни храстови съобщества От Централната част на Балканите
Мозайка от съобщества на космат дъб, келяв габър, мъждрян и др.

Клас *Festuco-Brometea* Braun-Blanq. et Tuxen ex Soo 1947

Степи, скалисти стеи и континентални пясъчни тревни съобщества в умерената и суббореалната зона

разред *Scorzonero-Chrysopogonetalia* Horvatić et Horvat 1958
съюз *Saturejion montanae* Horvat 1962].

Клас *Asplenietea trichomanis* (Braun-Blanq. in Meier et Braun-Blanq. 1934) Oberd. 1977

Растителност по скали и скални местообитания
Съобщества на силивряк (*Haberlea rhodopaensis*)

Клас *Stellarietea mediae* Tuxen et al. ex von Rochow 1951

Рудерална и плевелна растителност
разред *Atriplici-Chenopodietalia albi* (Tuxen 1937) Nordh. 1950

1.13.1.2. Карта на растителността на резервата и прилежащата му територия в подходящ мащаб

Разработените карти на биотопите и карта на местообитанията (**Приложение №20 и Приложение №21**) дават пълна информация за разнообразието и разпространението на растителните съобщества.

1.13.2. Характеристика на горскодървесна растителност

1.13.2.1. Исторически преглед за управлението и ползването на горите в резервата и предходни управленски действия.

От 1984 г., годината на обявяване на резерват “Лешница”, на територията на резервата не е водена стопанска дейност. Автомобилният път пресичащ територията на резервата е ремонтиран след разрешение на МОСВ, като това не е повлияло върху състоянието на растителността.

1.13.2.2. Събиране и обработка на данни

На изготвените карти на резерват “Лешница” са включени всички територии, които са гора по смисъла на чл. 2 от Закона за горите. На тях е отразена и защитената местност Сечи камък, като са нанесени и последните две цифри от кадастралните номера на поземлените имоти, взети от

картата на възстановената собственост на землището на село Ясеново. Връзката между кадастралните номера, отдели и подотдели е представена в приложение.

1.13.2.3. Теренни проучвания.

Теренните проучвания са извършени през м. юли 2014 г., като характеристиките на горско-дървесната растителност са определени чрез проучвания в следните основни направления:

- Проучвания за здравословното състояние на горско-дървесната растителност
- Инвентаризация на горскодървесната растителност

Определяне на характеристиките на резервата чрез проучвания в следните основни направления:

А) Здравословно състояние на горско-дървесната растителност

При извършване на лесопатологично обследване и оценка са използвани Наредба № 12 от 16.12.2011 ДВ,бр. 2/2012 г. за защита на горските територии от вредители, болести и други повреди и приложение № 7 на Наредба № 6/ 05.02.2004 г. за устройство на горите и земите от горския фонд.

Повреди от насекоми вредители, дивеч и човешка дейност не се наблюдават.

Дървостойките са разновъзрастни и при отделни дървета на възраст над 160 години се наблюдават процеси на загиване и образуване на хралупи. В таксационите описания са нанесени процента на повредата и нейния вид. Това са естествени процеси на старост и загиване на престарели дървета. Наблюдават се единични изкоренени букови дървета, чиито процент е незначителен (7-8 броя на територията на целия резерват), вследствие на силни ветрове.

Таблица № 18. Установени повреди по подотдели

отдел подотдел	площ в ха	ср. възраст години	вид повреда	% повредени дървета	общ запас куб.м	похабен запас куб.м
33 ж	14,2	170	загиване	25	8030	455
33 з	13,4	180	загиване	70	4940	2400
45 а	22,9	160	загиване	10	12120	275
46 а	15,3	160	загиване	80	3450	375
46 в	8,6	170	загиване	100	2660	530

Б). Инвентаризация на горскодървесната растителност:

- Разделяне на площта на отдели

Резерват Лешница при обявяването си е част от територията на дейност на Горско стопанство Казанлък. Обособените отдели и подотдели са част от единната номерация на стопанството от 1991 г.

След административни промени понастоящем територията на резервата е част от територията на дейност на ДЛС Мазалат. При последната инвентаризация на ДЛС Мазалат резерватът не е

включен в единната номерация на стопанството. На горскостопанските карти са нанесени само контурите на резервата, без да са очертани отдели и подотдели.

При извършената инвентаризация през лятото на 2014 г. са запазени границите и номерата на старите отдели, като подотделите са картирани с по-голяма точност, по видове насаждения, с помощта на сателитни снимки. Обособени са 6 отдела и 32 подотдела.

| 64

Таблица №19. Връзка между стари и нови подотдели

Нов подотдел	Стар подотдел	Нов подотдел	Стар подотдел
33 а	33 д част	46 а	46 а част + б част
33 б	33 д част	46 б	46 б част + в част
33 в	33 а част + г	46 в	46 в част
33 г	33 а част	47 а	47 а
33 д	33 а част	47 б	47 б
33 е	33 а част	47 в	47 в + г част
33 ж	33 б	47 г	47 г част + д част
33 з	33 в	49 а	49 а част + б част
33 1	33 нов	49 б	49 а част + б част
44 а	44 а	49 в	49 г част + д + е
44 б	44 в част	49 г	49 а част
44 в	44 в част	49 д	49 д част
44 г	44 в част	49 1	49 1
44 д	44 а част		
45 а	45 а		
45 б	45 б		
45 в	45 в част		
45 г	45 в част		
45 д	45 б част		

• *Таксиране на горските площи*

За всяко насаждение е изготвено таксационно описание, в което са определени съставът, средната възраст, пълнотата, склопеността, средната височина, средният диаметър и запасът без клони и с клони. Посочен е съставът и процентното участие на подлеса и подрастта, ако има такива.

Запасът на насажденията е определен чрез растежни таблици, съгласно Наредба 6 от 05.02.2004 г.

| 65

• *Пробни площи*

Постоянна пробна площ е заложена в отдел 33 „е“ с площ 0,05 ха. – в семенно високобонитетно семенно буково насаждение на възраст 130 години, с пълнота 0.9, средна височина 34 м и среден диаметър 36 см.

Тя не е отделена в самостоятелен подотдел, тъй като е заложена една клетка с площ от 0.05 дка. Данните от измерванията са представени в досието на постоянна пробна площ. Координатите на същата са както следва:

X: 4732310,691

Y: 353708,883 (VGS 84 Зона 35)

Временни пробни площи не са залагани, тъй като тяхното предназначение е да се определи сортиментната структура на добиваната дървесина.

1.13.2.4. Въз основа на теренни проучвания е направена характеристика на горско-дървесната растителност по основни таксационни показатели (дървесен вид, възраст, произход, участие, пълнота, покритие, височина, строеж, форма на склопа, бонитет) по площи и процентното им съотношение за нуждите на управление на резервата.

А) Природни условия

- ✚ **Релеф** - На територията на резервата преобладават терени с надморска височина от 900 до 1000 м. С най-ниска надморска височина са терените покрай коритото на река Лешница – 600-700 м. Стръмните, скалисти скатове на ждрелото на реката се извисяват и достигат до 1150 м надморска височина. Терените са стръмни и много стръмни, урвести и скалисти и трудно достъпни. Изложенията са основно североизточни и югозападни, разположени от двете страни на реката.

Таблица № 20. Разпределение на площта по наклон на терена в градуси

Наклон на терена	Площ в ха	%
Равно 1- 5°	1,3	0,3
Полегато 6-10°	-	-
Наклонено 11-20°	-	-
Стръмно 21-30°	124,5	32,0
Мн.стръмно над 30°	263,1	67,7
ОБЩО	388,9	100,0

Таблица № 21. Разпределение на площта по надморска височина

надморска височина в м	площ в ха	%
551-600	0.3	0.1
601-650	17.6	4.5
651-700	22.3	5.8
701-750	-	-
751-800	-	-
801-850	-	-
851-900	99.8	25.8
901-950	98.2	25.4
951-1000	85,3	21.6
1001-1050	53.8	13.9
1051-1100	-	-
1101-1150	11,6	2.9
ОБЩО	388,9	100.0

| 66

Таблица № 22. Разпределение на площта по изложение на терена

Изложение	Площ ха	%
Североизток	305.3	78.7
Югозапад	83.7	21.3
ОБЩО	388,9	100.0

Климат- Подробна информация за климатичните особености в резервата е представена в **Приложение № 13**.

Почви и местораствения

На територията на резервата се срещат кафяви горски почви наситени и ненаситени.

На терени със северни изложения и висока влажност са се формирали наситени кафяви горски почви, които са добри лесорастителни свойства. Те са средно богати до богати почви, добре запасени с хумус и азот, средно дълбоки до дълбоки в микропонижения, пясъчливо глинести с основна реакция. Формирали са се средно богати местораствения от типа С2 (71).

На отцедливи терени с южно изложение и ниска влажност са се формирали ненаситени кафяви почви, които са с лоши лесорастителни свойства за широколистната растителност. Те са бедни, сухи, слабо запасени с хумус и азот, плитки, силно каменливи. Формирали са се бедни местораствения от типа В1,2 (72)

Таблица № 24. Разпределение на дървопроизв.площ и запаса с клони по типове местораствения

Код месторастен е	Тип месторастене	Площ	%	Запас	%
T-II-1	-	387.6	100.0	77255	100.0
C2 (71)	Свежо, на кафява горска наситена почва	170.3	43.9	65980	85.4
B1, 2 (72)	Сухо до свежо, на кафява горска ненаситена почва	217.3	56.1	11275	14.6
Всичко		387.6	100.0	77255	100.0

Характеристика на площта

Общата площ на резервата е 388,9 ха (залесена - 387,6 ха и незалесена -1,3 ха).

Насажденията са от естествен произход с пълнота над 0,4, като преобладават широколистните високоствълбени гори.

Сечища, голини и пожарища няма. Инвентаризираната поляна е разположена на билото на северния скат на резервата. Автомобилен път пресича площта на резервата, като е разположен покрай течението на р. Лешница.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Таблица № 25. Разпределение на общата площ по вид на земите и вид на горите

Вид на подотдела	Игло- листни	Широкол високост.	Издънков за превр.	Ниско- стъблени	Топо лови	Всичко	%
А. Насаждения							
С пълнота 0.4-1.0	0.3	221,6	16,4	149,3	-	387,6	99,7
От естествен произход	-	221,6	16,4	149,3	-	387,3	99,6
Склопени култури	0.3	-	-	-	-	0.3	0.1
Несклопени култури	-	-	-	-	-	-	-
С пълнота 0.1-0.3	-	-	-	-	-	-	-
От естествен произход	-	-	-	-	-	-	-
Изредени култури	-	-	-	-	-	-	-
Б. Клек	-	-	-	-	-	-	-
Всичко залесена площ	0.3	221.6	16.4	149.3	-	387.6	99.7
Незалесена дървопроизводителна площ							
сечище	-	-	-	-	-	-	-
пожарище	-	-	-	-	-	-	-
голина	-	-	-	-	-	-	-
Всичко незалес. площ	-	-	-	-	-	-	-
Недървопроизводителна площ							
поляна	-	0.2	-	-	-	0.2	-
автомобилен път земен	-	-	-	1.1	-	1.1	0.3
Всичко недървопр. площ	-	0.2	-	1.1	-	1.3	0.3
Обща площ	0.3	221.8	16.4	150.4	-	388.9	100.0

✚ Характеристика на растителността

Насажденията в резервата са от естествен произход. Преобладават широколистните високоствъблени букови гори с единично участие на явор, шестил, планински ясен. Издънковите гори за превръщане също са букови, на възраст 45 години. Нискоствъблените гори са нископродуктивни насаждения от мъждрян и келяв габър, с участие на воден габър, зимен дъб, цер и черен бор, настанили се на скални и урвисти терени. Включена е една иглолистна култура от черен бор в добро състояние, създадена на подходящо месторастене.

Средната възраст на гората е 83 години.

Национален
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

Общият дървесен запас без клони е 77 245 куб.м, средният годишен прираст е 786 куб.м, а на 1 ха 2,03 куб.м, средният запас -199,3 куб.м на ха.

Средната възраст на буквите високоствъблени гори е 105 години.

Общият запас без клони е 70 365 куб.м, средният годишен прираст е 670 куб.м, който с годините ще намалява, поради високата възраст на насажденията.

Средната пълнота е 0,68, най-подходящата пълнота за разновъзрастни насаждения, каквито са буквите гори в този резерват. Общата производителност на насажденията е средна, със среден бонитет III (2,9).

С най-голямо площно участие е бука (48,2%), като повече от половината букови гори са вековни. Келявият габър и мъждряна заемат 31,5% от залесената площ. Площното участие на останалите дървесни видове е под 3%. Иглолистните видове, основно черен бор заемат едва 2% от площта. Аналогично буквите гори формират 84,6% от общия дървесен запас, запасът на останалите дървесни видове е под 2% от общия запас, изключение прави габърът с процентно участие 8,1%.

| 69

Б) Таксационни характеристики

В Приложение № 25 са представени данни за горите:

- Таблици таксационни характеристики
- Таксационни описания

В) Карти в подходящ мащаб

Карти за типовете местораствения, видове гора, видове насаждения и здравословно състояние на насажденията са представени в Приложения №27-30.

Г) Отчетни форми на горския фонд

Отчетни форми на горските територии са представени в Приложение №26.

1.14. ФЛОРА

1.14.1. Нисши растения и гъби

1.14.1.1. Мъхообразни

Местообитания от значение за опазване на мъховете

Видовете мъхове, които са установени на територията на резервата, са с широко разпространение в горските и тревните местообитания. Не са установени консервационно значими видове мъхове. Опазването на благоприятното състояние на заливните гори, както и тревните съобщества е от най-голямо значение за съхраняването на съществуващото видово богатство.

Литературен преглед

До момента на подготовката на настоящия план за управление липсват други публикувани или непубликувани данни за мъховата флора в резервата.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на мъховете

Не са установени отрицателно действащи фактори за мъховете. Опазването на горските и тревните местообитания в защитената територия опазва и видовото богатство на мъховата флора.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Не са установени видове мъхове, които трябва да са обект на специални мерки.

|70

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

Преди теренните проучвания, свързани с изготвянето на настоящия план за управление на Р „Лещница“, не са провеждани изследвания на мъховата флора.

Богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статут при мъховете

На територията на резервата е установено разпространението на 1 отдел, 1 клас, 9 семейства, 11 рода и 13 вида мъхове. Няма консервационно значими видове.

Списък на мъховете в резервата:

отдел Bryophyta

клас Bryopsida

Семейство Encalyptaceae

1. *Encalypta streptocarpa* Hedw.

Семейство Grimmiaceae

2. *Schistidium apocarpum* (Hedw.) Bruch & Schimp.

Семейство Fissidentaceae

3. *Fissidens taxifolius* Hedw.

Семейство Pottiaceae

4. *Eucladium verticillatum* (With.) Bruch & Schimp.

5. *Syntrichia ruralis* (Hedw.) F. Weber & D. Mohr

Семейство Cratoneuraceae

6. *Palustriella commutata* (Hedw.) Ochyra (*Cratoneuron commutatum*)

Семейство Brachytheciaceae

7. *Brachythecium rutabulum* (Hedw.) Schimp.

8. *Brachythecium tommasinii* (Sendtn. ex Boulay) Ignatov & Huttunen

9. *Oxyrrhynchium hians* (Hedw.) Loeske

Семейство Нурпасеae

10. *Hypnum cupressiforme* Hedw.

семејство Leucodontaceae

11. *Leucodon sciuroides* (Hedw.) Schwägr.

Семејство Anomodontaceae

12. *Anomodon viticulosus* (Hedw.) Hook. & Taylor

13. *Anomodon attenuatus* (Hedw.) Huebener

| 71

1.14.1.2. Лихенизирани гъби (лишеи)

Местообитания от значение за опазване на лихенизираните гъби

Видовете лихенизирани гъби, които са установени на територията на резервата, са с широко разпространение в горските и тревните местообитания. Не са установени консервационно значими видове лихенизирани гъби. Опазването на благоприятното състояние на заливните гори, както и тревните съобщества, е от най-голямо значение за съхраняването на съществуващото видово богатство.

Литературен преглед

Р „Лещница“ е напълно непроучен по отношение на лихенизираните гъби. В научната литература няма публикуван нито един вид от тази територия.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на лихенизираните гъби

Не са установени отрицателно действащи фактори за лихенизираните гъби.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Не са установени видове лихенизирани гъби, които трябва да са обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

Преди теренните проучвания, свързани с изготвянето на настоящия план за управление на Р „Лещница“, на негова територия не са провеждани изследвания по отношение на лихенизираните гъби.

Богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус при лихенизираните гъби

В резултат на теренните изследвания през 2014 г. в резерват „Лещница“ са регистрирани 5 вида лихенизирани гъби. Всички се отнасят към Отдел *Ascomycota*, Подотдел *Pezizomycotina* и са разпределени в 1 клас, 2 подкласа, 3 разряда, 4 семейства и 5 рода.

Отдел *Ascomycota* (Торбести гъби)

Подотдел *Pezizomycotina*

Клас *Lecanoromycetes*

Разред *Umbilicariales*

Семейство *Umbilicariaceae*

1. *Lasallia pustulata* (L.) Mérat

Подклас *Acarosporomycetidae*

Разред *Acarosporales*

Семейство *Acarosporaceae*

2. *Sargogyne regularis* Körb.

Подклас *Lecanoromycetidae*

Разред *Lecanorales*

Семейство *Cladoniaceae*

3. *Cetraria* cf. *aculeata* (Schreb.) Fr.

4. *Cladonia pyxidata* (L.) Hoffm.

Семейство *Parmeliaceae*

5. *Xanthoparmelia conspersa* (Ach.) Hale

| 72

1.14.1.2. Макромицети

Местообитания от значение за опазване консервационно значимите макромицети

На територията на резервата не са установени консервационно значими гъбни видове. Най-голямо значение за опазването на гъбните ресурси имат горите на остроплодния ясен, летния дъб и полският бряст.

Литературен преглед

До момента на изготвянето на настоящия план за управление липсват други изследвания свързани с проучване на макромицетите от територията на резервата.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на макромицетите

В резервата е отбелязано събиране на гъби и унищожаване на техни плодни тела. Фактор с потенциално значение е и слабото познаване на групата.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Наличните до момента данни не дават основание за посочване на видове макромицети, които да бъдат обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията/степен на проученост

Липсват целенасочени изследвания свързани с проучването на разнообразието от макромицети на територията на резервата. Поради това е необходимо инвентаризацията на тази голяма и важна организмова група да продължи и през следващите години по време на действие на плана за управление. Поради биологичните си особености гъбите изискват по-продължителни периоди за детайлно проучване.

Богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус при макромицетите

При теренните проучвания са установени 10 вида макромицети, които се отнасят към 1 отдел, 1 клас и 7 семейства.

|73

Списък на макромицетите в резервата:

отдел *Basidiomycota* – Базидиални гъби

клас *Agaricomycetes*

разред *Agaricales*

семејство *Agaricaceae*

1. *Coprinellus micaceus* (Bull. : Fr.) Vilgalis, Hopple & Jacq. Jonson

семејство *Marasmiaceae*

2. *Gymnopus dryophilus* (Bull. : Fr.) Murrill.
3. *G. hariolorum* (Bull. : Fr.) Antonín, Halling & Noordel.
4. *G. peronatus* (Bolton : Fr.) Antonín, Halling & Noordel.

семејство *Mycenaceae*

5. *Mycena pura* (Pers. : Fr.) P. Kumm.
6. *M. rosea* (Schumach.) Gramberg

семејство *Psathyrellaceae*

7. *Psathyrella candolleana* (Fr. : Fr.) Maire

разред *Cantharellales*

семејство *Cantharellaceae*

8. *Craterellus cornucopioides* (L. : Fr.) Pers.

разред *Polyporales*

семејство *Polyporaceae*

9. *Polyporus leptcephalus* (Jacq. : Fr.) Fr.

разред *Russulales*

семејство *Russulaceae*

10. *Russula rosea* Pers.

1.14.2. Висши растения

Литературен преглед

Липсват данни за минали проучвания на разнообразието на висшите растения, лечебните и консервационните видове на територията на резервата.

| 74

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове

Резерватният режим на управление на територията е изиграл ключова роля за опазването на флората и консервационно значимите видове. Установените заплахи са преимуществено локални или потенциални, а значението им за опазването на видовете като цяло не е голямо. Идентифицирани са следните отрицателно действащи фактори, посочени в Таблица №38.

Таблица № 38.Отрицателно действащи фактори и мерки за опазване

ФАКТОР	ОБХВАТ	МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ
Замърсяване с битови отпадъци.	Незначително, локализирано в периферията на резервата; значение – ниско	Периодично почистване на битовите отпадъци.
Събиране на консервационно значими видове растения (без тези от Прил. 4 на ЗБР) за колекции (изкл. за събиране за национални научни колекции, след получаване на надлежно разрешение от МОСВ).	Потенциално по цялата територия, но по-вероятно в полесно достъпните райони. Потенциална заплаха с относително ниско значение.	Запазване на контрола, препятстващ събирането на консервационно значими висши растения.
Процесът на охроставяване на тревните сообщества	Тази заплаха засяга малкото останали на територията на резервата тревни сообщества. Тревната растителност има специфичен видов състав и съхранява значителна част от флористичното разнообразие на резервата.	Мониторинг

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Не са установени видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

Досега не е правено целенасочено проучване на флората и растителните съобщества на резерват „Лещница“. Основните пропуски в познанията са:

1. Недостатъчна проученост на флористичното богатство на защитената територия.
2. Липса на данни за популационните характеристики на ендемичните и консервационно значими видове.
3. Липса на данни за разнообразието на лечебни растения на територията на резервата, както и за локализацията, популационните характеристики и екологичните условия в находищата на редките и защитени лечебни представители.

175

Обобщена информация за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

Флората на резервата е представена от 428 вида висши растения (без мъховете), които се отнасят към 274 рода и 74 семейства. Пълен списък на видовете, както и информация за техния статус е представена в **Приложение № 31. Флора в резерват „Лещница“**.

Най-богатите на родове семейства са: *Asteraceae*, *Сложноцветни* (39), *Poaceae*, *Житни* (26), *Lamiaceae*, *Устноцветни* (20), *Rosaceae*, *Розоцветни* (16), *Fabaceae*, *Бобови* (16), *Apiaceae*, *Сенникоцветни* (15), *Brassicaceae*, *Кръстоцветни* (14), *Caryophyllaceae*, *Карамфилови* (8), *Scrophulariaceae*, *Живеничеви* (8), *Liliaceae*, *Кремови или Кринови* (7), *Ranunculaceae*, *Лютикови* (6) и *Boraginaceae*, *Грапаволистни* (5).

Най-богатите на видове семейства са: *Asteraceae*, *Сложноцветните* (59), *Poaceae*, *Житните* (42), *Fabaceae*, *Бобови* (40), *Lamiaceae*, *Устноцветни* (33), *Rosaceae*, *Розоцветни* (26), *Brassicaceae*, *Кръстоцветни* (19), *Apiaceae*, *Сенникоцветни* (16), *Scrophulariaceae*, *Живеничеви* (12), *Caryophyllaceae*, *Карамфилови* (12), *Ranunculaceae*, *Лютикови* (11), *Liliaceae*, *Кремови или Кринови* (8) и *Boraginaceae*, *Грапаволистни* (7).

Родовете с ≥ 4 вида са: *Trifolium*, *Детелината* (10), *Poa* (7), *Galium*, *Еньовче* (6), *Vicia* (5), *Lathyrus*, *Секирчето* (5), *Carex* (5), *Acer*, *Клен* (5), *Achillea*, *Равнец* (5), *Quercus*, *Дъб* (5), *Campanula*, *Камбанка* (5), *Sedum*, *Тлъстига* (5), *Ranunculus*, *Лютиче* (4), *Bromus*, *Овсига* (4), *Medicago* (4), *Cirsium*, *Паламида* (4), *Ajuga*, *Срещниче* (4), *Lamium*, *Мъртва коприва* (4) и *Potentilla*, *Очиболец* (4).

Консервационно значими видове висши растения – състояние и характеристики.

На територията на резервата са установени 13 вида с консервационна значимост. Четири вида – *Acer heldreichii* (*Планинският явор*), *Haberlea rhodopensis* (*Родопският силивряк*), *Atropa belladonna* (*Беладоната*) и *Laserpitium siler* (*Планински срамник*) са включени в Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009). Пет вида са балкански ендемити – *Cirsium appendiculatum* (*Балканска паламида*), *Scabiosa triniifolia* (*Триниелистна самогриска*), *Haberlea rhodopensis* (*Родопски силивряк*), *Sesleria latifolia* (*Широколистна гъжда*) и *Achillea clypeolata* (*Жълт равнец*). В приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие (2007) попадат *Acer heldreichii* (*Жешля*) и *Haberlea rhodopensis* (*Родопски силивряк*), а в приложение 4 – три вида. В CITES са включени три вида – *Cephalanthera rubra* (*Червен главопрашник*), *Dactylorhiza saccifera* (*Торбест дланокоренник*) и *Neottia nidus-avis* (*Истинска гнездовка*). Пълен списък на консервационните видове висши растения е представен в **Приложение № 31. Флора в резерват Лещница**.

Картирани са находищата на 10 вида: *Cephalanthera rubra* (Червен главопрашник), *Dactylorhiza saccifera* (Торбест дланокоренник), *Neottia nidus-avis* (Истинска гнездовка), *Achillea clypeolata* (Жълт равнец), *Acer heldreichii* (Жешля), *Lilium martagon* (Петров кръст), *Sesleria latifolia* (Широколистна гъжва), *Haberlea rhodopensis* (Родопски силивряк), *Laserpitium siler* (Планински срамник) и *Atropa bella-donna* (Обикновено лудо биле). /Приложение №32. Тематична карта: "Лечебни растения в резерват Лешница"/

176

1.14.2.2. Състояние на популациите на конзервационните видове

Cephalanthera rubra (L.) Rich. (червен главопрашник) – видът е разпространен в буковите гори на територията на резервата. Установени са две находища, в които числеността на популацията е 8 индивида. Не са установени фактори, застрашаващи стабилността на популацията.

Dactylorhiza saccifera (Brongn.) Soó (торбест дланокоренник) – популацията на вида е представена от 15 индивида. Среща се по преовлажнени места, край пътя. Популацията е стабилна и не са установени застрашаващи я фактори.

Neottia nidus-avis (L.) Rich. (истинска гнездовка) – видът се среща наредко в съобществата на бука в резервата. Картирани са 4 находища с ниска численост от 15 индивида. Вероятно е да има по-широко разпространение и в буковите съобщества, които не са посетени при теренните ни проучвания. Не са установени фактори застрашаващи стабилността на популацията.

Achillea clypeolata Sm. (жълт равнец) – видът е с ограничено разпространение в резервата. Картирани са 3 находища, където числеността на популацията е 20 индивида. Потенциална заплаха, която може да доведе до изчезването му или силно намаляване на площта на популацията му е процесът на охравствяване с *Fraxinus ornus* (Мъждряк), *Carpinus orientalis* (Келяв габър), *Ostrya carpinifolia* (Воден габър), *Rosa* sp., *Crataegus monogina* (Обикновен глог), *Quercus pubescens* (Космат дъб), *Pinus nigra* (Черен бор). Вероятно видът има и по-широко разпространение по скалните излази, които са се запазили по стръмните склонове, но поради трудната достъпност, тези части на резервата не можаха да бъдат посетени.

Acer heldreichii Orph. (жешля) – видът влиза в състава на горските съобщества по протежение на река Лешница, където високата въздушна и почвена влажност благоприятстват неговото разпространение. Картирани са 3 находища, като числеността на популацията е 8 индивида. Не са установени фактори, застрашаващи стабилността на популацията.

Lilium martagon L. (петров кръст) – видът е локално разпространен на територията на резервата, като са картирани две находища. Популацията е стабилна и е представена от 6 индивида.

Sesleria latifolia (Adamović) Degen (широколистна гъжва) – видът е широко разпространен по откритите и каменливи тревни и храстово-тревни комплекси в резервата, като често е доминант или субдоминант в тях. Популацията е стабилна и е представена от стотици индивиди. Не са установени фактори застрашаващи стабилността на популацията.

Haberlea rhodopensis Friv. (силивряк /шап) – видът е разпространен по скалните излази, където има висока въздушна и почвена влажност. В трите картирани находища популацията на вида е представена от стотици индивиди. Не са установени потенциални фактори застрашаващи стабилността ѝ.

Laserpitium siler L. (силеров срамник) – видът е разпространен в тревния етаж на храстовите и горските дъбови съобщества. Популацията е представена от десетки индивиди, като не са установени потенциални фактори застрашаващи стабилността ѝ.

Scabiosa triniifolia Friv. (триниелистна самогризка) – видът се среща в каменливите тревни съобщества в резервата. Потенциална заплаха, която може да доведе до изчезването му е процесът на охроставяване.

Asparagus tenuifolius Lam. (тънколистна зайча сянка) – видът има ограничено разпространение в дъбовите и габървите съобщества.

Atropa bella-donna L. (старо биле) – видът е с ограничено разпространение по доловете и преовлажнените местообитания в буковите съобщества в резервата. Популацията му е представена от 20 индивида, като не са установени потенциални фактори застрашаващи стабилността ѝ.

177

1.14.2.3 Лечебните растения в резервата. Обща характеристика.

Литературен преглед

Липсват данни в научната литература за предишни проучвания на разнообразието на лечебните растения на територията на резервата.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на лечебните растения

Не са установени отрицателно действащи фактори за лечебните растения.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Няма лечебни растения, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Установени пропуски в познанията /степен на проученост

Преди теренните проучвания свързани с изготвянето на настоящия план за управление на резерват „Лещница“ не са провеждани изследвания по отношение на лечебните растения.

Обобщена информация за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Във флората на резервата са установени 205 вида лечебни растения, които попадат в Приложение 1 на Закона за лечебните растения (2000, 2006).

Букът е основен средообразуващ фактор в горите на резервата. Храстовият етаж е слабо развит и е формиран главно от подраства на бука и от единични храсти. Храстови видове, които са лечебни растения са *Acer campestre* (Клен), *Euonymus europaeus* (Европейски чашкодрян), *Hedera helix* (Бръшлян), *Carpinus betulus* (Обикновен габър). В третия етаж се срещат *Euphorbia amygdaloides* (Горска млечка), *Mercurialis perennis* (Многогодишен пролез), които имат проективно покритие от 5-25% в тревния етаж.

Дъбовите гори и храсталаците, които имат значително по-голяма просветленост, се характеризират с по-богат видов състав, а от там и по-голям брой лечебни растения. В дъбовите и храстовите ценози дървесните и храстовите видове лечебни растения, които се срещат са: *Quercus dalechampii* (Обикновен горун), *Carpinus betulus* (Обикновен габър), *Acer campestre* (Клен), *A. platanoides*, *Prunus spinosa* (Трънка), *Crataegus monogyna* (Обикновен глог), *Euonymus europaeus*

(Европейски чашкодрян), *E. verrucosus*, *Fraxinus ornus* (Мъждрян), *Cornus mas* (Обикновен дрян), *Syringa vulgaris* (Обикновен люляк), *Corylus avellana* (Обикновена леска). По-големи площи заемат *Carpinus betulus* (Обикновен габър), *Quercus virgiliana* (Виргилиев дъб), *Syringa vulgaris* (Обикновен люляк), *Fraxinus ornus* (Мъждрян). Тревистите видове, които формират по-голяма площ и са с проективно покритие 1-10%, са: *Euphorbia amygdaloides* (Горска млечка), *Festuca valesiaca* (Валезийска власатка), *Clinopodium vulgare* (Котешка стъпка), *Fragaria vesca* (Горска ягода), *Cruciata laevipes* (Многоцветен кръстец), *Prunella vulgaris* (Обикновена пришница). С единични екземпляри се срещат *Teucrium chamaedrys* (Обикновено подъбиче), *Buglossoides purpurascerulea* (Виолетова белоочица), *Coronilla varia* (Пъстра зайчина), *Lathyrus niger* (Черно секирче), *Origanum vulgare* (Риган) и др.

178

Покрай река Лещница са открити и някои влаголюбиви лечебни растения, като *Rumex acetosa* (киселец) и *Persicaria hydropiper* (водно пиперче), като формират площ от няколко квадратни метра.

По поречията на речните притоци и по скалните излази под склопа на гората се създават специфични локални климатични условия с по-висока въздушна и почвена влажност. Склопът преобладаващо е формиран от бука. В тревния етаж се срещат някои хазмофитни лечебни растения като *Haberlea rhodopensis* (Родопски силивряк), *Asplenium trichomanes* (Обикновено изправниче), *A. ruta-muraria*, *Ceterach officinarum* (Златиста папрат), а също така и *Geranium macrorrhizum* (Обикновен здравец). Покритието им е от 10 до 70%.

В тревните съобщества, които са с ограничено разпространение в резервата, се срещат голям брой лечебни растения, като: *Achillea clypeolata* (Жълт равнец), *A. millefolium* (Обикновен равнец), *Anthemis tinctoria* (Жълто подрумче), *Cichorium intybus* (Обикновена синя жлъчка), *Senecio vulgaris*, *Taraxacum officinale* (Лечебно (обикновено) глухарче), *Echium vulgare* (Обикновено усойниче), *Convolvulus arvensis* (Полска поветица), *Sedum album* (Бяла тлъстига), *S. sartorianum*, *S. maximum*, *Euphorbia cyparissias* (Обикновена млечка), *Coronilla varia* (Пъстра зайчина) и др. Преобладаващо видовете не правят по-високо покритие от 1-2%. Тези които заемат площ от 0,1 до 1 ha са *Clinopodium vulgare* (Котешка стъпка) и *Prunella vulgaris* (Обикновена пришница).

На територията на резервата 5 вида лечебни растения (1,7% от всички лечебни растения в резервата) са с природозащитен статус (**Приложение № 2 (Списък № 1)**). Три вида (*Haberlea rhodopensis* (Родопски силивряк), *Atropa bella-donna* (Обикновено лудо биле) и *Laserpitium siler* (Планински срамник)) са включени в Червения списък на висшите растения в България. Два вида са балкански ендемити – *Haberlea rhodopensis* (Родопски силивряк) и *Achillea clypeolata* (Жълт равнец). В приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие попада *Haberlea rhodopensis* (Родопски силивряк), а в приложение 4 – *Lilium martagon* (Петров кръст). Също така 8 вида *Primula veris* (Лечебна иглика), *Artemisia alba* (Камраника), *Atropa bella-donna* (Обикновено лудо биле), *Phyllitis scolopendrium* (Обикновен волски език), *Valeriana officinalis* (Лечебна диланка), *Asplenium trichomanes* (Обикновено изправниче), *Asarum europaeum* (Европейски копитник), *Althaea officinalis* (Лечебна ружа) са със специален режим на ползване и опазване съгласно Заповед на МОСВ № РД 83/2014.

Видовете лечебни растения с природозащитен статус и/или със специален режим на ползване и опазване имат различно състояние и площ в резервата. *Achillea clypeolata* (Жълт равнец), *Primula veris* (Лечебна иглика), *Lilium martagon* (Петров кръст), *Atropa bella-donna* (Обикновено лудо биле), *Valeriana officinalis* (Лечебна диланка) имат локално разпространение. По-многочислени са популациите на *Asplenium trichomanes* и *Haberlea rhodopensis*. За оценка на наличните ресурси на видовете с природозащитен статус и/или специален режим на ползване и опазване е приложена

следната скала: единично срещащи се екземпляри (1-10 екземпляра); група (11 до 50 екземпляра) и множество ($51 \leq$ екземпляра). Данните са представени в **Приложение №31. Флорав резерват Лешница**.

При теренните проучвания по време на подготовката на настоящия план бяха картирани популациите на 33 вида лечебни растения (**Приложение № 32. Тематична карта: "Лечебни растения в резерват Лешница"**) – *Atropa bella-donna* (Обикновено лудо биле), *Polygonatum multiflorum* (многоцветна момкова сълза), *Acer platanoides* (Шестил), *Mercurialis perennis* (Многогодишен пролез), *Galium odoratum* (Ароматно еньовче), *Cardamine bulbifera* (Луковичен зъбник), *Cotinus coggygria* (Смрадлика), *Euphorbia amygdaloides* (Горска млечка), *Helleborus odoratus* (Миризлив кукуряк), *Sorbus torminalis* (Брекиня), *Buglossoides purpureo-caerulea* (Виолетова белоочица), *Inula ensifolia* (Мечолистен оман), *Colchicum autumnale* (Широколистен мразовец), *Chamaecytisus albus* (Бял зановец), *Clinopodium vulgare* (Комешка стъпка), *Fragaria vesca* (Горска ягода), *Ceterach officinarum* (Златиста папрат), *Syringa vulgaris* (Обикновен люляк), *Teucrium montanum* (Планинско подъбиче), *T. chamaedrys* (Обикновено подъбиче), *Artemisia alba* (Камраника), *Clematis vitalba* (Обикновен повет), *Ulmus glabra* (Планински бряст), *Daphne mezereum* (Обикновено бясно дърво), *Sambucus racemosa* (Червен бяз), *Geranium robertianum* (Зловонен здравец), *Oxalis acetosella* (Обикновено киселиче), *Euonymus verrucosus* (Брадавичест чашкодрян), *Hepatica nobilis* (Гълъбови очички), *Calamintha nepeta* (кочобилково миризливче) и *Asplenium trichomanes* (Обикновено изправниче).

179

1.14.2.4. Характеристика на находищата на някои лечебни растения

***Polygonatum multiflorum* (L.) All.** (многоцветна момкова сълза) – видът е разпространен наред с горските съобщества в резервата. Популацията му е представена от десетки индивиди, но няма стопанска стойност. **Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.**

***Acer platanoides* L.** (шестил) – видът е разпространен на територията на целия резерват, като участва в състава на горските съобщества. Популацията е стабилна и е представена от стотици индивиди, но няма стопанска стойност. **Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.**

***Mercurialis perennis* L.** (многогодишен пролез) – видът е разпространен в горските съобщества в резервата, но с по-високо обилие и покритие е в буковите съобщества. Популацията му е стабилна и е представена от хиляди индивиди, като няма стопанска стойност. **Не са установени потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.**

***Hedera helix* L.** (бръшлян) – участва в състава на горските съобщества и е стелеща лиана по земната повърхност, както и по храстовите и дървесните видове. **Популацията е стабилна, в добро състояние, и е представена от хиляди индивиди.**

***Cornus mas* L.** (дрял) – видът участва в състава на храстовия етаж в горските съобщества. Разпространен е на територията на целия резерват, като популацията му е представена от стотици индивиди, но няма стопанска стойност. **Популацията е стабилна, в добро състояние и е представена от хиляди индивиди.**

***Euphorbia amygdaloides* L.** (горска млечка) – видът е широко разпространен в резервата, като популацията му е представена от стотици индивиди, но няма стопанска стойност. **Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.**

Galium odoratum (L.) Scop. (миризливо еньовче) – популацията на вида е широко разпространена в буковите съобщества, като участва в състава на тревния етаж. Установени са стотици индивиди. **Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.**

Geranium robertianum L. (зловонен здравец) – видът е широко разпространен на територията на резервата, като популацията му е представена от хиляди индивиди. **Няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.**

180

Helleborus odorus Waldst. & Kit. (миризлив кукуряк) – видът е разпространен в храстовите и горските дъбови съобщества в резервата. Популацията е представена от десетки индивиди, като е стабилна и няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Buglossoides purpureocaerulea (L.) I. M. Johnst. (виолетова белоочка) – видът е разпространен наред с горските и храстови съобщества. Популацията му е представена от десетки индивиди и няма стопанска стойност.

Colchicum autumnale L. (обикновен мразовец) – видът има ограничено разпространение в резервата, като са установени 8 индивида. Популацията няма стопанска стойност.

Fragaria vesca L. (горска ягода) – видът е широко разпространен в храстовите и тревните съобщества, както и във фитоценозите на дъба. Популацията е представена от хиляди индивиди и няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Syringa vulgaris L. (обикновен люляк) – видът е разпространен по скалните отвеси по склоновете на река Лещница. Популацията му е представена от стотици индивиди, няма потенциални заплахи, които биха довели до промяна на благоприятното ѝ състояние.

Artemisia alba L. (катраника) – видът е с ограничено разпространение по скалните тревни съобщества. Потенциална заплаха, която може да доведе до изчезване на популацията му или до значително ограничаване на площта ѝ е процесът на охраствяване. Храстовата растителност създава неблагоприятни абиотични условия за развитие и на други видове, като *Teucrium montanum*, *Inula ensifolia* др.

Daphne mezereum L. (обикновено бясно дърво) – видът е с ограничено разпространение в горските съобщества. Популацията му е представена от 5 индивида.

1.14.2.5. Инвазивни видове във флората на резервата

На територията на резервата са установени 4 инвазивни вида – *Amorpha fruticosa* (Черна акация), *Robinia pseudoacacia* (Бял салкълъм), *Erigeron annuus* (Бяла злолетница) и *Conyza canadensis* (Канадска кониза). Находищата, които са картирани по време на теренните проучвания са представени в **Приложение №33. Тематична карта Инвазивни видове в резерват Лещница.**

Amorpha fruticosa L. (черна акация) – видът има ограничено разпространение в резервата по поречието на река Лещница, като участва в състава на храстовата растителност. Популацията му е представена от 8 индивида. **Видът не оказва съществено влияние върху локалната флора и растителност.**

Robinia pseudoacacia L. (акация) – видът е локално разпространен, като влиза в състава на горските съобщества. Популацията му е представена от няколко десетки индивида. **Видът оказва съществено влияние върху локалната флора и растителност.**

Conyza canadensis (L.) Cronquist (канадска кониза) – видът е разпространен по протежение на река Лещница, в близост на горския път. Установени са няколко находища, като общата численост на

популацията е 35 индивида. Видът не оказва съществено влияние върху локалната флора и растителност.

Erigeron annuus (L.) Pers. (едногодишна злолетица) – установен е с едно находище, където числеността на популацията е 4 индивида. Видът не оказва съществено влияние върху локалната флора и растителност.

Подробности за състоянието на флора в резервата са включени в **Приложение №34 Окончателен доклад „Проучване на флористичното, растителното и микологичното разнообразие в резерват Лешница“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

|81

1.15. ФАУНА

1.15.1. Безгръбначни животни.

Резерват „Лешница“ съхранява типични и разнообразни екосистеми в нископланинския пояс на Шипченския дял на Стара планина. Местообитанията са сравнително запазени благодарение на своята трудна достъпност.

Територията на резервата включва вековни букови гори, които в голяма степен са неповлияни и състоянието на животинския свят в тях е добро. В непосредствена близост до границите на резервата, обаче, беше наблюдавано извеждането на интензивни сечи. Този факт значително намалява буферната роля на тези гранични площи.

1.15.1. 1. Водни безгръбначни

Литературен преглед

Проучванията на дънната безгръбначна фауна на река Тунджа и някои нейни притоци започват от в началото на миналия век, но въпреки това наличната информация е оскъдна. Конкретни проучвания върху водните безгръбначни в река Лешница са извършени във връзка с проекта за установяване на екологичната мрежа Натура 2000 в България.

Описание на съвременното състояние/ Видов състав

Списъкът с установените таксони в изследваните водни обекти е даден в **Приложение № 35 Безгръбначни животни в резерват Лешница, Таблица 39**. Според общия брой таксони по биотичен индекс (TTN) река Лешница е в максимално добро екологично състояние. В нея са установени 28 различни таксона според критериите на биотичния индекс. Биотичният индекс има стойност 5, което показва „много добро“ екологично състояние за планински тип река. Според двата използвани индекса екологичното състояние на река Лешница се определя като „много добро“ (Таблица № 40). Това показва липса на негативно антропогенно повлияване и стабилност на екосистемата.

В **Приложение №36. Тематична карта „Безгръбначни животни в резерват Лешница“** са показани консервационно значимите видове безгръбначни животни.

Таблица № 43. Обобщена оценка на екологичното състояние на речните води от резерват „Лешница“. Легенда:

TTN – общ брой таксони; BI – Биотичен индекс; син цвят – много добро състояние

Пункт	TTN	BI	Обобщена оценка
Река Лешница	28	5	много добро състояние

Консервационно значими видове

|82

Поточният рак *Austropotamobius torrentium* е защитен от Закона за биологичното разнообразие (Приложение II), включен е в Приложение III на Бернската конвенция, както и в Директива 92/43/ЕИО (Приложение II и Приложение V). В червения списък на Световния съюз за защита на природата (IUCN) е в категория „с недостатъчно данни“. Според литературните източници *Austropotamobius torrentium* се среща в река Лешница. По време на настоящото проучване видът не беше установен. Това може да се дължи както на краткия срок на изследванията, така и на факта, че видът обикновено има фрагментирани популации, което може да затрудни установяването му.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Препоръчва се провеждането на подробни изследвания върху присъствието на поточния рак (*Austropotamobius torrentium*) в река Лешница и състоянието на популациите му. Необходимо е изследването на евентуалните причини за неговото изчезване или ниска численост в реката.

Степен на проученост

Установена е по-голямата част от таксоните, чието присъствие се очаква в този участък от река Лешница. Необходими са по-дългосрочни и задълбочени проучвания за установяване състоянието на популациите на някои консервационно значими видове безгръбначни.

Заплахи/ Отрицателно действащи фактори върху целевите видове и мерки за тяхното преодоляване.

В непосредствена близост до границите на резервата беше наблюдавано извеждането на интензивни сечи. Този факт значително намалява буферната роля на тези гранични площи. Изсичането на гори във водосборната област на реките води до увеличаване на риска от порои през периодите на пълноводие и от пресъхване през периодите на маловодие. Пороите и големите колебания във водните количества могат силно да намалят видовото богатство на водни безгръбначни. Водната безгръбначна и гръбначна фауна може напълно да бъде унищожена, в случай че реката започне да пресъхва. Сечите и прокарването на пътища в планинските райони предизвиква ерозия на почвите и увеличаване на твърдия отток. Това води до увеличаване на мътността на водата и всички негативни последствия за водните организми свързани с нея.

Необходимо е прекратяване на сечите в защитената местност на резервата и мониторинг на състоянието на популациите на видовете.

Други важни мерки, свързани с водната безгръбначна фауна в резервата са:

1. Извършване на по-дългосрочни и задълбочени проучвания върху водните безгръбначни в резервата за допълване на видовете списъци и потенциално установяване на нови консервационно значими видове;

2. Допълнителни изследвания за установяване състоянието и плътността на популациите на вида *Austropotamobius torrentium* (Schrank 1803).

Препоръчва се контрол на извършваните дейности в защитената територия и мониторинг на състоянието на популациите на видовете.

| 83

Вж. **Приложение №35.**

1.15.1. 2. Сухоzemни безгръбначни

Литературен преглед

Данните за досегашните проучвания в резервата са оскъдни, поради което е трудно да бъде направена цялостна оценка за видовото обилие, биоразнообразието и степента на антропогенно повлияване. Според наличните литературни данни в района на резервата могат да се срещнат над 330 вида, а като типични за горските съобщества, срещащи се на територията на резервата са посочени още 47 вида.

Описание на съвременното състояние/Видов състав

По време на теренната работа бяха установени 57 вида от 18 семейства и 9 разряда (Приложение 2 от експертния доклад). Установените видове покриват теоретично цялата територия на резервата като част от ареала си. Въпреки установяването на определени места на висока численост на популации от един или друг вид, не може да се дефинират ключови местообитания за нито един от тях. Резерват „Лешница“ съхранява типични и разнообразни екосистеми в нископланинския пояс на Шипченския дял на Стара планина. Състоянието на резервата е много добро, характерно е за климакните широколистни гори от този регион и определя мезофилния характер на съобществата от безгръбначни животни. В непосредствена близост до границите на резервата, обаче, беше наблюдавано извеждането на интензивни сечи. Този факт значително намалява буферната роля на тези гранични площи.

В **Приложение №36. Тематична карта "Безгръбначни животни в резерват Лешница"** са показани консервационно значимите видове.

Консервационно значими видове

Частичните и недостатъчни изследвания затрудняват цялостната оценка за видовото обилие, биоразнообразието и степента на антропогенно повлияване, и налагат хипотетични предположения за присъствието на някои видове безгръбначни животни, включени в защитните списъци на българските и международни нормативни актове. На територията на резерват „Лешница“ могат да се срещнат някои видове, включени в стандартните формуляри от проучванията по Натура 2000: един вид псевдоскорпион (Pseudoscorpiones), едно водно конче (Odonata), един представител на мрежокрили (Neuroptera), 3 вида правокрили (Orthoptera), 14 вида дневни пеперуди (Lepidoptera), два вида многоножки (Myriapoda) и 12 вида твърдокрили (Coleoptera).

По време на теренната работа в резерват „Лешница“ бяха установени: новият за Стара планина *Pterostichus brevis*; два български и два балкански ендемита, един терциерен реликт, 6 защитени

по ЗБР и 11 включени в списъците на IUCN вида. Установените по време на теренните изследвания 21 вида безгръбначни с консервационна значимост са представени в **Приложение №35. Безгръбначни животни в резерват Лешница , Таблица №40**

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Като приоритетни за резервата се считат всички защитени, ендемични, реликтни и редки видове безгръбначни, които са установени към настоящия момент: *Saga pedo* (Малка сага) , *Calosoma sycophanta* (златист гъсеничар), *Carabus gigas*(голям бегач), *Carabus intricatus*(син бегач), *Lucanus cervus* (Бръмбър рогащ) , *Morimus funereus* (Буков сечко), *Rosalia alpina* (Алпийска розалия) , *Prionus coriarius*, *Platynus proximus*, *Molops alpestris kalofericus*, *Molops piceusbulgaricus*, *Pterostichus brucki*, *Cychrus semigranosus balcanicus*, *Formica rufa* (Червена горска мравка) .

184

Степен на проученост

Безгръбначната фауна на резерват „Лешница“ е много слабо проучена. По-нататъшни целенасочени фаунистични изследвания биха допринесли за значително обогатяване на информацията за видовия състав.

Заплахи и отрицателно действащи фактори

Първостепенна заплаха за биоразнообразието на безгръбначната фауна е системното изнасяне на паднала мъртва дървесина от резервата. Основното предназначение на такива територии е поддържането на еталонно биоразнообразие, което е немислимо при подобни антропогенни намеси. Една голяма част от тях регистрираните приоритетни видове са свързани пряко с наличието на мъртва дървесина. Видове като алпийската розалия (*Rosalia alpina*), буковия сечко (*Morimus funereus*) и еленовия рогащ (*Lucanus cervus*), чиито ларви се развиват в мъртва широколистна дървесина, силно биха намалили популацията си, ако на територията на резервата не се оставя поне една трета от падналите дървета.

Залесяването с иглолистни видове също оказва силно негативно влияние върху популацията на редица видове. Изчезването на старите букови гори лимитира хранителната база за развитие на някои твърдокрили.

В непосредствена близост до границите на резервата беше наблюдавано извеждането на интензивни сечи. Този факт значително намалява буферната роля на тези гранични площи. Имайки предвид, че основните застрашаващи фактори за буковите гори са: интензивно горско стопанство, твърде кратък турнус на сеч, изкореняване, внасяне на вредни вещества по въздуха, вреди от дивеч, би следвало да се обърне сериозно внимание на този проблем. Необходимо е да се осигури ограничаване на тази интензивна стопанска дейност в бившата буферната зона на резервата.

Провеждането на сечи, унищожаването на стари и хралупести дървета, изнасянето на мъртвата дървесина могат да доведат до влошаване на качествата, стесняване или унищожаване на горските местообитания и в резултат на това – до нарушаване на структурата на съобществата, прогонване или унищожаване на популациите на различни видове.

Събирането на защитени видове от колекционери може силно да повлияе върху числеността на някои от редките или приоритетни видове (например различни видове пеперуди и бръмбари).

Необходими мерки и препоръки:

1. Спазване на всички ограничения и забрани, действащи в момента на територията на резервата.
2. Съхраняване на естествените местообитания в непроменен вид.

3. Осигуряване на възможност за протичане на естествените сукцесионни изменения.
4. Контрол и ограничаване на извършваните горскостопански дейности в буферните територии.
5. Целенасочено оставяне на големи мъртви дървета (паднали и стоящи) с оглед поддържане на популациите на приоритетните видове, свързани с мъртвата дървесина.
6. Мониторинг върху състоянието на популациите на видовете: *Saga pedo* (Малка сага), *Calosoma sycophanta* (Златист гъсеничар), *Carabus gigas* (голям бегач), *Carabus intricatus* (син бегач), *Lucanus cervus* (Бръмбър розач), *Morimus funereus* (Буков сечко), *Rosalia alpina* (Алпийска розалия), *Prionus coriarius*, *Platynus proximus*, *Molops alpestris kalofericus*, *Molops piceusbulgaricus*, *Pterostichus brucki*, *Cychrus semigranosus balcanicus*.
7. Извършване на дългосрочни и задълбочени проучвания върху фауната в резервата, с цел допълване на видовете списъци и потенциално установяване на нови консервационно значими видове.

185

Вж. **Приложение №35.**

Подробности за безгръбначните животни в резервата са включени в **Приложение № 37: Окончателен доклад Проучване на видовия състав на водните безгръбначни животни в резерват „Лешница“** и **Приложение № 38: Окончателен доклад Проучване на видовете наземни безгръбначни животни в резерват „Лешница“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

1.15.2. Земноводни и влечуги

Литературен преглед

Земноводните и влечугите в резерват „Лешница“ и прилежащите територии не са били обект на специално (целенасочено) проучване. Данни за херпетофауната в района се съдържат в официално достъпната информация, резултат от теренната инвентаризация за защитена зона „Централен Балкан -буфер“ в периода 2006-2007 година и при реализацията на проект: "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", - обособена позиция 3 „Картиране и определяне природозащитното състояние на земноводни и влечуги“ – Разпространение и оценка в Защитена зона „Централен Балкан - буфер“ (BG0001493) <http://natura2000.moew.government.bg/>.

Те предоставят възможност за преценка кои от видовете биха могли да се срещат в изследваната територия., но липсват конкретни данни за обилието, плътността, половата и възрастова структура, хабитатното разпределение, сезонната и денонощната активност и други екологични характеристики на техните популации.

Описание на съвременното състояние/Видов състав

Представената в Плана за управление и настоящият Доклад информация относно херпетофауната в резервата и прилежащите територии е резултат на извършените теренни изследвания от цялата работна група „Фауна“ в период април – октомври 2014 година. Обобщени и представени са и отделни и епизодични наблюдения на експерта за видовете в периода 1993 – 2006 година.

Установеното ВИДОВОТО БОГАТСТВО на херпетофауната на резерват „Лешница“ включва:

❖ 7 вида земноводни - един вид от разред опашати и 6 вида безопашати, включени в 5 семейства. Това представлява 37 % от видовото богатство на национално ниво, като са представени 83 % от семействата.

❖ 10 вида влечуги- 5 вида гущери и 5 вида змии от 4 семейства в един разред, което е 27 % от видовото богатство с страната като са представени 33 % от семействата.

|86

На приложената тематична карта „земноводни и влечуги“ са представени характерни локалитети по GPS-координати на установени видове диференцирани като:

➤ Видове, свързани с водата - *Bombina bombina*, Червенокоремната бумка (Linnaeus, 1761), *Pelophylax ridibundus*, Голяма водна жаба (Pallas, 1771) и *Natrix natrix*, Жълтоухата водна змия (Linnaeus, 1758).

➤ Видове, свързани с гората – *Salamandra salamandra*, Дъждовник (Linnaeus, 1758), *Bufo bufo*, Кафява крастава жаба (Linnaeus, 1758), *Anguis fragilis/colchica* (слепок/крехар), *Coronella austriaca*, медянка (Laurenti, 1768)

➤ Видове на откритите места и поляни - *Lacerta viridis*, Зеленият гущер (Laurenti, 1768), *Podarcis tauricus*, Кримският гущер (Pallas, 1814), *Podarcis muralis*, Стенен гущер (Laurenti, 1768), *Zamenis longissimus*, Смок мишкар (Laurenti, 1768).

Консервационно значими видове

Установените консервационно значими видове са представени в таблицата в окончателният доклад с техния пълен природозащитен статус:

➤ От клас Земноводни (*Amphibia*) един представител е включен в Приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, 6 в Приложение № 3, а един вид е ресурсен /Приложение №4/. В Приложение № II на Бернската конвенция са включени 4 вида, а в Приложение № III – 5 вида. В Директива 92/43/ЕИО фигурира един вид от Приложение № II, 4 от Приложение № IV, съответно един в Приложение № V. В Червения списък на застрашените видове към IUCN, Версия 2010.2. (към 31.08.2010 г.) са включени 6 вида в категорията «слабо засегнати» (LC).

➤ От клас Влечуги (*Reptilia*) 9 представителя са включени в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие, В Приложение № II на Бернската конвенция са включени 9 вида, а в Приложение № III – два вида. В Директива 92/43/ЕИО фигурират 9 вида от Приложение № IV. В Червения списък на застрашените видове към IUCN, Версия 2010.2. (към 31.08.2010 г.) са включени 7 вида в категорията «слабо засегнати» (LC)

В Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие като защитени на територията на цялата страна са включени установените дъждовник (*Salamandra salamandra*), жълтокомна бумка (*Bombina variegata*), зелена крастава жаба (*Bufo viridis*), кафява крастава жаба (*Bufo bufo*), дървесница (*Hyla arborea*) горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*) от земноводните, а от влечугите късокрак гущер (*Ablepharus kitaibelii*), слепок /крехар/ (*Anguis fragilis/colchica*), зелен гущер (*Lacerta viridis*), кримски гущер (*Podarcis taurica*), стенен гущер (*Podarcis muralis*), голям стрелец (*Dolichophis caspius*), смок мишкар (*Zamenis longissimus*), медянка (*Coronella austriaca*) и сива водна змия (*Natrix tessellata*). В Приложение 2 на ЗБР е червенокоремна бумка (*Bombina bombina*).

Целеви вид по смисъла на Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*).

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Не следва да бъдат диференцирани видове земноводни или влечуги, които да бъдат обект на специални конзервационни или възстановителни мерки. Достатъчно е недопускане изграждането на бариерни прегради по поречието на река Лешница, затрудняващи миграциите или причиняващи фрагментация на популациите.

187

Степен на проученост

Предвид особеностите на сезонната активност и скрития начин на живот на болшинството видове състоянието на популациите им (обилие, полава и възрастова структура, плътност, смъртност, динамика...) е трудно установимо в рамките на сроковете на обществената поръчка.

Заплахи и отрицателно действащи фактори

Резерватната територия съхранява няколко типа местообитания, осигуряващи присъствието на разнообразие на херпетофауната.

Основно характерът и състава ѝ се определя от биогеографските условия и местообитанията, свързани с поречието и старопланинските склонове.

До деветдесетте години на миналия век силно негативно въздействие е оказвала дейността на старата кариера и донякъде промените в южната част, предизвикани от водохващания. В последните години антропопресата е единствено от трафика на МПС по горския път и засиленото човешко присъствие около него.

В устройваната територия обаче липсват бариерни прегради – асфалтови и силно натоварени пътища или други линейни обекти, големи компактни територии с неблагоприятни местообитания за видовете, населени места, обработваеми земи и др. Няма територии със силно влошено качество или унищожени от пожари. Не са отбелязани случаи на смъртност на индивиди в резултат от пътен трафик или пряко или косвено от човек, разораване на пасища, изсичане на гори, разчистване на храсти от пасища, интродукция или самонастаняване на конкурентни видове, пресушаване или необосновано зарибяване на водоеми, строителство.

Наблюдават се минимални по площ и степен замърсявания с локален характер около двете крайпътни чешми и заслони (беседки), проявяващи се инцидентно в летния сезон от пребиваването на туристи. Възможни са случаи на събиране на екземпляри. Няма регистрация на стопанска дейност в прилежащите територии, която да причинява каквото и да е въздействие.. При маловодие върху видовете, тясно свързани с водната среда, неблагоприятно въздействие оказват снижаването на кислородното съдържание и повишаването на температурата на водата. В горното течение на реката липсват емитери на замърсители във водите ѝ. Не бяха установени инвазивни и нетипични видове с каквато и да е експанзивност и степен на колонизиране и не са необходими мерки за унищожаване или ограничаване на разпространението им. Няма инвазивни, екзотични и нетипични видове и местообитания. Няма видове, които да подлежат на интродукция и/или реинтродукция с цел подобряване на биологичното разнообразие.

В тази връзка считаме, че не се налагат специални мерки за видовете от херпетофауната, извън общоподдържащите и конзервационни за резервата.

Вж. Приложение №40.

Подробности за състоянието на земноводни и влечуги в резервата са представени в **Приложение 39. Тематична карта „Земноводни и влечуги“ в Резерват „Лешница“**. **Приложение 40. „Установен вид състав на херпетофауната в Резерват Лешница“ и в Приложение №41 Окончателен доклад Проучване на видовия състав на земноводните и влечугите на територията на резерват „Лешница“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

188

1.15.3. Риби

Литературен преглед

Сведения за ихтиофауната на горната зона на р. Марица се срещат още при Heckel (1837), който съобщава за наличие на *Salmo fario* Linn. в донесения му материал от р. Марица. През 1929 г. в своя преглед на рибите на р. Тунджа Ковачев пише, че речната пъстърва (*Salmo trutta fario*) се среща в реките Мъглижка и Жребчевска. Проф. Морав (1931) изброява **24 вида риби**, обитаващи р. Тунджа, два от които са типични за горната зона - главоч (*Gottus gobio*) от сем. Главочи и речна пъстърва (*Trutta fario*) от сем. Пъстървови. През 1939 г. проф. Шишков посочва за река Марица видът *Trutta fario* (Балканска пъстърва). В своя труд, посветен на рибите на България, Дренски (1951) пише, че в реките от Беломорския водосбор се среща *Salmo fario macedonica*. През 1965 г. Михайлова публикува резултатите от изследвания на ихтиофауната на Тракия, проведени през шейсетте години на миналия век. Авторката съобщава за наличие на *Salmo irideus* (дъгова пъстърва) F. в речната система на река Марица. В дисертационния си труд Янков (1988) привежда данни за числеността и биомасата на речната пъстърва в реките Чая и Въча и двете от водосбора на река Марица. Янков (1988) посочва, че числеността на речната пъстърва в река Въча 1544 бр./ha и нейната биомаса – 70.07 kg/ha, са сред най-високите у нас, а в река Чая, съответно числеността – 531 бр./ha и биомасата – 28,17 kg/ha на речната пъстърва, са сред най-ниските установени за България. Янков (1988), обаче, не провежда изследвания във водни течения от водосбора на р. Тунджа и не публикува данни конкретно за тях. В своя преглед на ихтиофауната на България Stefanov (2007) твърди, че в Егейския басейн се среща като ендемит *Salmo macedonicus*. От посочените Kottelat and Freyhof (2007) ендемити на Балканския полуостров и на р. Марица четирите вида - струмския щипок (*Cobitis strumicae*), балканския щипок (*Sabanejewia balcanica*) маришка мряна (*Barbus cyclolepis*) и егейска кротушка (*Gobio bulgaricus*) вероятно се срещат в река Лешница.

От литературния преглед се вижда, че сведенията за ихтиофауната на р. Тунджа датират още от XIX век, а проучванията на видовия състав на рибната фауна продължава и до днес. Въпреки, че повечето автори са изследвали рибите на р. Марица, техните резултати до голяма степен се отнасят и за р. Тунджа, като неин ляв приток. В повечето публикации е посочен като характерен за горната зона на маришкия водосбор видът *Salmo trutta fario*, Балканската пъстърва. Някои автори (Georgiev, 2003; Kottelat and Frayhof, 2007) отричат изобщо възможността видът *Salmo trutta fario* да се е срещал по естествен път във водите на Егейския водосбор. Други считат, че в Егейския водосбор се среща *Salmo macedonicus*, Македонската пъстърва (Дренски, 1951; Stefanov, 2007), като ендемичен за този водосбор вид.

В последните десетилетия река Лешница, ежегодно се зарибява с пъстърва (по сведения на служителите на ст. Мазалат), най-вероятно с различен по произход зарибителен материал от пъстърва (Chelencova et al., 2012). Числеността и биомасата на пъстървите в голяма част от

притоците на Тунджа, в т. ч. и на река Лешница, е повлияна силно от антропогенното въздействие. Същевременно тази част от водните течения е олиготрофна, рибните запаси са ниски и при интензивен риболов бързо се изчерпват. Поради това числеността на пъстървата зависи и от внесените чрез заребяване риби. До известна степен те участват в риболовното изземване и предпазват част от размножителната част на популацията, тъй като имат различно хранително поведение и се ловят относително по-често на въдица от местните пъстърви (Champignellee et al., 2002; Plasseraud, 2003). Внесената при заребяване пъстърва нараства по-бързо, по-бързо достига разрешените за улов размери и бива излавяна често преди да се възпроизведе, въпреки това, макар и малка степен, се наблюдава хибридизация между внесените риби и рибите от местните популации (Champignellee et al., 2002). Според Chelencova et al. (2011, 2012) в българските реки тази хибридизация съвсем не е малка.

189

Описание на съвременното състояние/ Видов състав

В река Лешница са установени единствено речна пъстърва (*Salmo trutta*), внесена по всяка вероятност при многократните заребявания на реката. Поради ниската температура на водата, високата скорост на течението и вследствие на изградения в близост до с. Ясеново висок каменен бараж (над 1,5 m), маришка мряна в река Лешница, на територията на резерват „Лешница“ не се изкачва. От посочените Kottelat and Freyhof (2007) ендемити на Балканския полуостров и на р. Марица четирите вида - струмския щипок (*Cobitis strumicae*), балканския щипок (*Sabanejewia balcanica*) маришка мряна (*Barbus cyclolepis*) и егейска кротушка (*Gobio bulgaricus*) вероятно се срещат в река Лешница, под бента на реката при с. Ясеново. **В Приложение № 42. Тематична карта Риби в резерват "Лешница"** графично са изобразени установените видове при проведените изследвания.

Консервационно значими видове

Консервационно значими за река Лешница са струмския щипок (*Cobitis strumicae*), балканския щипок (*Sabanejewia balcanica*) маришка мряна (*Barbus cyclolepis*) и местната пъстърва (ако изобщо има оцелели екземпляри от нея).

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Обект на специални мерки трябва да бъде местната за водосбора на река Тунджа пъстърва.

Степен на проученост

Степен на проученост – много ниска. Не е напълно изяснено кой е местният вид пъстърва, населяващ горното течение на р. Тунджа, не е известно има ли оцелели екземпляри от нея в река Лешница и в другите реки от водосбора на река Тунджа.

Заплахи/ Отрицателно действащи фактори върху целевите видове и мерки за тяхното преодоляване.

Заплахи и отрицателно действащи фактори – липса на каквато и да е било информация относно видовия състав и генетичната структура на популацията на пъстървата в р. Лешница. Продължава зарибяването на реката с пъстърва с неместен и неясен произход.

Информация за установени консервационно значими видове от ихтиофауната е представена в Таблица № 44 и Таблица № 45 в Приложение 43. .

190

Подробности за състоянието на ихтиофауната в резервата са представени в **Приложение №43. Окончателен доклад Проучване на видовия състав на ихтиофауната на територията на резерват „Лешница“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

1.15.4. Птици

Литературен преглед

Орнитофауната на резервата не е била обект на специализирани проучвания. Данни за птиците в района на резерватната територия съществуват в трудовете на Дончев (1974), Янков (ред., 2007), Шурулинков и кол. (МОСВ, 2014). Извършените проучвания са първите по рода си, даващи конкретни данни за птиците в резерват „Лешница“.

Описание на съвременното състояние/ Видов състав

По време на инвентаризацията на орнитофауната на територията на резервата са установени 86 вида птици (**Приложение № 44, Таблица № 46**). Като сигурно гнездящи са определени 50 вида птици, а 6 са вероятно гнездящи. Общо 69 вида са класифицирани като сигурно или вероятно гнездящи на територията на резервата и в непосредствена близост до границите му. За 17 от установените видове считаме, че се срещат в резервата само по време на миграция, зимуване или скитане.

Консервационно значими видове

От установените 86 вида птици, 76 вида (88,4 %) са включени в Приложения II и/или III на Закона за биологичното разнообразие, а 15 (17,4 %) са в Червената книга на България. В Бернската конвенция са 85 вида (98,8 %), в Бонската са 25 (29,1 %), а в Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици присъстват 26 вида (30,2 %). В приложенията на CITES фигурират 12 вида (14 %). (**Приложение №44, Таблица № 47**).

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

От специални мерки се нуждаят дневните грабливи птици, черният щъркел, кокошевите птици, нощните грабливи птици и кълвачите, а също така и всички хралупогнездящи видове пойни птици и зависимите от старите гори и наличието на мъртва дървесина видове. Видовете с висок природозащитен статус също трябва да са обект на такива мерки. Като приоритетни за опазване видове птици в резерват „Лешница“ са определени 47 вида, които са посочени в (**Приложение №44, Таблица № 48**).

Степен на проученост

На ниво гнездова орнитофауна – висока степен на проученост, на ниво зимуващи, скитащи и мигриращи птици – средна, на ниво численост и плътност на видовете – ниска степен на проученост.

|91

Заплахи/ Отрицателно действащи фактори върху целевите видове и мерки за тяхното преодоляване.

1) Интензивни горскостопански сечи в териториите граничещи с резервата, включително и в буферната му територия.

Трайното подмладяване на определени горски участъци, премахването на старите хралупати дървета, редуцията на количествата суха стояща и паднала дървесна маса и промяната на основния дървесен вид в горите (реконструкции) създават обширни по площ територии, които са неподходящи за гнездене на редките видове птици, особено на видове с висока екологическа специализация като белогръбия кълвач, гълъба хралупар, червеногушата мухоловка и полубеловратата мухоловка, характерни за буковите гори на централните части на Стара планина.

2) Наличие на ветрогенераторен парк в близост до резервата.

На около 3 км. в посока север-северозапад от резервата се намира ветроенергиен парк, включващ 4 вятърни генератора. Наличието му е заплаха за обитаващите района реещи се птици като скалният орел, черният щъркел, обикновения мишелов и редица други мигриращи птици. Освен това планинските ливади, върху които са изградени ветрогенераторите, са вече опасни и непригодни за ловуване на тези видове. Съществуващите намерения за изграждане на ветроенергиен парк около връх Исполин ще обгради резерватната територия и ще заеме всички налични високопланински ливади около нея. Това ще има силно негативно въздействие върху засегнатите видове птици, ловните полета на хищните птици и ще увреди трайно местообитанията на тяхната плячка.

3) Безпокойство. Високи нива на шум заради АТВ-та и мотори, тежкотоварни машини, лов и сечи.

Минаващият по цялото протежение на резервата стабилизирания черен път, през последните години се използва интензивно от тежкотоварните машини за достъп до ветроенергийните паркове. Изнасянето на дървесината от множеството интензивни сечи в района също се извършва по него. Освен това все по често преминават туристи с АТВ-та и мотори. Негативното въздействие на този тип безпокойство се засилва от факта, че тези дейности се извършват в активния гнездов сезон. Друг източник на безпокойство са интензивните сечи и ловът в сзоната, отстояща на 1 km от границите на резервата. Необходими са мерки за ограничаване на безпокойството.

Подробности за състоянието на орнитофауната в резервата са включени в **Приложение № 45 - Тематична карта "Птици в резерват Лешница"** и **Приложение №46 Окончателен доклад Информация за орнитофауната на територията на резерват „Лешница“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

1.15.5. Бозайници

Литературен преглед

Бозайната фауна на резерват „Лешница“, установена по литературни данни и теренни проучвания, включва 39 вида наземни бозайници, от които 26 вида дребни бозайници и 13 вида едри бозайници. Справката включва и данни от теренните изследвания от фаза първа на проекта за картиране на защитените местообитания и видове от зоните на екологичната мрежа Натура 2000. Данни за биологична екстраполация са използвани от ЗТ „Централен Балкан буфер“ BG 0001493 и от отчетите на Предварителните проучвания върху фауната на ПП „Българка“.

192

Описание на съвременното състояние/ Видов състав

Предвид спецификата на местообитанията на резервата от списъка трябва да бъдат отчетени само като вероятни, до последващо научно установяване следните видове - от дребните бозайници – лаулугер и снежна полевка, а от едрите – черен и пъстър пор, златка и видра

Консервационно значими видове

Общо за всички видове наземни бозайници може да бъде констатиран следния природозащитен и консервационен статус – защитени по българското законодателство са 10 вида (4 вида дребни и 6 вида едри бозайници). В категориите на CITES са включени 4 вида, а 26 от видовете са в приложения II и III на Бернската конвенция.

Степен на проученост

Местообитанията в резервата според изискванията на отделните групировки от видове дребни бозайници, могат да бъдат класифицирани по следния начин: видове от комплекса на смесените широколистни гори, видове на старите букови гори, мезо-хидрофилни видове, обитаващи речните брегове, петрофилни видове, обитаващи скалните масиви, в близост до речния пролом. От защитените видове, предмет на конфликт на интереси са едрите хищници вълк и мечка, често несправедливо набеждавани като основен фактор за намаляването на едрия дивеч.

Информация за едрите бозайници, сред които и ловните обекти е събрана от служителите на ТП на ЛСД „Мазалат“. В близост до горната граница на резервата има изградени хранителни комплекси, където се извършват многократни сезонни наблюдения, данните от които се вписват в полеви дневник.

При теренните проучвания на резервата няколкократно бяха регистрирани следи от жизнената дейност на благороден елен – легла, фекалии, следи, дири и вървища. Плътността на вида е относително висока, което се дължи основно на ловно-стопанските мероприятия на ТП на ДЛС „Мазалат“, които стопанисват и охраняват дивеча в съседство на резервата. При проведени мониторингови наблюдения на РИОСВ Стара Загора и щатни служители на ДЛС през 2012 г. са регистрирани 5 кошути в непосредствена близост до резервата. Поради ловно стопанските мероприятия в района се предполага, че вида е с двойно по висока плътност от естествената за подобни местообитания или реално тя е 0,3- 0,4 бр. на 1 км. кв.

В ниските части на резервата, граничещи с открити обработваеми площи, нееднократно са наблюдавани сърни. Може да се счита, че в ниските припечни територии и в зоната на смесената

широколистна гора, вида е с относителна висока плътност от 1,0 до 2,5-3 бр. на км. кв.. При оптимални условия, този вид може да достигне два до три пъти по висока плътност.

От едрите хищници, срещащи се в района на резервата, по данни от таксации се счита, че територията се обитава от средно по две животни от вид. От измерените предни следи на мечка и намерените маркировки по стволове на дървета се установява, че района се обитава от една млада и една възрастна мечка. Предполага се, че района е местообитание на една двойка вълци, която регулярно се размножава. За мечките територията е преходна.

193

Добавянето на риса към списъците с вероятни видове бозайници за района, се нуждае от специални допълнителни проучвания. То е продиктувано от намирането на вида в района на местността Козята река в ПП „Българка“ от експерта по котки Дияна Златанова, която твърди, че следите са на възрастен женски индивид, водещ едно малко, което е първо сведение за размножаване на вида в България през последните 70 – 80 години. Предвид относително малката площ на резервата, то може да се счита, че територията му може да бъде използвана само като част от необходимата за съществуването на двойка рисове.

Заплахи/ Отрицателно действащи фактори върху целевите видове и мерки за тяхното преодоляване.

Основен проблем на вида е регулярното браконьерстване. Като един от основните видове жертви на завръщания се в България рис, се счита за приоритетно опазването на сърните в района като цяло.

При подхранването на дивеч на устроените хранителни комплекси, е много вероятно в района да се задържат едри хищници, търсещи си лесна плячка, а за мечката и лесна прехрана. По този начин се създават условия за възникване на конфликт на интереси, разрешаването на които трябва да става за сметка на разумно и толерантно поведение на ловостопанските подразделения и при необходимост да се търсят механизмите за обезщетяване при доказване на щети нанесени от защитените хищници. За избягване на такива конфликти на интереси между едрите хищници и дивечовъдите е разумно да се разработват професионални програми, като се черпи опит от водещи в природозащитата европейски държави, където тези проблеми вече са в историята и далечното минало.

Вж. **Приложение № 47. Видов състав и природозащитен статус в Резерват Лещница, Таблица 49.**

Подробности за състоянието на БОЗАЙНИЦИ в резервата са включени в **Приложение № 48– ТЕМАТИЧНА КАРТА „Бозайници в резерват Лещница“ и Приложение №49 Окончателен доклад „Бозайници“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

1.15.5.1. Прилепи

Литературен преглед

Досега в резерват „Лешница“ не са провеждани изследвания върху прилепите и техният видов състав, териториално разпределение и активност са напълно непознати. **Липсват литературни източници.**

| 94

Системни проучвания върху прилепите са провеждани в съседни територии (Природен парк „Българка“) от Борисов (2006), както и през 2012 г. в рамките на изработване на План за управление на Парка.

Описание на съвременното състояние/ Видов състав

В резултат на проведените теренни проучвания през 2014 г. в границите на резервата и в съседни територии с идентични екологични условия, бяха установени общо осем вида прилепи. Анализът на всички данни до момента ни позволява да считаме, че територията на резерват „Лешница“ се обитава и/или представлява потенциално местообитание на 14 вида прилепи (**Приложение №50, Таблица № 50, Приложение № 51. Тематична карта „Прилепи в резерват Лешница“**).

Консервационно значими видове

Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*) и Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*) – включени в Приложение II на Директива 92/43 на ЕС и могат да бъдат определени като видове, представляващи особен консервационен интерес. Цялата площ на резервата може да бъде считана като тяхно потенциално и особено благоприятно местообитание.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки.

Не се изискват специални мерки в територията на резервата по отношение на прилепите.

Степен на проученост

До 2014 г. в резервата не са провеждани проучвания върху прилепното съобщество.

В рамките на проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ са определени територии на потенциалните и ловни местообитания на прилепите в ЗЗ „Централен Балкан - буфер“, в чийто граници се намира и резерватът „Лешница“.

(<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0001493&siteType=HabitatDiractive>). Тези площи са определени на базата на моделиране и екстраполиране на наличните ГИС данни, както и частични данни при предходни полеви проучвания. Отчетени са абиотичните и биотичните фактори, създаващи подходящи условия за съществуването на вида в Защитената зона по Натура 2000 през различни стадии от неговия годишен жизнен цикъл.

Анализът на всички данни до момента ни позволява да считаме, че територията на резерват „Лешница“ се обитава и/или представлява потенциално местообитание на 14 вида прилепи. Консервационният статус на видовете е даден в **таблица № 42**.

Заплахи/ Отрицателно действащи фактори върху целевите видове и мерки за тяхното преодоляване.

Ограничителните и забранителни режими гарантират запазването на установеното видово разнообразие, както и подходящи условия за мигриращи видове, но територията на резервата е недостатъчна за поддържане на жизнеспособни популациите на прилепи. Отрицателно действащ фактор е горскостопанската дейност, свързана с изсичането на вековни широколистни и иглолистни гори в съседни територии. Тази дейност води до промяна на естествените характеристики на ловните местообитания на видовете, обитаващи резервата, тъй като техните ловни територии достигат на разстояние над 10 км от неговите граници. Тази горскостопанска дейност, макар и извън резервата, но в непосредствена негова близост, може да доведе до реално влошаване на важни популационни параметри на прилепите, като численост, плътност, площ на местообитанията, брой на убежищата и др., а в по-дългосрочен план и обедняване на видовото разнообразие.

195

За премахване или намаляване на въздействието на фактори, водещи до нестабилност на популациите на горски видове прилепи, са предложени следните мерки:

- ✓ Разширяване на площта на резервата.
- ✓ Забрана на сеч на разстояние 1 км от границите на резервата. Забрана на горскостопанска дейност през размножителния период на прилепите (от 15 април до 10-ти август) и по време на зимуване (от м. ноември до края на м. март), както в границите на резервата, така и на разстояние 1 км от неговите граници.
- ✓ Необходимо е проучване върху основните популационни характеристики на горските видове прилепи Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*) и Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*) и провеждане на дългосрочен мониторинг с цел установяване на трайни тенденции в състоянието на популациите и планиране на мерки за смекчаване на отрицателни тенденции.

Подробности са включени в **Приложение № 52. Окончателен доклад за Изследване на видовия състав на прилепите на територията на резерват „Лешница“**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ОБЕКТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.16.1. Население и демографска характеристика

|96

1.16.1.1. Брой население, възрастова и образователна структура, протичащите демографски процеси;

Населението на Казанлък към 2010 г. е 54 357 души. /Таблица № 53/. Това възлиза на 22,4% от населението на област Стара Загора. В Казанлък е съсредоточено 68% от населението на общината. Съотношението между представителите на двата пола е 100 мъже към 107 жени. Гъстотата на населението е 140 човека/км².

Таблица № 52. Съотношение между мъже и жени на територията на гр. Казанлък

Мъже	Жени
100	107

Таблица № 53. Брой на населението към 2010 г. спрямо предходните преброявания.

Година	1926	1928	1935	1936	1940	2007	2010
Население	11 780	12 500	15 276	15 629	18 459	57 855	54 357

Демографско състояние и тенденции

Икономическата криза дава отражение и в задълбочаването на демографските проблеми, свързани с процесите на раждаемост, смъртност, миграция на населението и не на последно място задълбочаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението в страната. Община Казанлък е на 2 място на ниво NUTS 4 в област Стара Загора по брой на населението:

–72 582 души към 01.02.2011 г., което представлява 21.8 % от населението на областта. В разпределението на населението на общинско ниво съществува ясно изразен дисбаланс между град Казанлък и останалите населени места. Населението на град Казанлък към началото на 2011 г. е 47 325 д. (65.2 % от населението на общината). Сред другите населени места в общината с относително по-голям брой население са гр. Крън 3322 д.и с. Копринка 2707 д., а с. Средногорово (213 д.) –с най-малък брой. За периода между двете преброявания населението на община Казанлък намалява с 8 952 души (-11.0 %), като отрицателният прираст на намалението е с по-високи стойности от средните за страната, Югоизточния район и на област Стара Загора.

В общината през 2008 г. са родени 718 (9.3 ‰), а през 2012 г. 662 деца (9.2 ‰). В област Стара Загора коефициентът на раждаемост през 2008 г. е (10.1 ‰) , а през 2012 г. (9.8 ‰). Коефициентът на раждаемостта в страната през 2008 г. е (10.2 ‰) и 2012 г. (9.5 ‰), или по този показател

общината има малко по-неблагоприятни позиции от средните за страната 0.3 п. и за област Стара Загора с 0.8 п. за 2012 г.

Смъртността е със значително по-високи стойности от раждаемостта. През последната години в общината е налице тенденция за слабо понижаване на общата смъртност, изразено в абсолютни числа. През 2012 когато са умрели 1084 д., а коефициента на общата смъртност е (15.1 ‰). През 2011 г. са умрели 1073 д. (14.5 ‰), 2010 г. са умрели 1150 д.(15.1 ‰). По отношение на смъртността през 2012 г. община Казанлък е с близки коефициенти от средните за страната (15.0 ‰) и на област Стара Загора(15.6 ‰).

197

Полово-възрастова структура.

Към 1.02.2011 г. жените са 37433 (51.6 %), мъжете са 35 148 души (48.4 %), или на 1000 мъже се падат 1 065 жени.

Таблица № 54. Възрастова структура на населението към 01.02.2011 г. (в %)

	0-14 г.	15-64 г.	65 г. +
България	13,2	68,3	18,5
Югоизточен район	14,8	68,8	18,4
Област Стара Загора	13,6	66,9	19,5
Община Казанлък	13,3	68	18,7

1.16.1.2. Кратка характеристика на структурата и тенденциите на трудовата заетост за селищата в района на защитената територия и общините.

Към 2012 г. икономически активните лица в община Казанлък наброяват 34 403 д. Този показател бележи намаление в сравнение с 2010 г., когато броят им е бил 40 045 д. По брой на икономически активни лица община Казанлък е втора в областта след община Стара Загора, която наброява 78 315 души, като трябва да се отбележи, че и тук икономическо активното население бележи спад в сравнение с данните от 2010 г.

Безработица

Към 30.11.2012 г. в община Казанлък регистрираните безработни лица са 3323 при 2420 през същия период на 2011 г. или увеличението е с 903 лица. Равнището на безработица в общината е 9.7 % при 7.3 % през м. ноември 2011 г. Средното равнище на безработица за страната през м. ноември 2011 г. е 11.3 % .

Към 30.11.2012 г. в община Казанлък са регистрирани 1897 безработни лица от женски пол. Съотношението мъже:жени през месец ноември 2012 г. е 43.0: 57.0 при 44.2: 55.8 през същия период на 2011 г.

1.16.1.3. Кратко описание на основните дейности на населението.

Общината е важен икономически център с утвърдени промишлени традиции потенциал за ново развитие. В икономиката на община Казанлък са застъпени почти всички отрасли на материалното производство, като традиционни са секторите на производство на машини и оборудване, метали и метални изделия, текстил и облекло, производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини, производство на дървен материал. Казанлък е втората по големина и значимост община в икономиката на област Стара Загора. По данни ТСБ Стара Загора към края на 2011 г. броят на икономически активните предприятия в общината е 3032 и представлява дял от 21.2 % предприятията в цялата Старозагорска област.

198

Промисленост

Секторната структура на областната икономика се запазва – превес и увеличаващ се дял на индустрията, стабилен висок принос на услугите и скромнен, но стабилен и леко нарастващ аграрен сектор.

Преработващата промисленост е традиционно водещ, структуроопределящ сектор за икономическото развитие на община Казанлък. По данни на ТСБ за 2011 г. в сектора работят 441 предприятия, които са произвели продукция за 14 478 хил. лв. Това представлява 67.7 % от произведеното в общината. Секторът разполага с 45.5 % (520 377 хил. лв.) от нетните приходи от продажби и 62.5 % (14478) от заетите лица.

Търговия и услуги

В община Казанлък се запазва тенденцията от предходните години най-големият брой фирми да е в отрасъла „Търговия и ремонт на автомобили и битова техника“, като в последните години се развиват и услугите, влизащи в дейността на неправителствени организации. През 2011 г. в отрасъла работят 1325 предприятия, това представлява 43.7 % от предприятията в общината. Секторът разполага с 31.3 % (357781 хил. лв.) от нетните приходи от продажби и 16.8 % (3894) от заетите лица.

Селско и горско стопанство

По данни на ТСБ за 2011 г. в сектора работят 98 предприятия, които са произвели продукция за 13 250 хил. лв. Това представлява 1.6 % от произведеното в общината. Секторът разполага с 1.3 % (15 193 хил. лв.) от нетните приходи от продажби и 1.8 % (407) от заетите лица.

Представените данни определят скромната роля на сектора в общинската икономика.

Селско стопанство

Отрасловата структура на селското стопанство на общината има растениевъдно-животновъден характер.

Растениевъдство

Основна култура е пшеницата, следвана от слънчоглед, ръж и ечемик. Фуражните култури са с незначителни площи. Преобладаващото производство е върху окрупнени площи, с добра агро-култура, но сравнително амортизиран машинен парк. Въпреки, че пшеницата заема най-много

площ, общината не е типичен производител на зърно. Поради по-хладния климат средните добиви от пшеница са под средните за областта и страната. В общината има традиции и в производството на етерично-маслените култури. Пренесена от Индия през Персия, Сирия и Турция, маслодайната роза намира тук всички благоприятни за виреене условия-подходяща температура, висока влажност и леки песъчливи канелено-горски почви. Отглеждат се още лавандула, мента, копър, резене, салвия, маточина, шипка и голям брой билки и подправки.

| 99

Животновъдство

Средната годишна продуктивност за отглежданите в Старозагорска област животни и птици е далеч под генетичните им възможности. В породно и продуктивно направление говедовъдството е ориентирано към производство на мляко.

Горско стопанство

Горите и горските земи собственост на община Казанлък са разположени в териториалния обхват на ДГС „Казанлък“, на част от територията на община гр. Казанлък. В Стара планина и Средна гора горите образуват плътни комплекси, разпокъсани на места от по-малки или по-големи по площ земеделски земи. В Казанлъшката котловина, част от горите са разположени в поречието на р. Тунджа, а по-големи кории са останали в близост до селата Ръжена, Черганово и Копринка.

Общински гори и горски земи има във всички землища попадащи на територията държавното горско стопанство, общо 17 на брой.

1.16.2. Селищна мрежа

Община Казанлък е разположена в централната част на Република България. Намира се в подножието на Стара планина в Казанлъшката котловина, която е част от Розовата долина, известна със своята красота и плодородие.. Разположена е в североизточната част на Южния централен район за планиране, в област Стара Загора. Тя граничи на север с общините Севлиево, Габрово и Трявна, на изток с община Мъглиж, на юг с общините Стара Загора и Братя Даскалови, а на запад с община Павел Бана.

Селищната мрежа в територията на общината се е формирала в зависимост от природните и теренни условия и с оглед развитието на поминъка на населението. Тя се състои от 20 селища, 3 града и 17 села.

Съгласно Наредба No 7 на МРРБ/22.12. 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видови територии и устройствени зони селищата от Казанлък попадат в следните категории:

- “средни градове” –гр. Казанлък - 47325 жители;
- “много малки градове” -гр. Шипка 1336 ж. и гр. Крън 3322 жители;
- големи села (с население от 2 000 до 5 000 жители)-3 села (с. Енина, с. Копринка и с. Бузовград);
- средни села (с население от 1000 до 2000 жители) -7 села (с. Горна Черковище, с. Кънчево, с. Овощник, с. Розово, с. Ръжена, с. Хаджидимитрово, с. Шейново);
- малки села (с население от 250 до 1000 жители) - 5 села (с. Голямо Дряново, с. Долно Изворово, с. Дунавци, с. Черганово, с. Ясеново);

- много малки села (с население до 250 жители) -1 село (с. Средногорово –213 души).

Средната селищна гъстота (3.1 селища на 100 км²) е по-малка от тази за страната (около 4.8) и област Стара Загора (около 4.0). Равнинните условия и земеделската култура на бита е обусловило появата на множество селски населени места в общината. Средното отстояние между населените места е около 4.8 км, което е добра предпоставка за формиране и функциониране на единна жизнена териториална-селищна среда.

| 100

Като цяло селищната мрежа може да се определи като мозаечно-дисперсно разположена в територията. Условно може да се определят две зони на насищане на населените места- градска и аграрна. Градската зона обхваща 3 населени места с население – 71.6 % от общото. Аграрната зона обхваща останалите 17 населени места с население – 28.4 % от общото.

1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради

Територията на населените места и другите урбанизирани територии заема 50651 дка площ (8.0% - значително над средното за страната 5.0%).

Централното местоположение на Община Казанлък е предпоставка за бърза транспортна връзка, превоз на товари, туризъм с останалите градове в страната. Това е добра възможност за безпроблемни производствени, административни и бизнес отношения.

Пътната инфраструктура в община Казанлък е представена от участъците на първокласните републикански пътища I-5 и I-6, преминаващи през територията на общината и пресичащи се в общинския център, участъка от второкласния път II-56, отсечките на третокласните пътища III-608, III-5601, III-5005 и от общинската пътна мрежа.

1.16.4. Туризъм и рекреация

Със Заповед № 906 от 30.08.2004 г. на МОСВ са определени две пътеки за посетители :

1. Пътека, минаваща през отдел № 49 по Лесоустройствен проект на Държавно лесничество Казанлък от 1991 г. Пътеката преминава по черния път.
2. Пътека, минаваща през отдел № 49 по Лесоустройствен проект на Държавно лесничество Казанлък от 1991 г., като следва посока север-юг.

1.16.5. Информираност на обществеността за резервата и отношението към него.

1.16.5.1. Ниво на информираност на обществеността за резервата и отношението на местното население към него на база анкети или друга информация;

За целите на Плана е проведено анкетиране сред местното население от различни възрастови групи. Резултатите показват, че хората проявяват интерес към защитената територия и смятат, че няма достатъчно информация за нейното значение. Оценката на анкетирания е, че в с. Ясеново липсват качествени туристически услуги и условия за реализация на младите хора.

1.16.5.2. Дейността на РИОСВ и на териториалните подразделения на ИАГ (ДЛС/ДГС) за резервата, други органи, организации и лица по отношение на образователни проекти и програми, производство и разпространението на информационни и рекламни материали за резервата, работа с медии и др.

Няма данни организации или лица да са извършвали дейности по образователни проекти и програми, производство и разпространението на информационни и рекламни материали за резервата, работа с медии и др.

| 101

1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

1.17.1. Описание на горскостопанските дейности и функциите на горите в прилежащите на резервата територии. Залесяване с нетипични/ инвазивни, включително чужди дървесни и храстови видове в непосредствена близост с резервата.

Буферната зона, прекатегоризирана в защитена местност, имаща предназначение да защитава резервата не образува защитна ивица около границите на резервата. Разположена е от северната и източната му страна. Западната страна на резервата не е защитена.

Растителността в защитената местност е близка до тази в резервата. От северната страна са разположени букови гори на средна възраст 70 години. От източната страна насажденията са нискорпродуктивни келявгабъррови и мъждрянови формации на скални и урвести терени с единично участие на космат дъб, офика, цер и габър, черен бор и други широколистни. От североизточната страна насажденията са дъбови, от издънков произход на средна възраст 50 години.

В защитената местност не са проектирани сечи, залесявания и противопожарни просеки и ловностопански мероприятия. В нея не се води стопанска дейност. В останалите прилежащи територии около резервата са проектирани отгледни и възобновителни сечи, които се извеждат, съгласно действащата нормативна уредба и не оказват влияние върху растителността в резервата.

Наличие на чуждоземни и инвазивни дървесни и храстови видове в прилежащите територии на резервата няма.

1.17.2. Описание на ловно и рибно устройствените дейности, като се посочат конкретните райони и начините на ползване.

Рибностопанските мероприятия в река Лешница се изразяват в периодично зарибяване с пъстървов еднолетен зарибителен материал от страна на ДЛС Мазалат. Внесеният зарибителен материал е произведен в рибовъдните стопанства у нас и е с неместен, за района на р. Лешница, произход. Като в пъстървовата зона на цялата страна, така и в района на р. Лешница няма стриктно водена риболовна статистика. Няма информация за уловените количества по години. В река Лешница не са провеждани проучвания на числеността, биомасата и произхода на речната пъстърва в реката.

Ловът във резервата и буферната му зона, която е ЗТ (Защитена територия) със статут ЗМ (защитена местност) е забранен. Граничните територии са на ТП ДЛС „Мазалат“ на ЮИДП

(Югоизточно държавно предприятие) Сливен, които имат сключен договор за съвместна дейност за стопанисване и ползване на дивеча от 2014 г.

За подпомагане на естественото възпроизводство на рибите, за подобряване на условията за любителски риболов, за възстановяване на генофонда на пъстървата, за възстановяване на първоначалния вид на рибните сообщества в река Лешница, в резерват „Лешница“, считаме за целесъобразно извършването на следните мероприятия:

| 102

1). За преодоляване на фрагментирането на р. Лешница да се изгради траен бетонен рибен проход на бента реката при с. Ясеново или в случай, че бентът няма понастоящем никакви функции, да бъде разрушен. Това ще допринесе за намаляване на генетичната изолация на пъстървата в река Лешница и ще даде възможност на видовете, населяващи реката, под бента на с. Ясеново, да се изкачват нагоре по-течението на реката.

2). Река Лешница е зарибявана в продължение на години с различен по произход зарибителен материал от речна пъстърва и местната пъстърва е вероятно напълно изчезнала. Въпреки това не би следвало да се спират зарибителните мероприятия. При интензивен риболов, естественото възпроизводство едва ли ще може да компенсира изземването от човека. Желателно е той да остане такъв. Близостта на ловоустроените територии и по-честото присъствие на охрана по реката ще способства за опазване на рибната фауна. Освен това считаме, че с бъдещите зарибителни мероприятия в реката може и трябва да се потърси възможност да се пристъпи към постепенна смяна на пъстървата, обитаваща понастоящем реката, с пъстърва, произхождаща от местни за района родителски форми (ако се докаже, че има такива). За целта ще е необходимо да се уловят разплодници от ненарушена популация в Централна Стара планина, задължително от водно течение, спадащо към Егейския водосбор и да се произведе зарибителен материал от тях за целите на зарибяването. Като зарибителна норма за поддържане на запаса може да се използва изчислената и предложена от Leger (1930) (по Nadaud, 1955) и приложена от Kirka (1969) зарибителна норма за средно богати на храна водни течения от 0,2 еднолетни пъстърви на 1 m² водна площ.

3). Имайки в предвид значимостта на резерват „Лешница“ препоръчваме река Лешница да бъде включена в бъдещите проекти за изследване на генетичната структура на речната пъстърва. Желателно е да се потърси най-близката линия до местната пъстърва за производство на зарибителен материал за река Лешница.

Подробности за състоянието на ихтиофауната в резервата са включени в **Приложение №43 Окончателен доклад ихтиофауна**, СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ – БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

1.17.3. Описание на настоящите дейности на населението: земеделие, риболов, животновъдство, промишлени производства, строителство на инфраструктурни обекти, туризъм, народни занаяти и традиционни производства.

В община Казанлък активна стопанска дейност през 2006 г. осъществяват 2541 фирми. Производствените предприятия са 328. В града са концентрирани около 90% от мощностите в подотрасъл „Хидравлика и пневматика“ на страната.

Най-динамично се развиват производството на химически вещества и влакна (оперираща ефективност от 28,47 пункта); дървообработващата промишленост (20,68 пункта ОЕ*) и текстилната промишленост (18,42 пункта ОЕ). С търговия и услуги се занимават 1294

фирми. Заети с трудова дейност в предприятия, работещи на територията на общината, са 21 915 души. На територията работят предприятия за производство на вълнен текстил; предприятие за производство на конци, преди за ръчно и машинно плетене, хавлии и хавлиени изделия; за технически тъкани; текстилно предприятие за производство на изкуствена коприна.

Казанлък е център на розопроизводителен район с вековни традиции при извличането на розово масло и на други етерични масла — мента, лавандула, босилек, невен. Наблюдава се развитие в сферата на ИТ индустрията, продажбата и сервиза на компютърна и офис техника.

Туризмът в община Казанлък има утвърдени традиции и отлични предпоставки за бъдещо развитие на основата на близостта до живописния национален парк Централен Балкан; горещите минерални извори с лечебни свойства около с. Овощник; казанлъшката маслодайна роза. В Казанлък се намира и единственият в света Музей на маслодайната роза. Амбицията на община Казанлък е празникът на розата да се превърне в национален, а отглеждането на рози и производството на розово масло да се развива приоритетно.

| 103

1.17.4. Описание на вида, състоянието и влиянието на застроените прилежащи територии.

Около резервата е обявена буферна зона, впоследствие прекатегоризирана в защитена местност „Сечи камък“, която не образува защитен пояс около резервата, а защитава само неговата северна и източна граница. Западната и югозападната граница на резервата не е защитена. Прилежащите територии около резервата са горски територии. Няма застрояване и негативно влияние върху растителността на резервата.

Защитена местност Сечи камък

Буферна зона на резерват „Лешница“ е обявена със заповед №793 от 10.08.1984 г. на КОПС на основание чл.3 от Наредба №4 на КОПС от 1980 г., включва подотдели, като общата им площ не е спомената:

- 32 а част (2,7 ха), , б част (0,7 ха) , д част (1,5 ха), 2 част (1,0 ха)
- 43 а, 1
- 48 а част (8,5 ха), , е част (11,0 ха)
- 49 г част (1,6 ха), , д част (12,5 ха), 7
- 50 а, б
- 52 б

Със заповед № РД 525/12.07.2007 г. на МОСВ на основание §78 ал.1 от преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за биологичното разнообразие във връзка с чл.5 т.6 от Закона за защитените територии буферната зона на резерват „Лешница“ е прекатегоризирана в защитена местност „Сечи камък“, като запазва обхвата , границите и режимите определени със предходната заповед. Според последния горскостопански план на ДЛС Мазалат включва следните подотдели, чиято обща площ е **133,6 ха**:

- 632 л, м – с обща площ 21,1 ха
- 643 а, 1 – с обща площ 11,7 ха
- 648 а, е, 1 – с обща площ 34,0 ха
- 649 а, 1 – с обща площ 11,5 ха
- 650 а, б – с обща площ 31,4 ха
- 652 б – с обща площ 23,9 ха

1.17.5. Описание на начина на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии.

В близост до резервата няма обработваеми селскостопански земи. Резерватът е заобиколен от горски територии.

ПЪРВА ОЦЕНКА

1.18.ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Екологичната оценка е извършена на базата на събраната информация за абиотични и биотични елементи и социално-икономическа характеристика. ЕО е направена по възприети общоевропейски критерии (уязвимост, рядкост, естественост, типичност, размери, биологично разнообразие и консервационно значение, стабилност и нестабилност). Оценка на територията, съгласно посочените критерии е представена в степени (: “ниска”, “средна”, “висока”) и значение (“национално”, “европейско”, “световно”)

| 105

1.18.1. Уязвимост

1.18.1.1 Установените видове и местообитания от гледна точка на тяхната уязвимост от антропогенни и естествени процеси и въздействия (пожари и др).

Установените групи, които са с висока уязвимост от антропогенни и естествени процеси и въздействия са “Ихтиофауна”, “Птици” и “Едри бозайници”. Причините могат да бъдат дългогодишно внасяне на зарибителен материал от пъстърва с чужд за района произход, преграждане на реката с бентове без рибни проходи и фрагментиране на популациите на рибите; в конфликт на интереси с други видове, безпокойство, браконьерство и всякакъв тип промени в местообитанията както в защитената територия, така и в района, в който се намира.

Подробна информация за степента на уязвимост за отделните групи видове, причини и необходими мерки за намаляване са посочени в **Приложение № 53. Екологична оценка**.

1.18.1.1.1 Растителност

Природни местообитания

По отношение на “Природните местообитания”, резерват „Лешница“ има ниска степен на уязвимост. На територията на резервата са установени четири природни местообитания, които са включени в Приложение 1 на ЗБР и Директива 92/43/ЕЕС. Основна заплаха за тревните съобщества, които имат ограничено разпространение е обрастването им с храсти и дървета. Има и потенциална опасност от браконьерство, каламитети, ветровали, снеговали и пожари.

Висши и лечебни растения

Относно висши и лечебни растения резерват “Лешница” има ниска степен на уязвимост. Някои видовете висши и лечебни растения могат да бъдат повлияни негативно процесите на охроставяване на тревните съобщества.

Мъхове

По отношение на „Мъховата флора“ има ниска степен на уязвимост, тъй като е запазена поради резерватния режим на управление и слабата антропогенна повлияност.

Лишеи

По отношение на „Лишейната микота“ резерватът има ниска степен на уязвимост, тъй като е запазена и слабо антропогенно повлияна поради резерватния режим на управление.

| 106

Макромицети

По отношение на Макромицетите резерватът е оценен със средна степен на уязвимост. На територията на резервата е наблюдавано събиране на диворастящи гъби.

1.18.1.1.2. Безгръбначни животни

Сухоzemни безгръбначни

Фауната от безгръбначни животни като цяло е малко уязвима, поради сравнително устойчивите условия в местообитанията. Опасност представляват неконтролираното изнасяне на мъртвата дървесина и интензивната сеч в буферните територии.

Водни безгръбначни

Фауната от водни безгръбначни е чувствителна към промени във водното качество и хидрологичните условия. Опасност представлява извършването на сечи в района на водосбора на реката.

1.18.1.1.3. Земноводни и влечуги

Херпетофауната е слабо уязвима, тъй като местообитанията са стабилни и устойчиви. Не се наблюдава деградация на местообитания или значими промени. Тясно свързаните с течението на река Лешница видове са приспособени към сезонните вариации в нейните характеристики, но са чувствителни към значителни промени в средата – воден отток, силно изразени и продължителни периоди на маловодие или високи води, драстично спадане на кислородното съдържание, РН, замътване, евтрофикация, емитиране на замърсители.

1.18.1.1.4. Риби

Уязвимостта на „Ихтиофауната“ е висока поради дългогодишно внасяне на зарибителен материал от пъстърва с чужд за района произход, преграждане на реката с бентове без рибни проходи и фрагментиране на популациите на рибите, наличие на пътно трасе до коритото на реката създаващо много добри условия за браконьерство.

1.18.1.1.5 Птици

Орнитофауната е много чувствителна на безпокойство, браконьерство и всякакъв тип промени в местообитанията както в защитената територия, така и в района, в който се намира.

1.18.1.1.6 Бозайници

| 107

Като цяло уязвимостта на територията от преки антропогенни и естествени въздействия върху бозайниците е ниска за дребните и средна за едрите.

За дребните наземни бозайници, обитаващи повърхностния земен пласт, не се констатира отрицателни антропогенни въздействия.

Прилепи

По отношение на прилепи резерватът има средна степен на уязвимост.

Причините се изразяват във факта, че малката площ на резервата е само част от индивидуалните ловни територии на регистрираните видове прилепи. Провеждащите се в непосредствена близост сечи на вековни иглолистни и широколистни гори, определят средна степен на уязвимост на техните популации поради наличието на следните заплахи: безпокойство, промяна на естествените характеристики в индивидуалните ловни територии на видовете и загуба на убежища. Макар и фактор, чието проявление е извън територията на резервата, то влиянието върху популациите на прилепите, обитаващи резервата е съществено и може да доведе до снижаване на тяхната численост и плътност.

1.18.1.2. Оценка на необходимостта от мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие.

1.18.1.2.1. Растителност

Природни местообитания

Строгий резерватен режим не допуска осъществяване на мерки, освен в случай на бедствено положение.

Висши и лечебни растения

Тъй като някои видове висши и лечебни растения могат да бъдат повлияни негативно от процесите на охроставяване в тревните съобщества се препоръчва да се извършва мониторинг на видовете.

Мъхове

Като необходима мярка за премахване на фактори и намаляване на тяхното въздействие се препоръчва да се извършва мониторинг на състоянието.

Лишеи

Като необходима мярка за премахване на фактори и намаляване на тяхното въздействие се препоръчва да се извършва мониторинг на състоянието.

Макромицети

Препоръчва се необходима мярка за намаляване на отрицателно въздействие върху макромицети да бъде предотвратяване и недопускане на събиране надиворастящи гъби както и извършване на мониторинг.

| 108

1.18.1.2.2 Безгръбначни животни

Сухоzemни безгръбначни

Препоръчва се контрол и ограничаване на извършваните горскостопански дейности в буферните територии и мониторинг върху състоянието на популациите на видовете *Saga pedo*, *Calosoma sycophanta*, *Carabus gigas*, *Carabus intricatus*, *Lucanus cervus*, *Morimus funereus*, *Rosalia alpina*, *Prionus coriarius* и българските и балкански ендемити.

Водни безгръбначни

Препоръчва се прекратяване на сечите в защитената местност около резервата и мониторинг върху състоянието на популациите на видовете.

1.18.1.2.3 Земноводни и влечуги

Не са необходими специални мерки в резерватната територия. Препоръчва се да не се допуска въздействие върху качеството и количеството на водите на река Лешница в участъка над нея. Изграждането на пълноценен и ефективен рибен проход на баража, разположен в южната граница би спомогнало за снижаване на уязвимостта и на популациите на земноводни и влечуги.

1.18.1.2.4. Риб

За преодоляване на заплахите е нужно да се потърси начин за зарибяване с местна за района пъстърва и да се изградят рибни проходи и байпаси на преградните съоръжения.

1.18.1.2.5. Птици

Недопускане на изграждането на нови ветрогенератори в района на резервата. Да не се извършват никакви горскостопански мероприятия на територията на резервата и граничната защитена местност „Сечи камък“, охранителен буфер на резервата. Недопускане на интензивни горски сечи в прилежащите на резервата територии. Повишаване на контрола от страна РИОСВ – Стара Загора за ограничаване на браконьерството и всякакви типове безпокойство за птиците.

1.18.1.2.6 Бозайници

За едрите бозайници територията е само малка по площ част от техните естествени местообитания. За вълка, риса, мечката, благородния елен и дивата свиня, района на индивидуалния участък може да е 50 до 100 км. кв., поради което опазването на тези бозайници изисква коопериране на силите и на съседните райони в обща природозащитна структура. Едрите хищници са в конфликт на интереси с дивечовъдите, което налага въвеждането на принципа на толерантност и търпимост, а при необходимост и изработване на механизми за компенсации при евентуално регистриране на щети.

Прилепи

За подобряване на природозащитното състояние на популациите на горските видове прилепи, обитаващи резервата е необходимо разширяване на неговата площ. Препоръчваме това разширение да бъде в източна посока до връх масива на връх Исполин. В тази площ могат да бъдат включени и територии, върху които вече е проведена сеч, но са запазени единични стари букови дървета. По този начин ще бъде намалено безпокойството и ще бъде гарантирано запазването на съществуващи убежища на горски видове прилепи и устойчивото състояние на популациите в дългосрочен план.

Забрана за каквато и да било сеч на разстояние 1 км от границите на резервата. Забрана за каквато и да било горскостопанска дейност през размножителния период на прилепите (от 15 април до 10-ти август) и по време на зимуване (от м. ноември до края на м. март), както в границите на резервата, така и на разстояние 1 км от неговите граници.

| 109

1.18.2. Рядкост

1.18.2.1. Оценка на рядкостта на видовете и местообитанията в световен, европейски, национален и локален мащаб по отношение на:

1.18.2.1.1. Растителност

Природни местообитания

По отношение на природни местообитания резерват Лешница е със средна степен по критерии рядкост. Установените местообитания имат национално и европейски значение. На територията на резервата са установени четири природни местообитания, които са включени в приложение 1 на ЗБР и Директива 92/43/ЕЕС. Тези природни местообитания имат широко разпространение на територията на страната и централна Стара планина.

Висши и лечебни растения

На територията на резервата са установени 13 вида с конзервационна значимост. Четири вида – *Acer heldreichii* /Планинският явор/, *Haberlea rhodopensis* /Родопският силивряк/, *Atropa bella-donna* /Беладоната/ и *Laserpitium siler* /Планински лазерпициум/ са включени в Червения списък на висшите растения в България). Пет вида са балкански ендемити – *Cirsium appendiculatum* /Балканска паламида/, *Scabiosa triniifolia* /Триниелустна самогризка/, *Haberlea rhodopensis* /Родопски силивряк/, *Sesleria latifolia* и *Achillea clypeolata* /Жълт равнец/. В приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие попадат *Acer heldreichii* /Планинският явор/ и *Haberlea rhodopensis* /Родопският силивряк/, а в приложение 4 – три вида. В CITES са включени три вида – *Cephalanthera rubra* /Червен главопрашник/, *Dactylorhiza saccifera* /Торбест дланокоренник/ и *Neottia nidus-avis* /Истинската гнездовка/. Също така на територията на резервата 5 вида лечебни растения са с природозащитен статус. Три вида (*Haberlea rhodopensis*, *Atropa bella-donna* /Беладоната/ и *Laserpitium siler* /Планински лазерпициум/) са включени в Червения списък на висшите растения в България. Два вида са балкански ендемити – *Haberlea rhodopensis* /Родопският силивряк/ и *Achillea clypeolata* /Жълт равнец/. В приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие попада *Haberlea rhodopensis* /Родопският силивряк/, а в приложение 4 – *Lilium martagon* /Петровият кръст/. Също така 8 вида (*Primula veris* /Лечебна

излика/ , *Artemisia alba*, *Atropa bella-donna* /Беладоната/ , *Phyllitis scolopendrium* /Волски език/ , *Valeriana officinalis* /Лечебна диланка/ , *Asplenium trichomanes* /Страшниче/ , *Asarum europaeum* /Копитник/ , *Althaea officinalis* /Лечебната ружа/ са със специален режим на ползване и опазване съгласно Заповед на МОСВ № РД 83/2014. Всички гореспоменати видове са разпространени и в други райони на страната.

| 110

Мъхове, лишеи, макромицети

По отношение на мъхове, лишеи и макромицети резерватът има ниска степен на рядкост. Установените видове са с локално и национално значение . В състава на мъховата флора участват видове, които са широко разпространени в изследваните природни местообитания на територията на страната.

Лишеите са относително широко разпространени в нашата страна.

Известните видове макромицети са разпространени на територията на страната и в установените природни местообитания.

1.18.2.1.2 Безгръбначни животни

По отношение на безгръбначните резерват Лешница е със средна степен рядкост .

Сухоzemни безгръбначни

В резервата са установени два български (*Platynus proximus*, *Molops alpestris kalofericus*), един източнобалкански (*Molops piceus bulgaricus*) и два балкански (*Pterostichus brucki*, *Cychrus semigranosus balcanicus*) ендемита.

Водни безгръбначни

Повечето от установените видове са често срещани в този тип водни басейни. Видът *Austropotamobius torrentium* (Schränk 1803) не беше установен в рамките на резервата.

1.18.2.1.3.Земноводни и влечуги

По отношение на Земноводни и влечуги липсват редки видове сред установения видов състав, поради което оценката за рядкост е ниска.

1.18.2.1.4 Риби

Средна степен по критерии Рядкост.

1.18.2.1.5.Птици

В резервата са установени редица редки и защитени видове, поради което степента на рядкост е висока.

1.18.2.1.6 Бозайници

Дребните бозайници имат ниска степен на рядкост.

От дребните бозайници не се констатира редки видове, но се констатира интересни съобщества от дребни бозайници, характерни за буковия планински пояс.

От едрите бозайници като приоритетен рядък вид се определя риса, който изисква строг контрол върху експлоатацията на неговите основни жертви, които са и ловни обекти – сърната и заека.

| 111

Прилепи

По отношение на прилепи резерватът има ниска степен на рядкост, тъй като не са установени редки видове.

1.18.2.2. Оценка на негативните тенденции в числеността на видове.

1.18.2.2.1. Растителност

Природни местообитания

За природните местообитания не са необходими прилагането на мерки за премахване на фактори и/или намаляване на тяхното въздействие.

Висши растения и лечебните видове

Относно висшите растения и лечебните видове се препоръчва мониторинг, тъй като потенциалната тенденция с негативно въздействие върху числеността на някои видовете, които влизат в състава на тревните съобщества е процесът на охравствяване.

По отношение на мъхове, лишеи и макромицети не е установена необходимост от препоръки относно регулиране, запазване на видовете по отношение на показателя рядкост.

1.18.2.2.2. Безгръбначни животни

Като необходими мерки могат да се определят осъществяване на мониторинг на популациите и извършване на допълнителни изследвания за установяване състоянието и плътността на популациите на вида *Austropotamobius torrentium* (Schrank 1803).

1.18.2.2.3. Земноводни и влечуги

Тъй като сред установения видов състав не са установени редки видове, не са необходими специални мерки.

1.18.2.2.4. Риби

Количеството на пъстървата в река Лешница се поддържа чрез зарибяване, но вероятно оцелелите екземпляри (ако има такива) от местната за района пъстърва са твърде малко. Маришката мряна не би могла да се изкачи много високо по течението на река Лешница поради високата скорост на течението и студената вода. Бентът на р. Лешница при с. Ясеново със своята височина от около 1,5m не позволява преминаването на маришката мряна и в по-долната, смесена мряново-пъстървова зона на реката.

1.18.2.2.5. Птици

Мерки, които са необходими да се предприемат са:

Специализирани проучвания за полубеловратата мухоловка, червеногушата мухоловка, белогръбия кълвач, лещарката, планинския кеклик, кълвачи и сови на територията на резервата и преценка за необходимите мерки за тяхното опазване.

| 112

1.18.2.2.6. Бозайници

От дребните бозайници не се констатира редки видове, но се констатира интересни съобщества от дребни бозайници, характерни за буковия планински пояс.

От едрите бозайници като приоритетен рядък вид се определя риса, който изисква строг контрол върху експлоатацията на неговите основни жертви, които са и ловни обекти – сърната и заека.

Пъстрият пор е друг вид, регистриран в граничните територии на резервата. За този вид са необходими колонии от лалугери и други колониални дребни бозайници, което изключва възможността за намирането на вида на този етап. Подобна е ситуацията и с видрата, която няма подходяща хранителна база, предвид ниските температури на водата и единствената рибна жертва пъстрвата.

Прилепи

Липсват предходни данни за да бъдат оценени тенденции в числеността на популациите на прилепите.

Тъй като не са установени редки видове, не е необходимо предписанието на мерки.

1.18.3. Естественост

1.18.3.1. Оценка на степента на повлияване на екосистемите и ландшафтите от антропогенните фактори. Оценка на влиянието на прилежащите територии върху екосистемите и биологичното разнообразие.

Антропогенни фактори, които оказват влияние върху екосистемите и ландшафтите на територията на Р Лешница са: безпокойство на птиците и бозайниците от шум, вследствие на автомобилния трафик по пътя, граничещ с резервата. Особено силен е шума от преминаващи АТВ, използващи пътя за „тренировъчен полигон“. Местообитанията в резервата са подходящи за поддържането и естествени плътностни и видови показатели на дребнобозайна фауна – насекомоядни, гризачи и дребни хищници, както и за едрите бозайници бозайници. Необходимо е в прилежащите територии, в радиус от 1км, поддържането на режим на пълно спокойствие. Горскостопанските дейности да са напълно преустановени в периода от началото на м. Април до края на м. Октомври, което ще гарантира спокойствието на защитените и консервационно значими видове през целия им размножителен период и периода на отглеждане на последното поколение.

1.18.3.2. Оценка на произхода (степенна на естественост) на видовете и на местообитанията по отношение на: растителност, флора, фауна, като се набележат мерки срещу чужди и инвазивни видове. Наличие на коренна растителност и процент на участие в общата площ. Наличие на реликтни видове.

1.18.3.2.1. Растителност

| 113

Природни местообитания

По отношение на природните местообитания Р Лешница е с висока степен на естественост поради естествения компонент на растителна покривка. Участието на изкуствените култури от черен бор е ограничено. Ниска степен на повлияност от антропогенните фактори. Прилежащите територии нямат пряко негативно въздействие върху екосистемите и върху биологичното разнообразие. В границите на резервата се съхраняват разнообразни типове биотопи/екосистеми, типични за южните склонове на Стара планина. Тук се намират едни от най-добре запазените букови гори с характерни за тях растителни видове. В същото време могат да се наблюдават растителни съобщества с издънков произход, както и участъци с изкуствено залесяване.

Висши и лечебни растения

По отношение на висши и лечебни растения резерватът има висока степен на естественост. Преобладават естествените елементи на флората. Ограничено е присъствието на инвазивни видове.

Мъхове, Лишеи , Макромицети

По отношение на Мъхове, Лишеи , Макромицети резерватът има висока степен на естественост поради факта, че видовете са характерни за представените в резерватната територия природни местообитания.

1.18.3.1.2. Безгръбначни животни

Безгръбначната фауна се характеризира с висока степен на естественост.

Водната безгръбначната фауна се характеризира с висока степен на естественост.

1.18.3.1.2. Земноводни и влечуги

Характеризира с висока степен на естественост за биогеографската единица. Видовият състав съответства и се лимитира от условията на средата – наличие на екологични ниши, биокоридорни връзки, възможности за миграции, хранителна база, целесъобразност и ефективност на изведените поддържащи мероприятия .

1.18.3.1.3. Птици

По отношение на орнитофауната резерватът има висока степен на естественост. Всички установени видове са характерни за местообитанията в поддържащия резерват и прилежащите му територии, както и за географското му положение.

1.18.3.2.5. Риби

Ихтиофауната на река Лешница е напълно променена от човека. Местният вид пъстърва е заменен напълно или почти изцяло от внесена от вън пъстърва. Възможностите за изкачване на маришка мряна в реката над бента при с. Ясеново са ликвидирани. Числеността на мряната, главоча и струмския щипок в участъка под бента не е известна. Предполага се, че за зимуване маришката мряна мигрира надолу по течението, в по-дълбоките места на р. Тополница.

| 114

1.18.3.2.6. Бозайници

По отношение на дребните наземни бозайници и едрите бозайници, не са наблюдавани инвазивни видове. Редки за страната ни са няколко вида дребни бозайници и един вид едър.

Прилепи

В част от прилежащите територии на резервата се провеждат сечи на вековни широколистни и иглолистни гори. Тъй като малката площ на резервата е недостатъчна за поддържане на популации на прилепи с устойчиви параметри, то техният статус е пряко свързан с прилежащите територии. Негативните влияния се изразяват в отнемане на особено благоприятни местообитания, загуба на убежища и като следствие намаляване на числеността и плътността на популациите.

1.18.3.3. Оценка на степента на естественост на ландшафта общо за ЗТ.

Антропогенизирането е свързано най-силно с наличието и експлоатацията на горския път и на бившата каменна кариера. Извън тях теренът е съхранил във висока степен своята естественост. Установява се, че в миналото са създадени петна от иглолистни култури, нехарактерни за надморската височина. Като цяло ландшафтът има висока степен на естествено състояние.

1.18.4. Типичност

1.18.4.1. Растителност

Природни местообитания

Резерватът има висока степен на типичност по отношение на природни местообитания.

Наблюдава се естествен компонент на растителната покривка. Участието на изкуствените култури черен бор е ограничено. Ниска степен на повлияност от антропогенните фактори. Прилежащите територии нямат пряко негативно въздействие върху екосистемите и върху биологичното разнообразие. В границите на резервата се съхраняват разнообразни типове биотопи/екосистеми, типични за южните склонове на Стара планина. Тук се намират едни от най-добре запазените букови гори с характерни за тях растителни видове. В същото време могат да се наблюдават растителни съобщества с издънков произход, както и участъци с изкуствено залесяване.

Висши и лечебни растения

Резерватът има висока степен на типичност по отношение на висши и лечебни растения. Преобладават естествените елементи на флората. Ограничено е присъствието на инвазивни видове.

Мъхове, лишеи, макримицети

По отношение на мъхове, лишеи, макримицети резерватът има висока степен на типичност, тъй като видовете са характерни за представените в резерватната територия природни местообитания.

| 115

1.18.4.2. Безгръбначни животни

Безгръбначната фауна на резервата е със средна степен на типичност. Характерно е наличието на широкоареални, политопни видове.

Водната безгръбначната фауна е типична за този речен тип.

1.18.4.3. Земноводни и влечуги

Херпетофауната е с висока степен на типичност. Установени са типични за биогеографската единица видове.

1.18.4.4. Риби

Река Лешница е типична горна зона от водосбора на р. Тунджа. Река Лешница е водно течение, в което би могло да се възстанови и запази местната за района пъстърва.

1.18.4.5. Птици

Орнитофауната е типична за защитената територия.

1.18.4.6 Бозайници

Фауната от дребни бозайници и едри такива е типична за подобни територии.

Прилепи

Прилепното съобщество е с висока степен на типичност. Установени са две групи прилепи – тази на облигатните и факултативни горски видове и видове, обитаващи скални и подземни местообитания. Основната част от видовете са горски – 8 вида, които характеризират среднопланинския височинен пояс в умерената климатична зона на Европа.

1.18.5. Размери

1.18.5.1. Растителност

Площта на резервата е достатъчно голяма за запазване на биологичното разнообразие и за устойчиво управление във времето.

| 116

1.18.5.2 Безгръбначни животни

По отношение на **сухоземните безгръбначни** територията на резервата в настоящите си граници може да се определи като достатъчна за оптималното съществуване на много от видовете безгръбначни животни. В тази връзка е необходимо да се предвиди възможности за протичане на естествените сукцесионни изменения. Оценката по отношение на сухоземните безгръбначни е средна, а за **водните безгръбначни** - висока.

1.18.5.3. Земноводни и влечуги

Площта на резервата и прилежащите територии е достатъчна за осигуряване характерната структура и динамика на популациите

1.18.5.4. Риби

Размерите на резервата би трябвало да обхванат цялата водосборна област на река Лешница, за да се опазят чистотата на водите и местата за размножаване на пъстървата.

1.18.5.5. Птици

По отношение на орнитофауната оценката е „средна“ поради зависимостта на редица редки и консервационно значими видове птици в резервата от състоянието на околните му територии. Необходимо е южните склонове на Шипченска и Тревненска планина да се присъединят към територията на ПП „Българка“, като резерватите „Лешница“ и „Каменщица“ да станат резерватни територии в Природния парк.

1.18.5.6. Бозайници

За дребните бозайници територията на резервата е достатъчна, но за силно мобилните едри бозайници тя е твърде малка. Този факт налага принципа на интегрирания подход с управлението, стопанисването и ползването на дивечовите защитените видове

Прилепи

Относително малката площ на резервата „Лешница“ е само част от индивидуалните ловни територии на регистрираните горски видове прилепи. По отношение на налични убежища (стари дървета с хралупи и хлабави кори) резерватът предоставя особено благоприятни условия за

съществуването на богато на видове прилепно съобщество – по време на теренните проучвания през 2014 г. са регистрирани осем вида, отнасящи се към групата на горските прилепи.

1.18.6. Биологично разнообразие

1.18.6.1. Растителност

| 117

Природни местообитания

По отношение на природните местообитания резерватът се оценява с висока степен и национално и европейско значение, което се изразява в значително разнообразие от висши растения, мъхове, лишей и макромицети.

Висши и лечебни растения

По отношение на висши лечебни растения резерватната територия се оценява с високо значение за биоразнообразие на национално ниво. Флората на резервата е представена от 482 вида висши растения (без мъховете), които се отнасят към 274 рода и 74 семейства. Това разнообразие е значително предвид малката територия на резервата.

Мъхове, Лишеи, Макромицети

По отношение на Мъхове, Лишеи, Макромицети оценката е висока на национално ниво, тъй като видовото разнообразие показва добра представителност на изброените групи предвид малката площ на резервата.

1.18.6.2. Безгръбначни животни

Сухоzemни безгръбначни

В резервата са регистрирани 21 вида безгръбначни животни, включени в Червения списък на IUCN и други национални или международни нормативни актове и споразумения, както и два български, един източнобалкански и два балкански ендемита. В този смисъл оценката по отношение на биологично разнообразие и консервационно значение е висока. С цел допълване на видовете списъци и потенциално установяване на нови консервационно значими видове, се препоръчва извършване на дългосрочни и задълбочени проучвания върху фауната в резервата.

Водни безгръбначни

Биологичното разнообразие е високо и характерно за конкретния речен тип. Необходими са допълнителни изследвания за установяване състоянието и плътността на популациите на *A. Torrentium* (Поточен рак).

1.18.6.3. Земноводни и влечуги

Установеното видовото богатство на херпетофауната на резерват „Лешница“ е представено от:

❖ 7 вида земноводни - един вид от разред опашати и 6 вида безопашати, включени в 5 семейства. Това представлява 37 % от видовото богатство на национално ниво, като са представени 83 % от семействата.

❖ 10 вида влечуги - 5 вида гущери и 5 вида змии от 4 семейства в един разред, което е 27 % от видовото богатство с страната като са представени 33 % от семействата.

Установените консервационно значими видове са представени в таблицата с техния пълен природозащитен статус:

| 118

➤ От клас Земноводни (Amphibia) (1) един представител е включен в Приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, 6(шест) в Приложение № 3, а 1 (един) вид е ресурсен /Приложение №4/. В Приложение № II на Бернската конвенция са включени 4 вида, а в Приложение № III – 5 вида. В Директива 92/43/ЕИО фигурира един вид от Приложение № II, 4 от Приложение № IV, съответно един в Приложение № V. В Червения списък на застрашените видове към IUCN, Версия 2010.2. (към 31.08.2010 г.) са включени 6 вида в категорията «слабо засегнати» (LC).

➤ От клас влечуги (**Reptilia**) 9 (девет) представители са включени в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие, В Приложение № II на Бернската конвенция са включени 9 вида, а в Приложение № III – два вида. В Директива 92/43/ЕИО фигурират 9(девет) вида от Приложение № IV. В Червения списък на застрашените видове към IUCN, Версия 2010.2. (към 31.08.2010 г.) са включени 7 (седем) вида в категорията «слабо засегнати» (LC)

В Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие като защитени на територията на цялата страна са включени установените дъждовник (*Salamandra salamandra*), жълтокомна бумка (*Bombina variegata*), зелена крастава жаба (*Bufo viridis*), кафява крастава жаба (*Bufo bufo*), дървесница (*Hyla arborea*) горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*) от земноводните, а от влечугите късокрак гущер (*Ablepharus kitaibelii*), слепок /крехар/ (*Anguis fragilis/colchica*), зелен гущер (*Lacerta viridis*), кримски гущер (*Podarcis taurica*), стенен гущер (*Podarcis muralis*), голям стрелец (*Dolichophis caspius*), смок мишкар (*Zamenis longissimus*), медянка (*Coronella austriaca*) и сива водна змия (*Natrix tessellata*). В Приложение 2 на ЗБР е червенокоремна бумка (*Bombina bombina*).

Целеви вид по смисъла на Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*).

На приложената тематична карта „земноводни и влечуги“ са представени характерни локалитети по GPS-координати на установени видове диференцирани като:

➤ Видове, свързани с водата - *Bombina bombina* (Linnaeus, 1761), *Pelophylax ridibundus* (Pallas, 1771) и *Natrix natrix* (Linnaeus, 1758).

➤ Видове, свързани с гората – *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758), *Bufo bufo* (Linnaeus, 1758), *Anguis fragilis/colchica*, *Coronella austriaca* (Laurenti, 1768)

➤ Видове на откритите места и поляни - *Lacerta viridis* (Laurenti, 1768), *Podarcis taurica* (Pallas, 1814), *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768), *Zamenis longissimus* (Laurenti, 1768).

Необходими са нови специализирани изследвания за установяване таксономичния статус на *Anguis fragilis /colchica*.

1.18.6.4 Риб

По отношение на Ихтиофауната, Резерватът има средна степен. Река Лешница се състои от четири вида риби – речна пъстърва (*Salmo sp.*), струмски щипок (*Cobitis strumicae*), балкански щипок

(*Sabanejewia balcanica*) маришка мряна (*Barbus cyclolepis*) и егейска кротушка (*Gobio bulgaricus*). В границите на резерват „Лешница“ основен представител е пъстървата.

1.18.6.5 Птици

Почти всички установени видове имат консервационна значимост. Срещат се и видове с висок природозащитен статус. Необходимо е южните склонове на Шипченска и Тревненска планина да се присъединят към територията на ПП „Българка“, като резерватите „Лешница“ и „Каменщица“ да станат резерватни територии в Природния парк. След това трябва да се работи за консервационно значимите видове на територията на целия парк. | 119

1.18.6.6 Бозайници

Биологичното разнообразие на дребните бозайници е типично за този микроклимат и надморска височина. При определени условия на контролирана паша е възможно от дребните бозайници в района да се появи лалугера, а от хищниците - пъстрия пор. При евентуално разрешение за строеж на микровец, се създават условия и за поява на видрата.

Прилепи

В резултат на проведените теренни проучвания през 2014 г. в границите на резервата и в съседни територии с идентични екологични условия, бяха установени общо осем вида прилепи. Анализът на всички данни до момента ни позволява да считаме, че територията на резерват „Лешница“ се обитава и/или представлява потенциално местообитание на 14 вида прилепи. Широкоухият прилеп (*Barbastella barbastellus*) и Дългоухият нощник (*Myotis bechsteinii*), са включени в Приложение II на Директива 92/43 на ЕС и могат да бъдат определени като видове, представляващи особен консервационен интерес.

1.18.7. Стабилност и нестабилност

1.18.7.1. Оценка на стабилността и устойчивостта на популациите и екосистемите спрямо антропогенни и други отрицателно действащи фактори.

1.18.7.1.1. Растителност

Природни местообитания

По отношение на природни местообитания резерватът има висока степен по критерии стабилност. От естествен характер неблагоприятно въздействие имат сукцесионните тенденции, свързани с настъплението на храстовата и дървесната растителност в тревните съобщества, което създава неблагоприятни условия за разпространението на типичните хелиофитни видове. Не са налични сериозни въздействия от антропогенен характер, които дестабилизируют популациите и екосистемите.

Висши и лечебни растения

Оценката за стабилност оценката е средна. Не са налични сериозни въздействия от антропогенен характер, които дестабилизируют популациите и екосистемите.

Мъхове, Лишеи, Макромицети

По отношение на мъхове, лишеи, макромицети оценката е висока поради липса на негативни антропогенни въздействия.

1.18.7.1.2. Безгръбначни животни

По отношение на безгръбначните животни като цяло популациите са в стабилно състояние. Оценката за сухоземните е средна, а за водните - висока.

1.18.7.1.3. Земноводни и влечуги

В защитената територия популациите проявяват висока степен на стабилност като състав и обилие. Сравнявайки установеното при изследванията през 2014 година състояние с това от средата на първата декада на века можем да я определим като висока степен на стабилност.

1.18.7.1.4. Риби

Ихтиофауната в река Лешница се характеризира със сравнително висока степен на стабилност по отношение на своята численост, благодарение на ежегодното заребяване с речна пъстърва и с много ниска степен на стабилност по отношение на видовия състав на пъстървата, поради различният произход на заребителния материал.

1.18.7.1.5. Птици

Липсата на данни за орнитологичната обстановка в миналото не позволяват оценката по този показател.

1.18.7.1.6. Бозайници

За дребните бозайници съобществата са стабилни и няма причини за притеснение, но за едрите бозайници стабилността на популациите зависят изцяло от стопанисването и управлението на съседните територии, сред които два парка и две защитени зони.

1.18.7.1.6.1. Прилепи

Прилепите се характеризират с висока степен на стабилност по отношение на техния видов състав. Установените отрицателно действащи фактори (провеждане на интензивни сечи), проявяващи се в съседни територии, определят средна степен на стабилност по отношение на тяхната численост и плътност на популациите.

1.18.7.2.Посочване конкретно приоритетни хабитати или популации на видове, за които е установено, че се намират в нестабилно състояние и причините за това.

По отношение на бозайници/прилепи представителите Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*) и Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*) се считат за редки на територията на България.

Нестабилното състояние на популацията се дължи на провежданите интензивни сечи в непосредствена близост до резервата, което е фактор за намаляване на броя на неговите убежища (респективно намаляване на числеността и плътността на популацията).

| 121

По отношение на ихтиофауната местният вид пъстърва в река Лешница е в нестабилно състояние (ако изобщо са останали екземпляри от нея) поради десетилерното зарибяване с чужди по произход пъстърви.

1.18.7.3.Оценка на необходимостта от мерки за премахване или намаляване на въздействието на фактори, водещи до нестабилност на хабитати или популации на видове.

1.18.7.3.1.Растителност

По отношение на растителността не са необходими прилагане на мерки.

1.18.7.3.2.Безгръбначни животни

По отношение на безгръбначните се препоръчва контрол на извършваните дейности и мониторинг върху състоянието на популациите на видовете.

1.18.7.3.3. Земноводни и влечуги

Необходимо е недопускане изграждането на бариерни прегради по поречието на река Лешница, затрудняващи миграциите или причиняващи фрагментация на популациите.

1.18.7.3.4.Птици

Препоръчва се мониторинг на състоянието на орнитофауната, тъй като липсват данни за орнитологичната обстановка в миналото, което не позволява да се извърши оценка по този показател.

1.18.7.3.5.Риби

По отношение на ихтиофауната се препоръчва :

1. Да се проучи и изясни генетичната структура на пъстървата в река Лешница на територията на резерват „Лешница“;
2. Да се забрани внасянето зарибителен материал от пъстърва в река Лешница на територията на Резерват „Лешница“;
3. Да се потърси възможност за зарибяване на река Лешница в защитената местност около Резерват „Лешница“ с пъстърва от местен произход.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

1.18.7.3.6. Бозайници

Необходимо е проучване върху основните популационни характеристики на горските видове прилепи и техния дългосрочен мониторинг с цел установяване на трайни тенденции в състоянието на популациите и планиране на мерки за смекчаване на отрицателни тенденции.

| 122

Национален
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

1.19. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

1.19.1. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

1.19.1.1. Оценка на необходимостта от провеждане на санитарни дейности в горите, ако са установени проблеми

Санитарното състояние на насажденията е добро и не се налага провеждането на санитарни сечи. Има единични изкоренени и паднали дървета, които не влияят на състоянието на резервата. Освен това статутът на резервата не позволява такива.

| 123

1.19.1.2. Оценка на състоянието и необходимостта от мерки в насаждения от нетипични и чуждоземни дървесни видове, ако са установени такива

На територията на резервата и прилежащите територии към него не се срещат инвазивни и чуждоземни представители на горскодървесната- храстова растителност видове. В този смисъл няма необходимост от мерки.

1.19.2. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията

1.19.2.1. Формулиране на основните и специфичните проблеми за резервата

Като основни проблеми на резервата могат да се определят :

- Проблеми от антропогенен характер
- Проблеми от естествен характер
- Проблеми от институционален характер

Като специфични проблеми се определят:

1. Уязвимост на видове и местообитания в следствие на човешка дейност. Наличие на антропогенно натоварване около пътя, причиняващо безпокойство и трайно отдръпване на животните от него в дълбочина на територията.
2. Потенциално негативно въздействие в следствие реализирането на инфраструктурни проекти в прилежащите територии.
3. Терените в резервата са стръмни, скалисти и непристъпни. Недостъпността на резервата затруднява ползването на дървесните ресурси. Резерватът е достъпен единствено в северната си част (отдел № 33).
4. При определени условия – високи води, порои, силни валежи реката променя околните терени, което е естествен процес и не накърнява консервационната стойност на територията. В този смисъл с оглед осигуряване възможността за пълноценно използване на местния път да не се допускат трайни запечатки или мащабни укрепителни мероприятия. Пътят е с важно локално значение, но въздействието му следва да бъде в определени допустими рамки.
5. Управление, охрана и контрол на резервата.
5. Наличната информация за биоразнообразието не се използва за целите на управлението, липсват системи за мониторинг.

1.19.2.2. Посочване и оценка на факторите и причините, които водят пряко или косвено до възникване на констатираните проблеми от различен характер

Причините са свързани с движение на МПС по пътя, групи от хора, замърсяване на реката и прилежащите около пътя полоси с битови отпадъци /малко/, шум и безпокойство на животински видове, пропуски в материално-техническата обезпеченост на ангажираните в охраната на резервата, несистематизирана налична информация. В таблица подробно са описани фактори и причини, които водят до възникване на констатираните проблеми.

124

Таблица № 55. Фактори и причини за възникване на констатираните проблеми

Констатираните проблеми	Фактори и причини, които водят до възникване на констатираните проблеми
Уязвимост на видове и местообитания в следствие на човешка дейност.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Макар и ограничено, в резервата има установени случаи на безпокойство в следствие човешко присъствие; ➤ Наличие на антропогенно натоварване около пътя, причиняващо безпокойство и трайно отдръпване на животните от него в дълбочина на територията. ➤ Нисък социален статус на населението в прилежащите територии; ➤ Пропуски в материално-техническата обезпеченост на ангажираните в охраната на резервата.
Управление, охрана и контрол на резервата.	<ul style="list-style-type: none"> • Пропуски в материално-техническата обезпеченост на ангажираните в охраната на резервата; • Липса на система за повишаване квалификацията на ангажираните в управлението на резервата.
Липса на широка обществена ангажираност и подкрепа за управлението на резервата.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Слаба ангажираност на институциите, управляващи прилежащите територии в проблематиката по управление на резервата; ○ Недостатъчна информираност на местните хора и посетителите за биоразнообразието и неговото значение; ○ Липса на информация за резервата;
Наличната информация за биоразнообразието не се използва за целите на управлението, липсват системи за мониторинг.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Наличната информация не е систематизирана; ▪ Не се използват възможностите на съвременни инструменти за планиране (ГИС). ▪ Недостатъчен капацитет за осъществяване на периодичен мониторинг на биоразнообразието.
Потенциално негативно въздействие в следствие реализирането на инфраструктурни проекти в прилежащите територии.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <u>Инвестиционни намерения за изграждане на ВЕЦ при висиящия мост, на ветрогенератори, за допълнителни водоохващания над територията.</u> ❖ Проблем за хидробионтите е наличието на бетонен праг на река Лешница, близо до началото на резервата (при бариерата). ❖ Сериозен проблем представляват извежданите горскостопански мероприятия в буферните територии на резервата.

1.20. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

В **Таблица № 56** е представена информация за потенциалната стойност на резервата като източник на ползи за местното население, обект за образователни и научноизследователски дейности, място на обекта в НАТУРА 2000 на България и Европа и биологично разнообразие и територия за съхранение на местообитания и видове с национално, европейско и световно конзервационно значение

125

Таблица № 56. Потенциална стойност на защитената територия

Идентифицирана потенциална стойност	Обосновка
<p>Биологично разнообразие и територия за съхранение на местообитания и видове с национално, европейско и световно конзервационно значение</p> <p>Резерват „Лешница“ е с висока степен на биологично разнообразие отнесено като цяло към страната.</p>	<p>В рамките на резервата са установени 4 типа природни местообитания и 428 таксона висши растения. Резерватът има важно значение за опазване на характерни букови екосистеми и свързаните с тях съобщества от редки, защитени и ендемични видове. Представени са 13 вида мъхове и 5 вида лихенизиращи гъби. Регистрирани са 85 вида безгръбначни животни, 17 вида земноводни и влечуги и 86 вида птици.</p>
<p>Място на обекта в НАТУРА 2000 на България и Европа</p>	<p>Резерватът попада в границите на защитена зона за опазване на дивите птици “Централен Балкан – буфер” (BG0002128) и 33 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна с “Централен Балкан – буфер” (BG0001493).</p> <p>В рамките на резервата са установени:</p> <p>4 местообитания, включени в Директива 92/43/ЕЕС</p> <ul style="list-style-type: none"> • 21 вида сухоземни безгръбначни с конзервационна значимост (IUCN – 11 вида, CORINE – 2 вида, ESC Red List – 1 вид, Bern Convention – 4 вида, Habitats Directive – 2 вида, ЗБР – 6 вида, 6 ендемични и субендемични вида и един терциерен реликт); • 11 вида бозайници са включени в Директива 92/43/ЕЕС; • 15 вида птици са включени в Червената книга на България
<p>Обект за образователни и научноизследователски дейности</p> <p>Резерват „Лешница“ има висока стойност и потенциал като обект за образователни дейности, свързани с дългосрочен ефект за опазване на природния комплекс.</p>	<p>Опазване и поддържане на биоразнообразието:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Мониторинг на протичащите сукцесии и състоянието на популациите; -Изясняване на популационните параметри на конзервационно значими видове и на тяхната чувствителност към негативни естествени и антропогенни фактори; <p>Провеждане на образователни програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Опознаване и защита на редки и застрашени в европейски и световен мащаб местообитания и видове в района на резервата; -Запознаване с дивата природа и правилата за поведение в резервата; -Повишаване на информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на природния комплекс. -Издаване на научно-популярна литература свързана с резервата и предметите на опазване.

ЧАСТ 2 : ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

| 126

Определяне на целите е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии, приетата система за категоризация на международния съюз за защита на природата (IUCN), на базата на характеристики и оценки в предходните части на плана за управление и на база изследвания потенциал на територията. Формулирането на главните цели е свързано с идеята за опазване и поддържане на биоразнообразието в дългосрочен план - 10 годишен планов период. При определянето на главните цели се отчитат съществуващите (изследвани) абиотични, биотични и антропогенни фактори и прогнозите, свързани с очаквани промени в същите. От нормативна гледна точка ПР се управляват с цел поддържане на природния им характер; научни и образователни цели и/или екологичен мониторинг; възстановяване на популации на растителни и животински видове и/или условия на местообитанията им; опазване на генетичните ресурси.

2.1.1 Определяне на главните цели

Въз основа на направените констатации, характеристики и оценки в Част 1 на Плана, се определят следните главни цели, към постигането на които са насочени управленските решения и конкретните дейности на администрацията на РИОСВ и други организации, свързани с територията за периода 2015 – 2024 г.:

ГЛАВНА ЦЕЛ 1: ОПАЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ

Опазване и възстановяване на съществуващото фитоценоотично разнообразие на растителността и благоприятното природозащитно състояние на природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

ГЛАВНА ЦЕЛ 2: ОПАЗВАНЕ, ПОДДЪРЖАНЕ И/ИЛИ ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЕСТЕСТВЕНИЯ ХАРАКТЕР И НЕНАРУШЕНОСТ НА ПОПУЛАЦИИ НА ВИДОВЕ

Запазване на естествените местообитания на популациите на консервационно значими видове растения и животни.

2.1.2 Определяне на второстепенните цели

ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ 1: ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА РЕЗЕРВАТНАТА ТЕРИТОРИЯ

Осъществяване на информационни кампании и работа с медии като средство за популяризиране на необходимостта от запазване на защитената територия.

Резерватът предоставя възможности за разгръщане на редица образователни и научно изследователски програми като мониторинг на приоритетни видове и местообитания, организиране на ученически, студентски и експедиции с образователна цел, включване на

доброволци в мониторинговите програми, подготовка на печатни материали за популяризиране стойността на резервата като ценен природен обект (брошури, атласи и др.);

ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ 2: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

- Организиране на комплексен мониторинг.
- Повишаване екологичната култура на местното население и посетителите.
- Подобряване и поддържане обществената информираност за възможностите, значимостта и ценността на резервата.
- Създаване и поддържане на база данни.
- Проучване на слабо познати организмови групи.
- Повишаване на екологичната култура на подрастващото поколение и формиране на природозащитно поведение сред населението.
- Изработване и поддържане на допълнителни указателни и информационни табла.
- Образователни програми с участието на студенти, ученици и местно население, свързани с опазване на биологичното разнообразие.

| 127

ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ 3: Институционално развитие

Към момента институционалното развитие по отношение на организация и управление на резервата е добро. Експертите отговорни за управлението на резервата са с добра квалификация и притежават необходимите знания за устойчиво управление. Постигането на целите на плана и устойчиво управление на територията на резервата е възможно, чрез изпълнението на следните дейности:

- ❖ Усъвършенстване на управлението, чрез повишаване на квалификацията на служителите, имащи отношение към управлението на резервата;
- ❖ Постигане на подкрепа на местните общности за реализиране на целите на управлението;
- ❖ Привличане и работа с доброволци, особено такива от селищата около резервата;
- ❖ Разработеният спектър от главни и второстепенни цели и задачи осигурява устойчивото съществуване на резервата съобразно неговата естествена динамика.
- ❖ Назначаване на необходимия брой експерти, свързани с управлението на резервата от гледна точка на опазване на биоразнообразието и връзки с обществеността.
- ❖ Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на защитената територия.
- ❖ Разработване на програма за управление на поток от посетители с цел управление на процеса на антропогенно въздействие върху защитената територия.

ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ 4: Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия

Ограничаване и преустановяване на браконьерството, събирането на гъби. Контрол на замърсяването на водите на река Лешница. Реализиране на допълнителни мерки (контрол на замърсяването) и дейности за опазване, поддържане и възстановяване на водните ресурси.

2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ

Постигането на посочените главни и второстепенни цели зависи от редица фактори на средата (от естествен или антропогенен произход), които както могат да стимулират тяхното осъществяване. Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели, съответстват на направените констатации и оценки. Представени са основните фактори (тенденции), които потенциално биха могли да окажат влияние на изпълнението на целите, идентифицирани в процеса на изготвяне на настоящия план за управление. Те са разпределени като тенденции с антропогенен и естествен характер и са подредени по значимост.

128

2.2.1. Тенденции от естествен характер

- Промени в климата, почвите**

Глобалните промени в климата са фактор, който оказва и ще оказва все по-силно въздействие върху екосистемите и видовете. В резултат на това се променя количеството на валежите в сезонен и месечен аспект. В едни години и месеци се наблюдава високо ниво на речните и подпочвените води, а в други - ниско. Това води до създаването на стрес за екосистемите и видовете в тях и ограничава постигането на основните цели, свързани с опазването на видовете и природните местообитания.

Таблица № 57. Оценка на въздействие

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна	Опазване и възстановяване на природните местообитания	Високо	Природни местообитания	Повсеместно
Главна	Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове	Повсеместно
Второстепенна	Популяризиране на резерватната територия	Ниско	За хората	Потенциално
Второстепенна	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	Природни местообитания	Потенциално
Второстепенна	Институционално развитие	-	-	-
Второстепенна	Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия	-	-	-

- Природни бедствия (пожари, каламитети и други)**

Основните природните бедствия, които могат да доведат до загуба на биологично разнообразие са горските пожари, ветровалите, ветроломите, снеговалите, снеголомите, възникването на каламитети и други. Всички те могат да доведат до неизпълнение на целите на резервата

Таблица № 58. Оценка на въздействие

| 129

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна	Опазване и възстановяване на природните местообитания	Високо	Природни местообитания, Видове	Повсеместно
Главна	Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове Природни местообитания	Повсеместно
Второстепенна	Популяризиране на резерватната територия	Ниско	За хората	Потенциално
Второстепенна	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Високо	Природни местообитания, Видове	Потенциално
Второстепенна	Институционално развитие	Високо	Природни местообитания, Видове	Потенциално
Второстепенна	Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия	Високо	Природни местообитания, Видове	Потенциално

- Природна уязвимост на видовете и местообитанията (сукцесия, междувидова конкуренция, изолация и др.)**

Напреднали сукцесионни процеси, сукцесии, междувидова конкуренция, изолация, водещи до промяна на условията на местообитанията и видовия състав.

Природните местообитания и флората са тясно свързани с микроклимата в резервата, като са реално подложени на въздействието на протичащите сукцесионни процеси в резултат на промените в абиотичните условия на средата.

Природната уязвимост на основните консервационно значими видове и природни местообитания в ПР изисква повече усилия и комплексни мерки за тяхното опазване. Факторите, които затрудняват опазването на видове и местообитания са хранителна база, слаба репродуктивност и късен матуритет на някои приоритетни видове, междувидова конкуренция, изолация, каламитети, конкуренция за хранителна база и промяна в протичането на естествените сукцесии.

Таблица № 59

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие	
Главна	Опазване и възстановяване на природните местообитания	Високо	Природни местообитания	Повсеместно	130
Главна	Опазване, поддържане и/или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове Природни местообитания	Повсеместно	
Второстепенна	Популяризиране на резерватната територия	Ниско	За хората	Потенциално	
Второстепенна	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	Природни местообитания	Потенциално	
Второстепенна	Институционално развитие	-	-	-	
Второстепенна	Повишаване на контрола и опазването на резерватната територия	-	-	-	

2.2.2. Тенденции от антропогенен характер

2.2.2.1. Заплахи или тенденции от антропогенен характер, конкретно установени в ПР и възпиращи постигането на някои от главните или второстепенните цели.

Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията

Въздействието е потенциално ниско, засягащо местообитанията.

Преобладават естествени елементи на флората. В ПР няма условия за развитие на ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията.

Браконьерство на горите, лова, риболова и ползването на ресурси.

В ПР има ниска степен на повлияност от антропогенни фактори.

Няма съставени актове за браконьерство и нерегламентирани сечи в границите на ПР. Необходимо е да се извършва контрол относно тези действие, за да се избегне промяна на видове флора и фауна вследствие на антропогенна намеса.

Замърсяване на околната среда

| 131

Въздействието е средно, засягащо видовете.

В близост до резервата има малко замърсяване с битови отпадъци около пътя и шум, които биха повлияли негативно върху целите на опазване. Установено е замърсяване на реката.

2.2.2.2. Ограничения и тенденции извън резервата

Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво (ниво на екологична култура на местното население)

Недостатъчна инициативност на местното население в резултат от липса на информираност за възможностите за икономически развитие свързано с научно-познавателния туризъм и видове услуги свързани с него.

Недостатъчно ниво на знания и опит много често е в основата на неправилното отношение спрямо природата. Нивото на информираност и заинтересованост от гражданите, местната администрация, контролните органи, както и от научната общност, неправителствения сектор трябва да бъдат подобрени.

Въздействието е средно, по отношение на видове и местообитания потенциално.

Инфраструктура

Няма установени негативни тенденции.

Административни, финансови и др.

Трудности при изпълнението на заложените дейности и проекти поради липса на финансови ресурси.

Въздействието е високо, локално.

2.2.3. Други ограничения и тенденции

Няма установени други ограничения и тенденции, които биха били заплаха за изпълнение на целите, заложи в плана.

ВТОРА ОЦЕНКА

| 132

2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ.

Въздействието на ограниченията, които имат естествен характер може да доведе до промяна на местообитанията, загуба на видовото разнообразие, намаляване на броя на популациите или изчезване на определен вид. Въздействието на антропогенните ограничения може да доведе до нарушаване на естествената стабилност на структурите на популациите от едри и дребни бозайници в дългосрочен план и поддържане на цялостния баланс в екосистемата. Липсата на достатъчна информация и познания за числеността и динамиката на популациите на видове възпрепятства прилагане на ефективни управленски решения.

В **Таблица № 60** е представена оценка на въздействието на ограниченията върху главните и второстепенни цели. Оценката на ограниченията е направена по 3 показателя: значимост (незначително, средно, значително), обхват (потенциално, локално, повсеместно) и честота (рядко, периодически, постоянно).

Таблица № 60. Оценка на въздействието на ограниченията върху главните и второстепенни цели

ЦЕЛ	ОГРАНИЧЕНИЯ	ЗНАЧИМОСТ	ОБХВАТ	ЧЕСТОТА	МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА
ГЛАВНА ЦЕЛ 1: ОПАЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ	Промени в климата, почвите	Значително	Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия, пожари, каламитети и други	Значително	Повсеместно	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и пожари и други)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Мониторинг
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг
	Бракониерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	Средно	Повсеместно	Периодично	Засилен контрол

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

	Замърсяване на околната среда	Средно	Повсеместно	Рядко	Засилен контрол
	Знания и опит , свързани с опазване на околната среда на местно ниво(ниво на екологична култура на местното население)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми
	Инфраструктура	Средно	Локално	постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за опазване на резервата.
	Административни, финансови и др.	Значително	Повсеместно	Значително	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни източници на финансиране.

133

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

ЦЕЛ	ОГРАНИЧЕНИЯ	ЗНАЧИМОСТ	ОБХВАТ	ЧЕСТОТА	МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА
ГЛАВНА ЦЕЛ 2: ОПАЗВАНЕ, ПОДДЪРЖАНЕ И/ИЛИ ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЕСТЕСТВЕНИЯ ХАРАКТЕР И НЕНАРУШЕНОСТ НА ПОПУЛАЦИИ НА ВИДОВЕ	Промени в климата, почвите	Значително	Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално ниво.
	Природни бедствия (пожари и други)	Значително	Локално	Рядко	Оборудване на противопожарно депо, прилагане и актуализиране на противопожарни планове, изследване на потенциалния риск от въздействие на пожари вопожарен план.
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др. пожари и други)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Мониторинг. Провеждане на лесовъдски мероприятия, при необходимост.
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг
	Браконьерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	Средно	Локално	Рядко	Засилен контрол
	Замърсяване на околната среда	Средно	Локално	Рядко	Засилен контрол
	Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво(ниво на екологична култура	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация имаща

134

Национален
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

	на местното население)				отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми
	Инфраструктура	Незначително	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за опазване на резервата.
	Административни, финансови и др.	Значително	Повсеместно	Рядко	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни източници на финансиране.

135

Национален
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

ЦЕЛ	ОГРАНИЧЕНИЯ	ЗНАЧИМОСТ	ОБХВАТ	ЧЕСТОТА	МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА
ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ 1: ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА РЕЗЕРВАТНАТА ТЕРИТОРИЯ	Промени в климата, почвите	Незначително	Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	Незначително	Локално	Рядко	Спазване на противопожарен план
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др. пожари и други)	Незначително	Повсеместно	Постоянно	Мониторинг. Провеждане на лесовъдски мероприятия, при необходимост.
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг
	Браконьерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	Средно	Локално	Рядко	Засилен контрол
	Замърсяване на околната среда	Средно	Локално	Рядко	Засилен контрол
	Знания и опит, свързани с опазване на околната среда на местно ниво (ниво на екологична култура на местното население)	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми
	Инфраструктура	Средно	Локално	Рядко	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която

136

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

					спомага за опазване на резервата.
	Административни, финансови и др.	Значително	Локално	Рядко	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни източници на финансиране.

137

Национален
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

ЦЕЛ	ОГРАНИЧЕНИЯ	ЗНАЧИМОСТ	ОБХВАТ	ЧЕСТОТА	МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА
ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ2: СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАУЧНИ И ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	Промени в климата, почвите	Значително	Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално ниво.
	Природни бедствия (пожари и други)	Значително	Локален	Рядко	Прилагане и актуализиране на противопожарни планове; извеждане на санитарни сечи, при необходимост
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др. пожари и други)изолация и др.	Незначително	Повсеместно	Постоянно	Провеждане на лесовъдски мероприятия, при необходимост.
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг
	Браconiерство по горите,лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол
	Замърсяване на околната среда	Средно	Локално	Рядко	Засилен контрол
	Знания и опит , свързани с опазване на околната среда на местно ниво(ниво на екологична култура на местното население)	Средно	Локално	Периодично	Повишаване на капацитета на местната администрация имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми.
	Инфраструктура	Значително	Повсеместно	Постоянно	Изграждане на туристическа инфраструктура и поддържането и в добро състояние.
	Административни, финансови и др.	Незначително	Локално	Рядко	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи

138

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

					отношение управлението резервата.	към на
--	--	--	--	--	---	-----------

| 139

Национален
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

ЦЕЛ	ОГРАНИЧЕНИЯ	ЗНАЧИМОСТ	ОБХВАТ	ЧЕСТОТА	МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА
ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ 3: ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ	Промени в климата, почвите	-	-	-	-
	Природни бедствия (пожари и други)	-	-	-	-
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.)	-	-	-	-
	Ерозия, нарушения върху ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	-	-	-	-
	Браконьерств о по горите,лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	-	-	-	-
	Замърсяване на околната среда	-	-	-	-
	Знания и опит , свързани с опазване на околната среда на местно ниво (ниво на екологична култура на местното население)	Незначително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на информираността на местното население
	Инфраструктура	-	-	-	-
	Административни, финансови и др.	-	-	-	-

140

Национален
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

ЦЕЛ	ОГРАНИЧЕНИЯ	ЗНАЧИМОСТ	ОБХВАТ	ЧЕСТОТА	МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА
ВТОРОСТЕПЕННА ЦЕЛ 4: ПОВИШАВАНЕ НА КОНТРОЛА И ОПАЗВАНЕТО НА РЕЗЕРВАТНАТА ТЕРИТОРИЯ	Промени в климата, почвите	-	-	-	-
	Природни бедствия (пожари и други)	-	-	-	-
	Природна уязвимост на видовете и местообитанията (Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.)	-	-	-	-
	Браконьерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша, незаконна сеч и др.	Средно	Локално	Рядко	Засилен контрол
	Замърсяване на околната среда	-	-	-	-
	Ниво на знания и опит на местно ниво	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация имаща отношение към управлението и опазването на резервата.
	Инфраструктура	Средно	Локално	Рядко	Изграждането на инфраструктура, която спомога за опазване на резервата и поддържането и в добро състояние.
	Административни, финансови и др.	Значително	Локално	Постоянно	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Осигуряване на финансиране.

141

Национален
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на
Околната среда и водите

2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ.

Вследствие на изследваното и установено биоразнообразие в резервата съществуват определени потенциални начини за ползване на Р „Лешница“. Оптималното използване на потенциалните възможности на резервата е важен фактор за постигане на поставените цели, свързани с ефективно управление на територията. В момента тези възможности не се използват пълноценно поради предимно институционални причини.

| 142

По отношение на консервация на местообитания и видове потенциалът на територията е висок. Резерватът, макар и с не голяма площ, дава възможност за постигане на възстановителни и консервационни цели и в този смисъл територията му е подходяща за развитие на научни и образователни дейности.

ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

| 143

В тази част са определени режимите за дейностите и свързаните с тях норми, условия и препоръки. Те произтичат от аналитичната информация и оценките, представени в Част 1 и са насочени към преодоляване и/или ограничаване въздействието на идентифицираните заплахи и към постигане на целите, дефинирани в част 2 на ПУ. При формулирането им е използван подход, който предполага възможности за гъвкавост при вземане на управленски решения при промени в условията на развитие на територията или очаквани промени в обстоятелствата.

3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ.

Предложението на консорциум ДЗЗД „ГЕО КОНСУЛТ“ е територията на резервата да се раздели на две функционални зони:

Зона на съхранение

- Обхват: подотдели 33 а, б, в, г, д, е, ж, з; 44 а, б, в, г, д; 45 а, б, в, г, д; 46 а, б, в; 47 а, б, в, г; 49 а, б, в, г, д
- Функционално предназначение: запазване на природни местообитания и видове в територията на резервата.

Зона за посещение

- Обхват: 49 1- камионен път, коларския път в подотдел 33 д- да се свърже с камионния път в подотдел 632 м и да се почисти от подраст,
- Функционално предназначение: да подsigури достъп до вековна букова гора за опознавателна цел.

В **Приложение № 54** е представена карта на функционалното зонироване.

3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ

Съгласно ЗЗТ, режимът за резерватната територия включва:

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, дивни растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;
5. потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

ЗЗТ, изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.

| 144

3.2.1. Валидни за зоните определени по т.3.1.

1. Да не се допуска преминаване на посетители в територията на резервата, освен с научна и образователна цел, охрана или за извършване на планирани дейности;
2. Ограничено използване на техника при провеждане на научни изследвания;
3. При провеждане научни изследвания и използване на съоръжения след приключване на наблюденията да се демонтират и да се възстановява изходното състояние на терена;
4. За посещения с научна цел в обекта да се информира РИОСВ - Стара Загора .
5. Забранява се палене на огън и бивакуване .
6. По специализирания маршрут за достъп с познавателна цел да не се допускат групи без водач от специализираната охрана.
7. Видимите части на елементите на информационната система да се изработват от дървен материал по утвърдени работни проекти.

3.2.2. Други режими и норми

Не се предвиждат.

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

| 145

4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

На базата на направените характеристики и оценки, определените потенциална стойност и възможности за реализация на поставените цели, съответстващи на международните конвенции, Националния план за опазване на биологичното разнообразие и др. са определени приоритетни направления за 10-годишния период на действие на Плана.

- * Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на защитената територия;
- * Управление на територията с цел опазване на природните ресурси и биологичното разнообразие.
- * Дългосрочен мониторинг за опазване на биологичното разнообразие.
- * Природозащитно образование.
- * Популяризиране на защитената територия.

4.2. ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

В тази част на Плана са определени програми, проекти и дейности, които са насочени към постигане на главните и второстепенни управленски цели, заложи в Част 2 на настоящия документ. Целите са насочени към подобряване развитието на резервата в съответствие с неговото предназначение. Пряко или косвено преодоляване на идентифицираните заплахи чрез прилагане на адекватни мерки, времеви и финансово изпълними.

За периода на действие на плана се определят следните програми:

Към всяка програма са предвидени съответните проекти.

4.2.1. ПРОГРАМА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО - МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ

4.2.1.1. Проект: Проучване на флората, фауната, микотата, растителността и природните местообитания.

Цел: Попълване на пропуските в познанията и създаване на база от данни за биологичното разнообразие и сравнителни анализи за състоянието на отделните елементи.

Срок за изпълнение: 2016 – 2018 г.

Обект на прилагане: Флора, микота, фауна, растителност и природни местообитания.

Метод: Трансектни и точкови методи; преки и косвени; картиране; за местообитанията - прилагане на утвърдените методики в НСМБР.

Очакван резултат: Установяване на нови видове и местообитания. Разширяване на познанията за биологичното разнообразие на територията на поддържаения резерват.

4.2.1.2. Проект: Проучване на приоритетни видове животни

Цел: Проучване върху основните популационни характеристики на горските видове прилепи Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*) и Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*) и провеждане на дългосрочен мониторинг с цел установяване на трайни тенденции в състоянието на популациите и планиране на мерки за смекчаване на отрицателни тенденции;

Проучване запаса на речната пъстърва, генетични изследвания за установяване на видова й принадлежност; проучвания за полу беловратата мухоловка, червеногушата ,ухоловка, белогърбия кълвач, лещарката, планинския кеклик, кълвачи и сови.

Срок за изпълнение: 2016 – 2018 г.

Обект на прилагане: Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), речната пъстърва, полу беловратата мухоловка, червеногушата ,ухоловка, белогърбия кълвач, лещарката, планинския кеклик, кълвачи и сови.

Метод: трансектни и точкови методи, преки и косвени, фотокапани, електроулов

Очакван резултат: установяване на тенденции в състоянието на популациите, охарактеризиране на популациите на целевите видове, планиране на мерки за смекчаване на отрицателни тенденции, преценяване необходимостта от въвеждане на мерки за опаването на видовете.

4.2.2. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ.

4.2.2.1. Проект: Изследване на потенциалния риск от въздействие на пожари

Цел: Оценка на риска от последствията при възникване на горски пожари.

Срок за изпълнение: 12 месеца

Обект: целия резерват

Метод: Създаване на модел в среда на ГИС за оценка на последствията при възникване на горски пожари на базата на аерокосмически, GPS и наземни данни.

Очакван резултат: Количествена оценка на последствията при възникване на пожар за съответния резерват и набелязване на препоръки за възстановяване на отрицателното въздействие. Оценка на рискови потенциални пожароопасни зони в съответния резерват.

4.2.3. ПРОГРАМА ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕ.

4.2.3.1. Проект : Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм.

Цел: Популяризиране на поддържаения резерват. Създаване на информационна база, спомагаща за популяризиране на ценностите на поддържаения резерват за различни възрастови групи, вкл. ученици и студенти.

Срок за изпълнение: 2016-2017 г.

Обект на прилагане: Резерват “Лешница”.

Метод: Издаване на нагледни материали, образователни пакети и заснемане на филм.

Очакван резултат: Популяризиране на поддържащия резерват.

4.2.4. ПРОГРАМА ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ.

| 147

4.2.4.1. Проект: Подобряване на материално-техническата база за целите на управление на резервата: оборудване на противопожарно депо

Срок за изпълнение: 2015 – 2017г.

Цели: подобряване управлението на резервата, осигуряване на подходяща материално техническа база

Обект на прилагане: РИОСВ - Стара Загора

Метод: детайлен анализ на нуждите от необходимо оборудване (бинокли, GPS приемници, ГИС софтуер, специализирано облекло и защитни средства, лична полева аптечка за оказване на първа помощ за всеки служител). Изготвят се детайлни технически спецификации и се предприемат процедури по осигуряване на тяхната наличност.

Очаквани резултати: подобрена материално-техническа база.

4.3. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ

Изброените оперативни задачи се отнасят до организация на дейностите на РИОСВ-Стара Загора във връзка с отговорностите по изпълнение на Плана за управление:

- Разработване на графици за възлагането на дейности по Работния план към настоящия План.
- Институционално структуриране на специализирана охрана на резерват – длъжностни характеристики и обучение.
- Разработване на ежегодни планове за пожарна безопасност;
- Информационна политика:
  - Изработване и поставяне на елементи от информационната система с актуална информация от настоящия План и поддържането им;
  - Изработване на рекламни материали;
- Поддържане на редовни връзки с местни органи, организации и медии.
- Периодични проверки и мониторинг по проекти от Работния план
- Търсене на допълнителни източници на финансиране.

4.5. РАБОТЕН ПЛАН

В отделен свитък е приложен работен план, в който са представени конкретните мероприятия, свързани с постигането на целите на управлението. За конкретните мероприятия са представени

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за
регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

срок за изпълнение, работен план за първите 3 години и етапите, предвидени през първата година на действие на плана за управление. Вж **Приложение №55**.

| 148

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проект се финансира от Европейския фонд за
регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез
оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на
Околната среда и водите

ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

| 149

5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

5.1.1. Преглед на актуалността на поставените цели на управление на Р и необходимост от корекции на петата година от влизане в сила на на плана, както и проверка доколко планираните и осъществени проекти и задачи ефективно водят до постигането на целите.

Предвидените в настоящия ПУ дейности са планирани за изпълнение за 10-годишен период, съгласно ЗЗТ : чл. 55, ал 2. След изтичане на 10-годишния период на действие на настоящия ПУ той ще бъде актуализиран.

5.1.2. Схема за извършване на прегледа, включваща участници и критерии.

Процесът на изготвяне на актуализацията на Плана започва непосредствено след публичното обсъждане на втория четиригодишен период от действието на Плана. На базата на направения пълен преглед и ревизия се изготвя план за действие през останалите две години и задание за актуализация на Плана за управление. Самата актуализация приключва на десетата година от действието на първоначално приетия План.

Участници в прегледа са представители на РИОСВ/МОСВ, авторите на ПУ и/или независими експерти. Критериите за оценка са осъвместени със схемата за извършване на текущ годишен преглед и резултатите от този преглед са показателни за изпълнението на целите на плана.

5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ

В края на всяка година се извършва отчет за изпълнените задачи и проекти и тяхното значение за постигане на оперативните цели на Плана. Оценка на извършената работа и изразходваните средства и време по изпълнението на проектите се прави текущо през годината. Това позволява да се променят приоритетите при изпълнение на дейностите и да се пренасочат средства.

Оценката на изпълнението на проектите се включва в годишните отчети пред МОСВ и представлява база за съставянето на годишния план и бюджет за следващата година.

В годишния план се вземат предвид и писмено изразени законосъобразни становища и препоръки на всички партньори на РИОСВ и отделни заинтересовани юридически и физически лица. . За тази цел е необходимо да се създаде „Приемна“ или „Пощенска кутия“ към РИОСВ Стара Загора за изразяване на мнения и препоръки.

ПРИЛОЖЕНИЯ

СВИТЪК 1

ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ

| 150

Приложение № 1. Задание за разработване на план за управление на резерват „Лешница“

Приложение № 2. Заповеди, касаещи резерват „Лешница“

Приложение № 3. Персонална база данни за резерват „Лешница“

Приложение № 4. Тематична карта: "Защитени зони по Натура 2000 в резерват Лешница"

СВИТЪК 2

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“

Обща информация

Приложение № 5. Тематична карта: "Местоположение на резерват Лешница"

Приложение № 6. Тематична карта "Граници на резерват Лешница"

Приложение № 7. Тематична карта "Фондова и административна принадлежност на резерват "Лешница"

Приложение № 8. Карта на кадастралните единици в резерват „Лешница“.

Приложение № 9. Списък на кадастралните единици със сечение с подотдели за с. ЯСЕНОВО

Приложение № 10. Законов статут

Приложение № 11. Органиграма на структурата на РИОСВ – гр. Стара Загора

Приложение № 12. Списък на Материално-техническо обезпечаване

СВИТЪК 3

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“

Характеристика на абиотичните фактори

Приложение № 13. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД „Климатична характеристика на резерват „ЛЕШНИЦА“.

Приложение № 14. Тематична карта: ГЕОЛОЖКИ СТРОЕЖ НА РАЙОНА НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“

Приложение № 15. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Геология и геоморфология на територията на резерват „ЛЕШНИЦА“.

Приложение № 16. Тематична карта: "Релеф в резерват Лешница"

Приложение № 17. Тематична карта: "Хидрографска мрежа в резерват Лешница"

Приложение № 18. Тематична карта : "Почви в резерват Лешница"

Приложение № 19. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Разпространение и характеристика на почвите на територията на резерват „ЛЕШНИЦА“"

СВИТЪК 4

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“

Биологична характеристика

Приложение № 20. Тематична карта: "Биотопи в резерват Лешница "

Приложение № 21. Тематична карта "Местообитания в резерват Лешница".

Приложение № 22. Литературна справка.

Приложение № 23. Тематична карта: "Консервационно значими видове в резерват Лешница".

Приложение № 24. Фитоценотични описания в резерват "Лешница".

Приложение № 25. Характеристика на горско-дървесната растителност в резерват „Лешница“.

Приложение № 26. Отчетни форми на горските територии .

Приложения № 27. Карта на типовете месторастения.

Приложения № 28. Карта на видове гора.

Приложения № 29. Карта на видове насаждения.

Приложения № 30. Карти на здравословно състояние на насажденията.

Приложение № 31. Флора в резерват „Лешница“.

Приложение № 32. Тематична карта: "Лечебни растения в резерват Лешница".

Приложение № 33. Тематична карта: "Инвазивни видове в резерват Лешница".

Приложение № 34. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Проучване на флористичното, растителното и микологичното разнообразие в резерват "Лешница".

Приложение № 35. Безгръбначни животни в резерват "Лешница".

Приложение № 36. Тематична карта "Безгръбначни животни в резерват Лешница".

Приложение № 37. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Проучване на видовия състав на водните безгръбначни животни в резерват „Лешница“.

Приложение № 38. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Проучване на видовете наземни безгръбначни животни в резерват „Лешница“.

Приложение № 39. Тематична карта „Земноводни и влечуги в Резерват „Лешница“

Приложение № 40. Установен видов състав на херпетофауната в Резерват Лешница

Приложение № 41. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Проучване на видовия състав на земноводните и влечугите на територията на резерват "Лешница".

Приложение № 42. Тематична карта: "Риби в резерват "Лешница".

Приложение № 43. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Проучване на видовия състав на ихтиофауната на територията на резерват "Лешница".

Приложение № 44. Птици на територията на резерват „Лешница“.

Приложение № 45. Тематична карта "Птици в резерват Лешница".

Приложение № 46. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Информация за орнитофауната на територията на резерват „Лешница“.

Приложение № 47. Видов състав и природозащитен статус на бозайната (Mammalia) фауна в Резерват „Лешница“.

| 152

Приложение № 48. Тематична карта „Бозайници в резерват Лешница“.

Приложение № 49. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Проучвания и изследвания за бозайната фауна на резерват „Лешница“ (компонент териофауна – без прилепи.)

Приложение № 50. Видове прилепи в резерват Лешница.

Приложение № 51. Тематична карта „Прилепи в резерват Лешница“.

Приложение № 52. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД "Изследване на видовия състав на прилепите на територията на резерват „Лешница“.

СВИТЪК 5

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕЗЕРВАТ „ЛЕШНИЦА“

Първа оценка

Приложение № 53. Екологична оценка.

СВИТЪК 6

ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Приложение № 54. Тематична карта "Функционално зонироване в резерват Лешница".

СВИТЪК 7

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

Приложение № 55. Работен план, с представени конкретните мероприятия, свързани с постигането на целите на управлението.

